

A photograph of a man and a woman standing in a field of tall, golden wheat. They are seen from behind, with their arms raised towards a bright, hazy sunset sky. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow. The sky is filled with soft, wispy clouds. The overall mood is peaceful and hopeful.

Tilinpäätös 2023

LAPINLAHTI

1	Toimintakertomus.....	4
1.1	Kunnanjohtajan katsaus	4
1.2	Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa.....	5
1.2.1	Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.2.2	Yleinen taloudellinen kehitys.....	6
1.2.3	Oman talousalueen kehitys	8
1.3	Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	10
1.3.1	Olennaiset muutokset kunnan taloudessa.....	10
1.3.2	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	12
1.3.3	Kunnan henkilöstö	14
1.3.4	Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat	15
1.3.5	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	16
1.4	Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	17
1.4.1	Jatkuvan sisäisen valvonnan järjestäminen osastolla	18
1.4.2	Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen	18
1.4.3	Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus	18
1.4.4	Riskienhallinnan järjestäminen.....	19
1.4.5	Strategiariski	19
1.4.6	Toiminnan riskit.....	20
1.4.7	Tietoturva ja -suoja.....	20
1.4.8	Taloudelliset riskit.....	21
1.4.9	Vahinkoriskit	22
1.4.10	Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta	22
1.4.11	Sopimustoiminta.....	22
1.5	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	22
1.5.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	22
1.5.2	Toiminnan rahoitus.....	26
1.5.3	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	27
1.5.4	Kokonaistulot ja menot	29
1.6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	30
1.6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä kuluista	30
1.6.2	Konsernin toiminnan ohjaus.....	30
1.6.3	Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat.....	30
1.6.4	Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	31
1.6.5	Selonteko konsernivalvonnasta.....	32
1.6.6	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	34
1.7	Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	37

1.7.1	Asiaa koskeva sääntely	37
1.7.2	Tilikauden tuloksen käsittely	37
1.7.3	Talouden tasapainottamissuunnitelmat	37
2	Talousarvion toteutuminen.....	38
2.1	Seuranta koskeva sääntely	38
2.2	Käyttötalouden toteutuminen.....	38
2.2.1	Keskusvaalilautakunta	38
2.2.2	Tarkastuslautakunta	38
2.2.3	Kunnanhallitus	38
2.2.5	Sivistysosasto.....	49
2.2.6	Tekninen ja ympäristölaikunta	72
2.2.7	Investointien toteutuminen	84
2.3	Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen	86
2.3.1	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	86
2.3.2	Verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen.....	88
2.3.3	Investointien toteutuminen	89
2.3.4	Rahoitusosan toteutuminen.....	90
2.3.5	Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	91
3	Tilinpäätöslaskemat	92
3.1	Tuloslaskelma	92
3.2	Rahoituslaskelma.....	93
3.3	Tase.....	95
3.4	Konsernilaskelmat	97
4	Tilinpäätöksen liitetiedot	103
4.1	Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot.....	103
4.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	105
4.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	107
4.4	Taseen vastaavia ja vastattavia koskevat liitetiedot	110
4.5	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot	118
4.6	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot.....	120
5	Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat.....	122
6	Eriytetyt tilinpäätökset.....	123
7	Allekirjoitukset ja merkinnät	125

1 Toimintakertomus

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Lapinlahden kunnan vuoden 2023 tilinpäätöksen vuosikate on edellisvuoteen verrattuna erittäin hyvä, noin 4,6 miljoonaa euroa, josta poistojen ja arvonalennusten jälkeen tilikauden tulokseksi jää noin 1,2 miljoonaa euroa. Tulosta parantaa muun muassa kunnalle myönnetty harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus 550 000 euroa. Tilikauden tulos on alkuperäistä talousarviota noin 507 000 euroa parempi. Tulokseen on syytä olla erittäin tyytyväinen kahden peräkkäisen tappiollisen tilinpäätöksen jälkeen. Tulos on myös siksi erittäin merkittävä, sillä kunnan taseessa oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä 655 000 euroa alijäämää, joka tulee kuntalain mukaisesti kattaa tilinpäätöstä seuraavan neljän vuoden aikana. Saavutettu tulos riittää kattamaan alijäämän.

Vuoden 2023 tilinpäätös on ensimmäinen, jolloin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä vastasi hyvinvointialue (HVA), eikä kunnat ja sairaanhoitopiirit. Muutos oli Lapinlahden kuntaorganisaation toiminnan ja talouden näkökulmasta valtava. Muutoksen yhteydessä kunnan taloudellisesta volyyymistä siirtyy hyvinvointialueelle toimintakatteella mitattuna noin 45 miljoonan euron kokonaisuus. Samalla kunnan henkilöstömäärä väheni noin 400 henkilöllä.

Toimintavuoden aikana kunta aloitti taloutensa tasapainottamisen, sillä taloussuunnitelma vuosille 2024–2026 on raskaasti tappiollinen. Osa talouden tasapainotussuunnitelmaa on palveluverkkoselvitys, jolla paitsi haetaan säästöjä, myös modernisoidaan palveluja ja palveluverkkoa kohti tulevaisuuden palvelutarvekysyntää. Palveluja on tarve muokata kysyntää vastaavaksi ja palvelujen hinnoittelun ohjenuoraksi tulee ottaa kaikille tasapuolinen omakustannusperiaate. Myös uusia tulolähteitä tulee etsiä. HVA-uudistuksen jälkeen kunnat vastaavat mm. päivähoidosta, opetuksesta, liikunnasta ja kulttuurista. Tiivistetysti kaikesta, mikä vahvistaa hyvinvointia ja terveyttä! Siksi kunta satsasi vuonna 2023 kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen muun muassa perustamalla hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattorin tehtävän. Tätä kuntastrategian mukaista työtä tullaan jatkossa tekemään entistä enemmän.

Talousarviovuonna tehtiin työtä kunnan elinvoiman edistämiseksi muun muassa hankkeiden kautta. Mainittakoon AKTIVOI – yritysten muutoskyvykkyyden kehittäminen – hanke, jossa mm. edistettiin kunnan ja alueen yritysten välistä yhteistyötä. Lapinlahden työttömyys on ollut laskevalla trendillä vuoden 2020 koronahuipusta, jolloin työttömien osuus työvoimasta oli peräti 13,0 %. Vuonna 2023 Lapinlahden työttömyysprosentti oli 9,9 %, kun Pohjois-Savon keskiarvo oli 10,2 % ja koko maan keskiarvo 9,8 %. Tämä kertoo sekä seudun työllistävien yritysten hyvästä vireestä että kunnan työllistämisen keinovalikoiman ja toimenpiteiden onnistumisesta. Lapinlahti on työllisyyden kuntakoikeilukunta ennen vuonna 2025 tapahtuvaa TE-uudistusta.

Palataan vielä tilikauden tulokseen. Hyvää tulosta selittää pääosin kaksi seikkaa: verotulot ylittivät alkuperäisen arvion lähes 1 000 000 euroa, ja valtionosuustulot ylittivät harkinnanvaraisen valtionosuuden korotuksen ansiosta yli 600 000 euroa. Käyttötalouden menot ylittivät pääosin sivistysosaston osalta, mutta toisaalta myös käyttötalouden tulot olivat suuremmat kuin budjetoitiin.

Tilinpäätöksessä 2023 kunnan pitkäaikainen lainamäärä laski osin lainajärjestelyjen ansiosta, mutta takana on neljä peräkkäistä tilinpäätöstä, jolloin kunnan lainamäärä on kasvanut. Pitkäaikainen lainamäärä pieneni noin 1,1 miljoonalla eurolla ja asukaskohtainen velka oli viime vuoden lopussa 3 904 euroa. Kokonaislainamäärä on nyt noin 35,8 miljoonaa euroa. Olemme keskimääräistä Pohjois-Savon kuntaa velkaisempia, sillä vuoden 2023 talousarviossa kuntien keskimääräinen lainamäärä oli 3 736 euroa/asukas. Ylijäämäisen tuloksen myötä taseylijäämää on nyt noin 507 000 euroa.

Kunnan nettoinvestointitaso säilyi maltillisena 2,3 miljoonassa eurossa kun alkuperäinen investointibudjetti oli 2,9 miljoonaa euroa. Kunta on vuosina 2018–2022 investoinut keskimäärin 5,1 miljoonaa euroa vuodessa, mikä ei ole enää HVA-uudistuksen jälkeen missään tapauksessa kestävä investointitaso. Kunta haluaa

kuitenkin jatkossakin investoida kestävästi kuntalaisten hyvinvoinnin ja elinkeinoelämän mahdollisuuksien parantamiseksi. Panostuksilla elinvoimaan ja hyvinvointiin haettiin kuntastrategian mukaista kasvua ja kehitystä, jotka osaltaan tuovat positiivisia kerrannaisvaikutuksia talouteen ja kuntalaisten palveluihin.

Kiitos Lapinlahden kunnan henkilöstölle ja luottamushenkilöille erinomaisesta työstä ja tuloksesta vuonna 2023 sekä erityiskiitos hyvin alkaneesta yhteistyöstä!

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

1.2.1.1 Valtuusto

Valtuuston toimikausi alkoi 1.8.2021 ja se jatkuu 31.5.2025 saakka. Valtuustossa on 31 valtuutettua. Valtuuston paikkajakauma on seuraava:

Keskusta	12
PS	7
KD	4
Vas.	3
SDP	2
Kokoomus	2
Vihreät	1

Valtuusto kokoontui kertomusvuoden aikana 7 kertaa ja kokouksissa käsiteltiin 50 asiaa. Valtuuston puheenjohtajana toimi Minna Rissanen (PS), ensimmäisenä varapuheenjohtajana Aaro Kubin (Keskusta) ja toisena varapuheenjohtajana Harri Väänänen (PS).

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen jäsenmäärä on 9, minkä lisäksi kokouksiin osallistuu valtuuston puheenjohtajisto. Kunnanhallitus kokoontui 20 kertaa ja kokouksissa käsiteltiin 255 asiaa. Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Kari Virranta (Keskusta) ja varapuheenjohtajana Terttu Ruotsalainen (Keskusta).

Kunnanhallitus huolehtii valtuustossa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta. Päätöksillään ja valtuutuksillaan kunnanhallitus johtaa, ohjaa ja kehittää kunnanhallintoa ja palvelutoimintoja sekä kuntakonsernin toimintaa ja kehittämistä. Kunnanhallituksen apuna ovat valtuuston erikseen valitsemat lautakunnat ja muut toimielimet sekä kunnan palkattu henkilöstö.

Kunnanhallitus vastaa yleishallinnon, kehittämisspalvelujen, työllistämisen ja projektien tulosalueista.

Lautakunnat, johtokunnat ja jaostot

Lapinlahden kunnassa toimi viisi lautakuntaa ja yksi jaosto. Lautakunnat olivat tarkastus-, keskusvaali-, sivistys-, tekninen ja ympäristölautakunnat. Jaosto on hyvinvointi- ja osallisuusjaosto, joka toimii kunnanhallituksen alaisuudessa.

Kunnan tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilivelvollisia ovat:

- kunnan toimielinten jäsenet
- asianomaisen toimielimen tehtäväalueen ja tulosalueen johtavat viranhaltijat

Tilivelvollisia ovat kaikkien kuntalain 30 §:n mukaisten toimielinten jäsenet – lukuun ottamatta valtuutetut (toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen).

Vuonna 2023 tilivelvollisia viranhaltijoita ovat olleet:

Kunnanjohtaja Janne Airaksinen 30.3.2023 saakka, vs./vt. kunnanjohtaja Ulla Nikulainen 1.4.-31.8.2023, kunnanjohtaja Henri Ruotsalainen 1.9.2023 alkaen.

Hallinto-osasto: hallintojohtaja Ulla Nikulainen.

Sivistysosasto: vt. sivistysosaston osastopäällikkö, rehtori Jaana Suli 6.2.2023 saakka ja lukion rehtori ja sivistysjohtaja Sinikka Kervinen 7.2.2023 alkaen.

Tekninen osasto: tekninen johtaja Rami Linna.

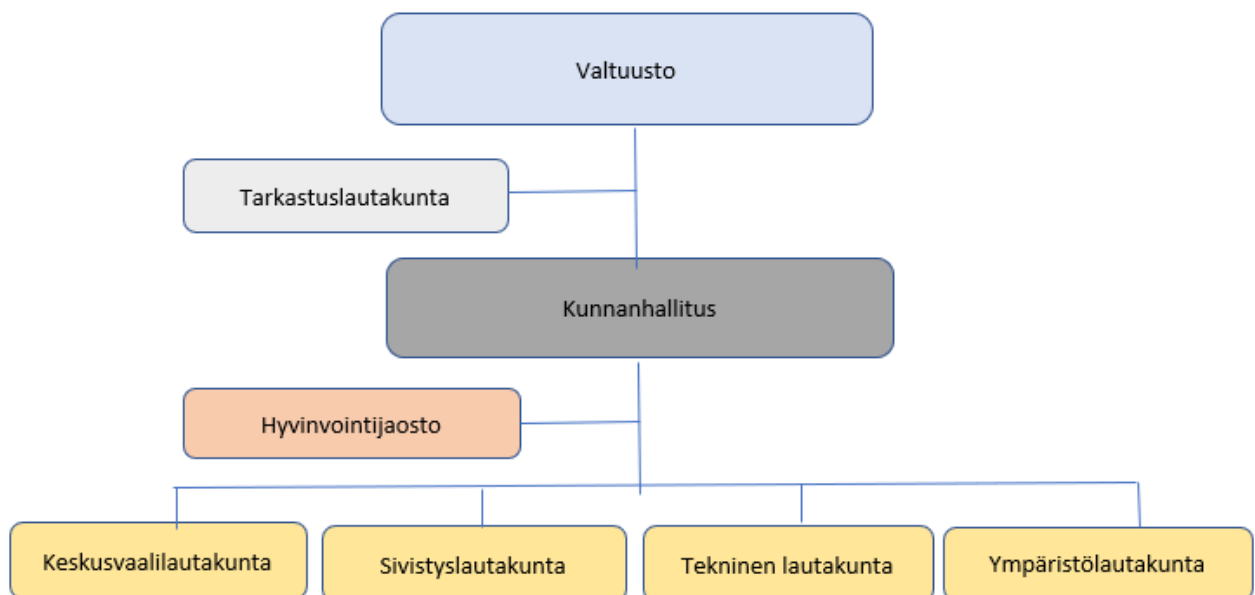
Esittelijät - tässä lueteltuina muut kuin esittelijänä toimivat keskushallinnon johtavat viranhaltijat tai osastopäälliköt:

- Rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija / ympäristölautakunta
- Hallintojohtaja / keskusvaalilautakunta

Muut johtavat viranhaltijat:

- Taloussihteeri
- Kunkin tehtäväalueen kunnanjohtajan nimeämät tulosalueen päälliköt
- Kunkin tehtäväalueen osastopäällikön nimeämät tulosyksikön päälliköt

Kunnan tilivelvolliset toimielimet sekä viran- ja toimenhaltijat vuoden 2017 alusta lukien on määritelty valtuuston päätöksessä 14.11.2017 § 69

1.2.2 Yleinen taloudellinen kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtionvarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan (Talvi 2023 julkaistu 19.12.2023) BKT:n supistui Suomessa 0,5. Yksityinen kulutus ja investoinnin vähenivät hintojen ja korkojen nousun seurauksena.

Korkojen lasku, inflaation hidastuminen ja palkankorotukset kääntävät vuoden 2024 talouden 0,7 prosentin kasvuun. Heikko kysyntä vähentää työllisyyttä ja työtunteja sekä lisää lomautuksia vuonna 2024. Tämä seurauksena työllisyys notkahtaa, mutta lasku on jäämässä lyhytaikaiseksi. Vuosina 2025 ja 2026 talouden kasvun odotetaan olevan vahvaa ja työllisyys kasvaa. Investointien ja kulutuksen kasvu vahvistuu vuonna 2025 ja bruttokansantuote (BKT) kasvaa 2,0 prosenttia ja 1,6 prosenttia vuonna 2026.

Verotulojen kasvu on vaimeaa erityisesti vuonna 2024 talouden heikon aktiviteetin vuoksi. Sopeutustoimista huolimatta menojen kasvu on nopeaa: varautumistoimet ja mittavat investoinnit jatkuvat. Nopea hintojen ja palkkojen nousu vaikuttavat edelleen. Kuntien ja hyvinvointialueiden tiedossa olevat sopeutustoimet eivät korjaa alijäämiä. Valtion ja paikallishallinnon alijäämät ovat syviä. Mahdollisella työvoimapulalla on arvaamattomat vaikutukset hyvinvointialueiden ja kuntahallinnon talouteen.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli vuoden 2023 joulukuussa 15 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 6,9 prosenttia, eli 0,7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosi sitten.

Kuntatalouden kehitys

Vaikka kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvotiedot vuodelta 2023 jäivät hieman odotuksista, kokonaisuutena kuntatalouden tunnuslukuja voidaan pitää vahvoina. Kuntatalous saavutti viiden vuoden tauon jälkeen tasapainon, kun investoinnit huomioiva rahoitusjäämä nousi 200 miljoonan euron ylijäämään. Sitä aikaisemmin kuntatalous oli tasapainossa vuonna 2006. Myös tilikauden tulos nousi poikkeuksellisen vahvalle tasolle: 1,8 miljardiin euroon.

Kuntatalouden vahvat tunnusluvut saavutettiin sote-uudistukseen liittyneiden kertaluonteisten poikkeuserien avulla. Ilman niitä kuntien ja kuntayhtymien talous olisi ollut viime vuonna 1,9 miljardia euroa heikompi. Poikkeuserien taustalla vaikuttivat muun muassa vuodelta 2022 vuodelle 2023 siirtyneet 1,4 miljardin euron suuruisiksi arvioidut verotilitykset eli niin sanottu sote-uudistuksen verohäntä. Kuntatalouden näkyvät synkkenevät lähitulevaisuudessa, kun sote-uudistuksen poikkeuserät poistuvat.

Kuntien talouden rahavirrat muuttuivat vuonna 2023 voimakkaasti, kun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu, niitä vastaavat nettokustannukset sekä niitä vastaavat verotulot, investointivastuu ja osa lainakannasta siirtyivät hyvinvointialueille. Kunnille maksettiin ennakkollisen sote-siirtolaskelman mukaan myös noin 500 miljoonaa euroa liikaa valtionosuuksia, jotka peritään takaisin lähivuosina. Euromääräisesti suurin poikkeuserä oli vuodelle 2023 kertyneet vanhempien verovuosien kunnallis- ja yhteisöverotulot, jotka maksuunpantiin korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla. Nämä verotulot jäävät kertaluonteiseksi.

Kuntien toimintamenot supistuivat sote-muutoksen vuoksi arviolta 50–60 prosenttia, mutta verotuloissa muutos oli verohäntien vuoksi pienempi.

Rahoitusmarkkinoiden kireä tilanne heijastui kuntasektorin korkokuluihin, jotka kasvoivat noin 150 miljoonalla. Kuntien lainakannan keskimääräiset korkokulut kasvoivat kuitenkin huomattavasti markkinakorkoa hillitymmin. Korkokulujen kasvulta on suojannut pääosin kiinteäkorkoisten lainojen käyttäminen. Korkokulujen voidaan olettaa kasvavan lähivuosina, kun kiinteäkorkoisten lainojen korot tulevat tarkistettavaksi. Markkinakorkojen ei odoteta palaavan vuotta 2022 edeltävälle tasolle.

Soten taloudelliset vaikutukset alkavat selkeytyä vasta vähitellen, mutta tilinpäätösarvot kertovat kuntakentän taloudellisen eriytyksen jatkumisesta viime vuonna.

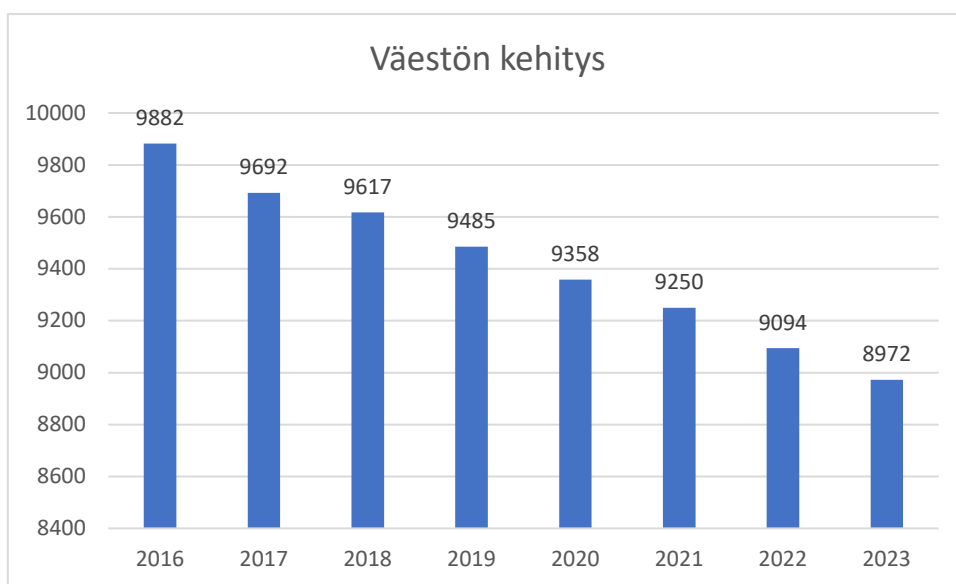
1.2.3 Oman talousalueen kehitys

Lapinlahden kunnan perustiedot

Lapinlahti on yläsavolainen vuonna 1874 perustettu kunta, joka sijaitsee Itä-Suomessa, Pohjois-Savon maakunnassa 5-tien ja Savon radan varrella. Vuoden 2011 alussa toteutui kuntaliitos, jossa Varpaisjärven kunta liitettiin Lapinlahden kuntaan. Kunnan pinta-ala on 1245,2 km², josta vesistöä on 148,5 km² ja maata 1096,7 km².

Lapinlahden kunnan väestömäärä väheni ennakkotiedon mukaan 122 henkilöllä vuonna 2023 ja väestömäärä oli vuoden lopussa 8 972 (ennakkotietoa). Edellisenä vuonna vähennys oli 153 henkilöä.

Ennakkotiedon mukaan kuntaan muutti 381 henkilöä ja kunnasta muutti 437 henkilöä, joten kuntien välinen nettomuutto oli -56 henkilöä. Nettomaahanmuutto oli 14 henkilöä. Syntyneitä oli 53 ja kuolleita 168, siten kuolleiden enemmisyys oli 115.

Lopullisten väestötietojen mukaan vuoden 2022 lopussa Lapinlahden kunnan väestöstä 14,1 % kuuluivat ikäryhmään 0–14-vuotiaat, mikä on hieman enemmän kuin Pohjois-Savossa (13,97 %). Ikäryhmään 15–64-vuotiaat kuului Lapinlahdella 56,04 %, Pohjois-Savossa siihen kuului 59,24 %. Vastaavasti yli 65-vuotiaiden osuus oli 29,82 %, kun se Pohjois-Savossa oli 26,79 %. Siten Lapinlahden väestöstä 0–14-vuotiaita ja yli 65-vuotiaita on enemmän kuin Pohjois-Savossa keskimäärin, mutta 15–64 vuotiaita on vähemmän kuin Pohjois-Savossa keskimäärin.

Elinkeinorakenne ja työllisyys

Lapinlahdella oli vuoden 2022 lopussa 2 763 työpaikkaa. Työpaikkojen määrä väheni edellisestä vuodesta 83 työpaikalla.

Toimiala	2021	2020	2019	2018
Teollisuus	541	555	568	547
Terveys- ja sosiaalipalvelut	616	609	561	565
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	464	469	527	519
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajon. korjaus	176	183	183	214
Koulutus	202	210	214	200
Rakentaminen	120	105	137	148
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	158	175	139	176
Kuljetus ja varastointi	86	105	94	107
Muu palvelutoiminta	82	72	76	114
Julkinen hallinto ja maanpuolustus	62	75	73	69
Majoitus- ja ravitsemustoiminta	62	68	75	83
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	41	40	55	50
Toimiala tuntematon	33	46	50	51
Kotitalouksien toim. työnantajina	22	33	25	42
Taiteet, viihde ja virkistys	17	20	21	19
Kiinteistöalan toiminta	13	14	12	15
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	6	11	13	13
Kaivostoiminta ja louhinta	28	29	15	17
Vesi-, viemäri- ja jätevesih., jäteh. ja muu ymp. puht.pito	10	12	15	14
Informaatio ja viestintä	13	7	7	6
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	7	8	12	6
Kaikki toimialat yhteensä	2759	2846	2 872	2 975
Alueella asuvat työllinen työvoima	3567	3509	3 648	3695

Lapinlahden elinkeinorakenne on palveluvaltainen, sillä työpaikoista palvelualoilla oli 58,2 %, jalostuksessa 25,0 % sekä alkutuotannossa 16,8 %.

Lapinlahden keskimääräinen työttömyysaste kasvoi hieman vuonna 2023 edellisestä vuodesta. Keskimääräinen työttömyysaste oli 9,9 %, kun se edellisenä vuonna oli 9,8 %. Pohjois-Savon työttömyysaste oli joulukuussa 11,94 % ja edellisenä vuonna 10,4 %. Lapinlahden työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta oli joulukuussa 11,9 % ja työttömiä oli yhteensä 478 henkilöä. Työttömien määrä vaihteli vuoden aikana. Alimmillaan työttömyys oli toukokuussa (8,6 % ja 348 hlöä). Pitkäaikaistyöttömien määrä (94 henkilöä) väheni 11 henkilöllä edellisvuoden tasosta. Nuorten, alle 25 –vuotiaiden, työttömien määrässä kasvoi ja virta yli 12 kk työttömyyteen kasvoi. Passiivisen työmarkkinatuen kuntaosuus laski alle 500 000 euroaan (-10,5 % edellisestä vuodesta).

1.3 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

1.3.1 Olennaiset muutokset kunnan taloudessa

Pohjois-Savon hyvinvointialueen muodostaminen vaikutti merkittävästi Lapinlahden kunnan talouteen ja toimintaa vuonna 2023. Uudistuksen myötä kunnan talousarviosta poistuivat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen menot. Kun sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirrettiin kunnilta hyvinvointialueille, siirrettiin kuntien tuloja vastaavasti valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueen toimintaa. Rahoituksen siirto toteutettiin vähentämällä kunnilta valtionosuuksia, kunnallisveroa ja osuutta yhteisöveron tuotosta. Valtionosuudet vähenivät kolmannekseen ja verotulot noin puoleen vuoden 2022 tasosta.

Toimintatuottojen (ulkoiset ja sisäiset) toteutuma on 10,0 milj. euroa eli 106,8 % (ulkoisten 109,4 % ja sisäisten 100,2 %). Toimintatuotot ylittyivät kokonaisuudessaan 0,6 milj. eurolla. Sisäiset toimintatuotot kirjataan tilinpäätökseen pääsääntöisesti toteutuneiden myyntien mukaisesti ja talousarviossa ne perustuvat arvioon. Sisäiset pääomavuokrat ja sisäiset vuokrat kirjataan talousarvion mukaisesti.

Toimintatuottoihin valtuusto teki seuraavan muutokset käyttötalousosaan: sivistysosastolle lisättiin tuottoja 152 000 euroa. Tuloslaskelmaosassa lisättiin verotuloja 625 000 euroa ja valtionosuuksia 165 000 euroa.

Toimintakulujen määrärahoihin valtuusto hyväksyi tilikauden aikana muutoksia yhteensä 687 800 euroa. Lisäyksistä kohdistui 622 800 sivistysosastolla ja 65 000 tekniselle osastolle. Toimintakulujen (ulkoiset ja sisäiset) toteutuma on 31,8 milj. euroa eli 102,9 % (ulkoisten toteutuma 103,2 % ja sisäisten 100,2 %). Suurin euromääräinen toimintakulujen (ulkoiset ja sisäiset) ylitys on sivistysosastolla 0,77 milj. euroa. Tekninen osasto ylittyi 0,68 milj. euroa. Tekninen osaston oma toiminta pysyi talousarviossa, mutta pelastustoimen varallaolokorvauksista tehty noin 0,57 milj. europa varaus johti talousarvion ylittymiseen. Kunnanhallituksen alainen toiminta alitti 117 000 euroa

Kun tarkastellaan ulkoisia tuottoja ja kuluja sekä toimintakatetta osastotasolla, niin teknisen osaston ylitys oli 380 000 euroa, sivistysosaston ylitys oli 600 000 euroa alkuperäiseen talousarvioon nähden ja 150 000 muutettuun talousarvioon.. Hallintokeskus alitti toimintakatteen 267 000 eurolla.

Verotulot ja valtionosuudet

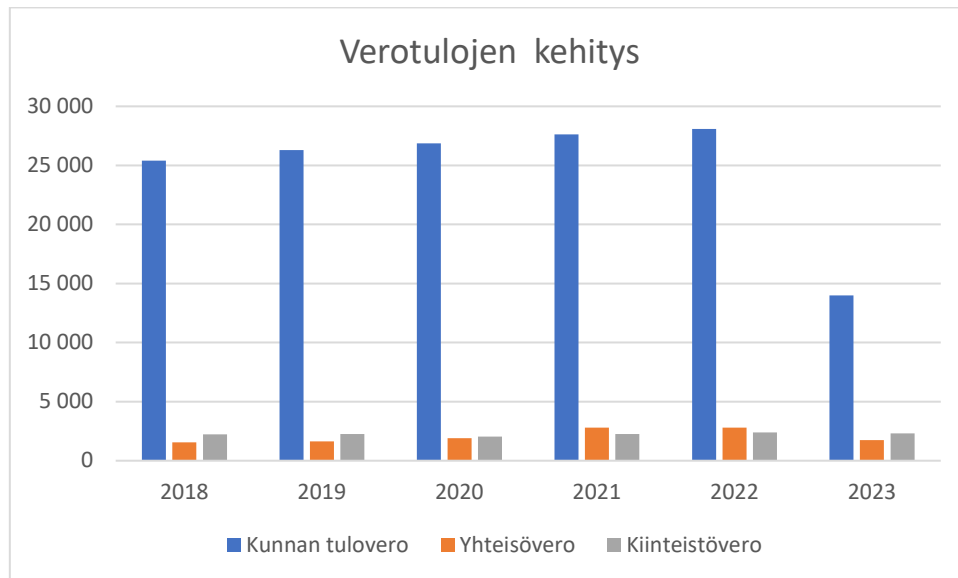
Verotuloja kertyi yhteensä 18,0 milj. euroa, joka on 0,96 milj. euroa enemmän kuin alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin.

Kunnallisveroja kertyi 50,2 % vähemmän kuin vuonna 2022 hyvinvointialueiden muodostumisen vuoksi. Tuloveroprosentti oli 8,61 %, joka oli määrätty vuodelle 2023. Hyvä verokertymä selittyy pääosin vanhempien verovuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloloista, jotka maksuunpantiin korkeimmilla tuloveroprosenteilla ja yhteisöveron jako-osuuksilla tammikuussa 2023.

Yhteisöveroja vähenivät 37,7 % vuonna 2023. Kiinteistöveroja kertyi lähes sama määrä kuin vuonna 2022.

Verotulot vv. 2018–2023 (1000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	muutos 2022/2023	%
Kunnan tulovero	25 410	26 302	26 879	27 615	28 091	14 000	50,2 %	
Yhteisövero	1 555	1 645	1 897	2 791	2 789	1 738	37,7 %	
Kiinteistövero	2 224	2 253	2 055	2 262	2 395	2 309	3,6 %	
Yhteensä	29 189	30 200	30 831	32 668	33 275	18 047	45,8 %	

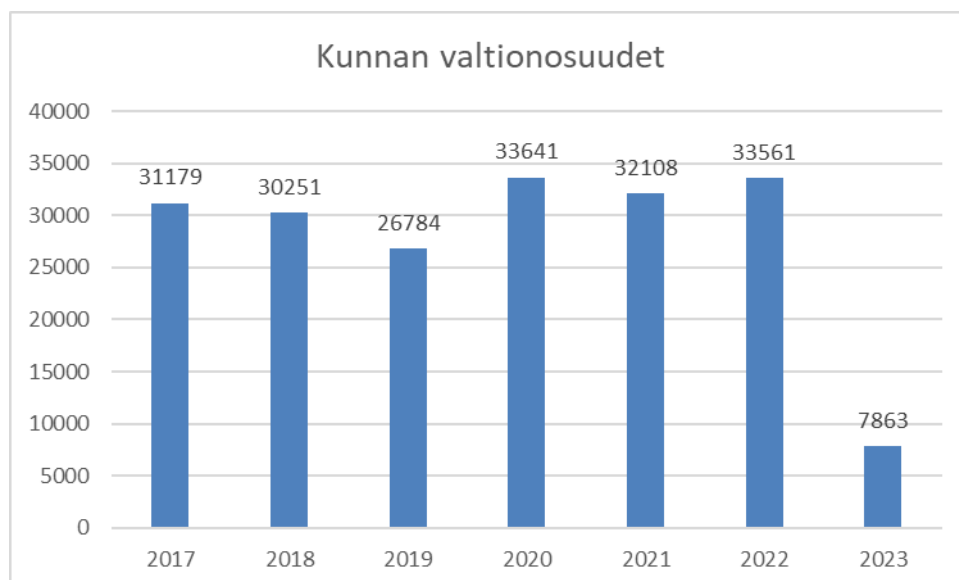

Valtionosuuksia ennakoitiin saatavan 7,2 milj. euroa alkuperäisessä talousarviossa. Valtionosuuksia kirjautui vuonna 2023 yhteensä 8,0 milj. euroa eli 0,8milj. € ennakoitua enemmän. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta palautettiin 96 000 euroa.

Valtionosuudet vv. 2018–2023 (1000 euroa)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	muutos 2022/2023	%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	30 251	29 784	33 641	32 108	33 561	*7 863	76,57 %	

*avustus sisältää 0,55 milj. euroa harkinnanvaraista valtionosuutta

Muut rahoitustuotot ja -kulut

Korkotulojen ja muiden rahoitustulojen toteutuma on 1,7 milj. euroa ja ne ylittyivät 0,5 milj. euroa. Korkokulujen ja muiden rahoituskulujen toteutuma on 1,2 milj. euroa. Korkokulut ja muut rahoituskulut ylittyivät 0,8 milj. euroa. Ylitys johtui korkokulujen noususta sekä viivästyskorkovarauksesta.

Investoinnit

Toteutuneet investointitulot ovat 28 000 euroa ja investointimenot 2,35 milj. euroa. Investointien toteutumaa on tarkasteltu sitovuustasolla investointien toteutumavertailussa.

Pitkäaikaiset lainat

Pitkäaikaista lainaa oli kertomusvuoden alussa 36,9 milj. euroa (4 055 euroa/asukas) ja sitä lyhennettiin 3,9 milj. eurolla. Uutta pitkäaikaista lainaa nostettiin 2,8 milj. euroa, joten kertomusvuoden lopussa pitkäaikaista lainaa oli 35,8 milj. euroa (3 904 €/asukas). Pohjois-Savon kuntien lainamäärä on keskimääräin 3 736 euroa/asukas (talousarvio 2023 tiedot).

1.3.2 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 tilinpäätös toteutui paremmin kuin mitä muutetussa talousarviossa ennakoitiin. Tilinpäätös on 1,2 milj. euroa ylijäämäinen. Sivistysosaston menot ylittyivät muutettuun talousarvioon 0,15 milj. euroa ja tulot ylittyivät 0,12 milj. euroa. Teknisen osaston menot ylittyivät 0,57 milj. euroa ja tämä johtuu pelastustoimen varallaolokorvausvarauksen tekemisestä vuodelle 2023. Hallinto-osaston menot alittuivat 0,18 milj. euroa. Verotulot ylittyivät 0,96 milj. euroa sekä valtionosuudet 0,68 milj. euroa, josta 0,55 milj. euroa oli joulukuussa saatua harkinnanvaraista valtionosuutta. Vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen taseessa on 0,5 milj. euroa alijäämää. Vaikka kunnan taseessa ei ole alijäämää vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen on kunta aloittanut syksyllä taloudensopeuttamistoimet. Kunnan vuoden 2024 talousarvio on 1,3 milj. euroa alijäämäinen, sanoin kuin taloussuunnitelmat vuodet 2025–2026 ovat alijäämäisiä.

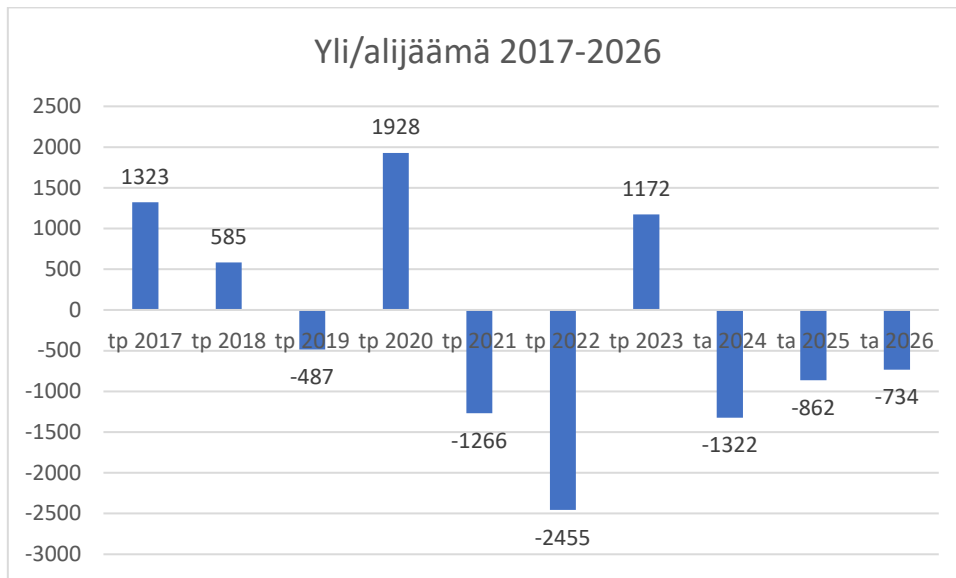
Vuonna 2023 investoinnit vähenivät 2,5 milj. eurolla edellisen vuoden tasosta. Investoinnit kääntyivät laskuun, koska koulukeskus investoinnit valmistuivat ja kunnan talouden heikon tilanteen vuoksi investointeja joudutaan siirtämään tuleville vuosille. Vuoden 2024 investoinnit ovat 2,1 milj. euroa sekä suunnitelmavuoden 2025 investoinnit ovat 3,6 milj. euroa ja vuonna 2026 noin 6,6 milj. euroa.

Ukrainan sodan esille nostama energianhinnan ja raaka-aineiden hinnan nousu sekä korkotason nousu vaikuttavat lähivuosina heikentävästi kuntataloutta.

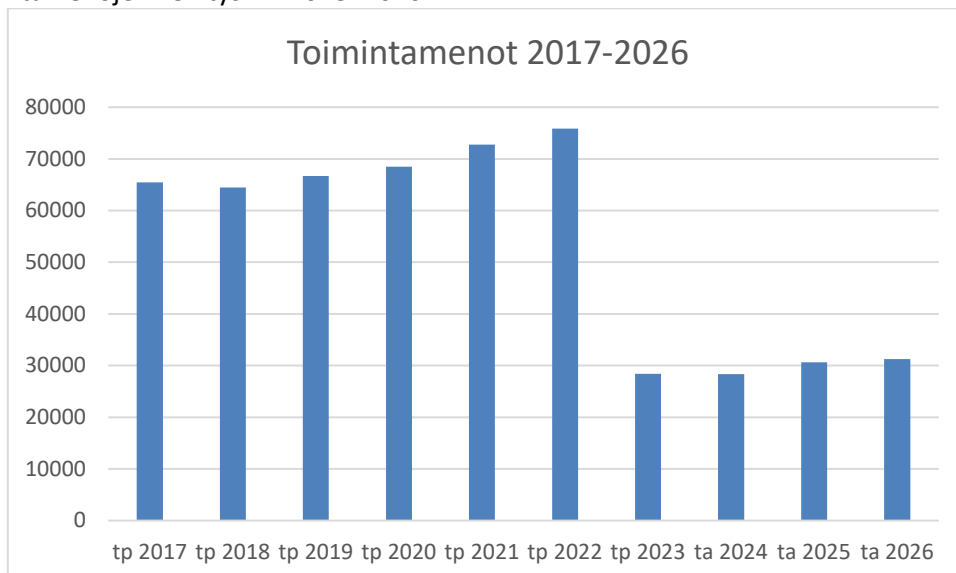
Hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa vuoden 2023 kunnan menot vähenivät noin 60 % ja tulot vähenevät samassa suhteessa. Kunnan vastuulle jäivät kaikki rakennukset ja velat. Kunnan tehtävät painottuvat nyt mm. nuorien ikäluokkien palveluihin kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen. Näissä palvelutarve tulee olemaan laskeva, toki kunnan tulee tarkkaan tarkastella ja seurata näiden palvelutarpeiden muutosta, jotta palvelut ovat oikeassa suhteessa tarpeeseen nähden.

Keskeiset muuttujat vv. 2017–2026

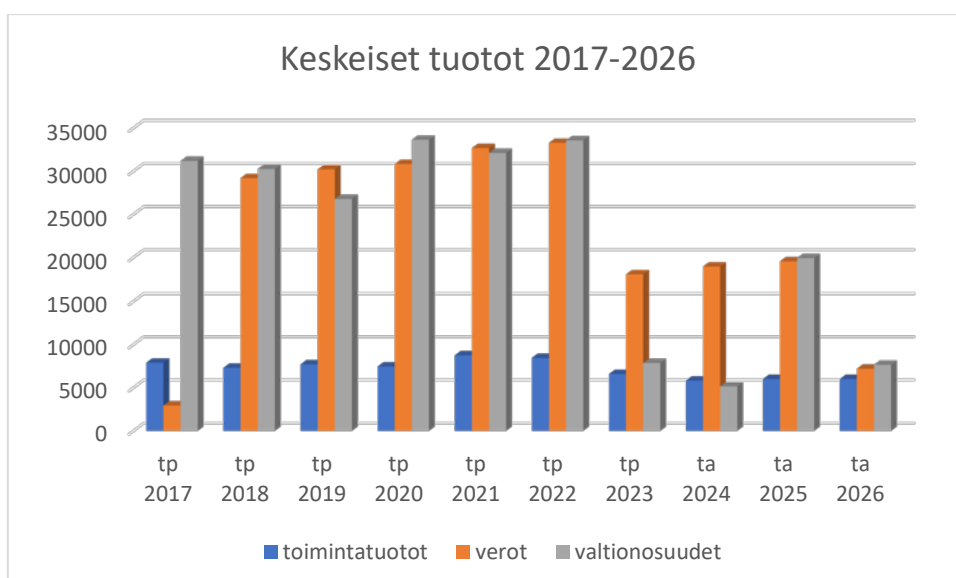
Kunnan yli/alijäämät tilinpäätösten 2017–2023 mukaisesti sekä talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025–2026

Kunnan toimintamenojen kehitys vv. 2018–2026

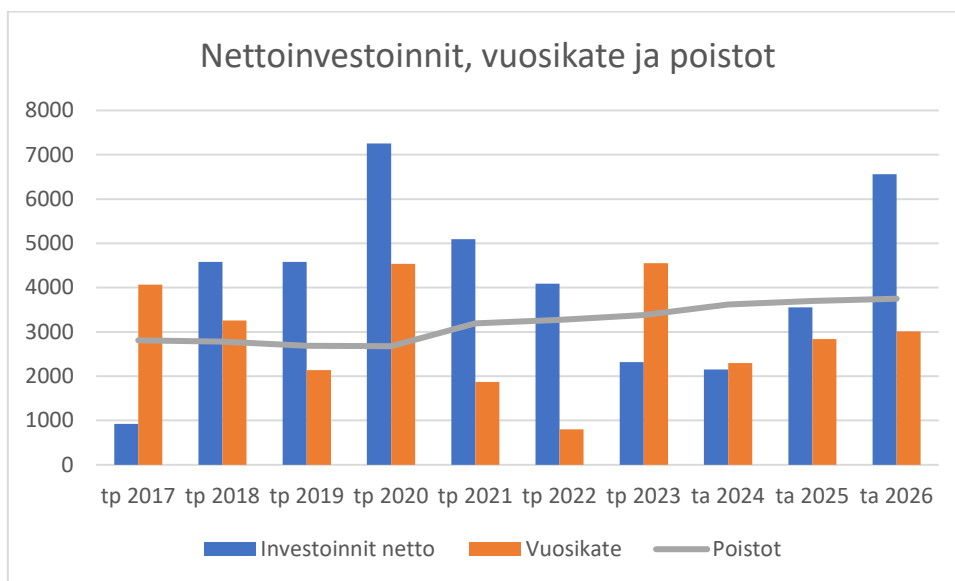

Keskeisten tuloerien muutokset vv. 2017–2026

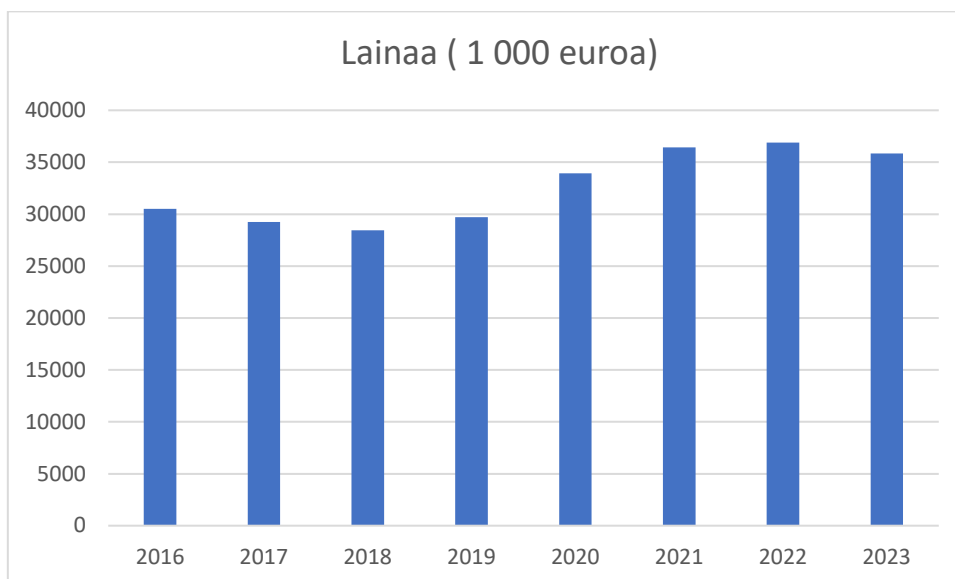
Investoinnit (1000 €)

Vuosina 2013–2018 investointien määrä on ollut keskimäärin 4,2 milj. euroa/vuosi. Vuosina 2019–2023 investoinnit ovat keskimäärin olleet samaa tasoa (4,2 milj. euroa/v) ja vuosina 2024–2026 investoinnit laskevat hieman noin 4,0 milj. euroon.

Velkaantuminen (1000 €)

Pitkäaikaista talousarviolainaa on nostettu investointien rahoittamiseksi.

1.3.3 Kunnan henkilöstö

Vuoden 2023 lopussa vakinaista henkilökuntaa Lapinlahden kunnan palveluksessa oli 249 henkilöä (edellisenä vuonna 573). Määräaikaisia palvelussuhteita oli 65 (134) eli henkilöstöä yhteensä 314 (707). Työllistämisvaroin oli palkattuna kaikkiaan 34 työntekijää (edellisenä vuonna 42) eripituisissa työsuhteissa.

Palvelussuhde 31.12.	Miehet	Naiset	Yhteensä	Muutos % ed. vuodesta
Vakinaiset	49	200	249	-56,0
Määräaikaiset	11	54	65	-51,5

Vakinaisten määrä väheni 324 henkilöllä ja määräaikaisten määrä 69 henkilöllä ennallaan, henkilöstön kokonaismäärä laski 393 henkilöllä edellisvuoteen verrattuna. Henkilöstön määrän lasku, johtui sosiaali- ja terveysosaston henkilöstön siirtymisestä vuoden 2023 alussa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Henkilöstön määrään on laskettu 31.12.2023 tilanteen mukaan niin, että siinä on mukana kaikki työ- ja virkasuhteessa olleet henkilöt sillä hetkellä.

Henkilöstökulut, johon sisältyy varsinaisen palkan lisäksi kaikki työnantajan maksamat sivukulut, ovat vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan 15,7 milj. euroa, joka on 55,3 % ulkoisista toimintakuluista. Vastaava summa vuonna 2022 oli 34,2 milj. euroa, joten henkilöstömenot vähenivät 18,5 milj. euroa.

Lomapalkkavarausta lisättiin 55 359 euroa.

Kertomusvuoden aikana eläkkeelle jäi 9 henkilöä, kun edellisenä vuonna jäi 21 henkilöä.

1.3.4 Ympäristöasiat ja muut ei-taloudelliset asiat

Merkittävin ympäristöhaaste Lapinlahdella on ollut Onkiveden veden laatu. Onkivesi on kunnan suurin järvi ja sen vedenlaatu on luokiteltu tyydyttäväksi. Vuonna 2017 lisalmen reitin alueelle valmistui Vesivisio, ja sen jälkeen vesienhoidon vaikuttavuutta on lisätty kahdella eri hankkeella.

Onkivedellä on jatkettu kunnostushankkeiden tekemistä ja suunnittelua, joilla pyritään parantamaan vesistön tilaa. Karvalammen virtausasioita on parannettu vuoden 2022 aikana ja Telppäsenjoen suistoalueelle on aloitettu kosteikkoalueen rakentaminen vuonna 2023. Lisäksi vuonna 2024 on toteutumassa myös Peltoniemen hulevesikosteikon parannusprojekti.

Lapinlahden alueella sijaitsee 11 eri kokoista vedenhankintaa varten tärkeää pohjavesialuetta. Ne sijoittuvat isoilta osin kunnan halkaisevaan Suomen pisimpään harjujaksoon, mitä pitkin myös Valtatie 5 kulkee. Vuoden 2023 aikana on jatkettu Ylä-Savon Veden toimesta Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittämistä, mihin myös Lapinlahti on osallistunut.

Kunnan kiinteistöissä on jatkettu kehittämistä seuraamisen ja nopean tarvittavan reagoimisen lämmitysenergian, veden ja sähkön kulutusten suhteen.

KETS –sopimukseen (kuntien energiatehokkuus sopimus) liittyminen hyväksyttiin valtuustossa 10.12.2019 § 52 ja toimet sopimuksen osalta ovat olleet käytössä teknisen osaston johdolla. KETS-sopimuksen tukiasioita on hyödynnetty aurinkovoimaloiden lisäämisellä kunnan kohteisiin.

Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon (SISU) -hanke käynnistyi vuonna 2023 ja hanke tähtää ilmastotavoitteiden saavuttamiseen ja ilmastotyön juurruttamiseen kuntien jokapäiväiseen toimintaan. Hanke kehittää ilmastoasioiden viestintää, seurantaa ja huomiointia kuntien tekemissä hankinnoissa sekä juurruttaa ilmastotyötä kuntien jokapäiväiseen työhön, talousjohtamiseen ja päätöksentekoon.

Työkokouksiin ja koulutuksiin on osallistuttu etäyhteydellä jo useammin kuin mennään paikan päälle ja siten on vähennetty autoilua ja ympäristön kuormaa. Korona-aika lisäsi etäyhteyksien käyttöä huomattavasti vielä aikaisemmasta.

Valtuusto on hyväksynyt 13.6.2022 § 285 kuntastrategia, jossa ympäristöasiat otetaan huomioon entistä enemmän myös päätöksenteossa.

Perusopetuksessa, lukiossa ja varhaiskasvatuksessa ympäristöasiat ovat oleellinen osa opetussuunnitelmien sisältöjä. Kestävän tulevaisuuden rakentaminen on yksi laaja-alaisen oppimisen tavoite, jota tulee käsitellä kaikissa oppiaineissa ja se tulee huomioida koulun toimintakulttuurissa.

Henkilöstövastuu

Tasa-arvo, oikeudenmukaisuus syrjimättömyys sekä yhdenvertaisuus ovat tärkeitä periaatteita, joita kunnassa noudatetaan. Työturvallisuutta ja työyhteisön hyvinvointia seurataan ja kehitetään yhteistyössä työsuojelutoimikunnan ja työterveyspalveluiden kanssa. Kunnassa on käytössä malli häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintaan sekä aktiivisen välittämisen malli, joka toimii työyhteisön tukena.

Henkilöstön tasavertaisen kohtelun takaamiseksi merkittävät henkilöstön etuja koskevat päätökset tekevät kunnanjohtaja, osastonjohtajat sekä kunnanhallitus (mm. palkka, pitkäkestoiset koulutukset, harkinnanvaraiset virkavapaudet/työloma). Luottamushenkilöiden ja henkilökunnan muistamisessa noudatetaan henkilöstöjaoston antamaa ohjetta.

Korruption ja lahjonnan torjuminen

Korruption ja lahjonnan torjunnassa noudatetaan hallintosäätöä sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksia. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita noudatetaan myös konserniyhteisöissä. Lautakunnat ja hallintokeskuksen osalta kunnanhallitus sekä tytäryhteisöstä Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy laativat selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kaksi kertaa vuodessa.

Esimerkiksi hankintapäätösten yhteydessä kielletään lahjojen ottaminen ja antaminen, samoin kielletään palvelusuoritusten vastaanotto tai muut palvelukset toimittajilta. Henkilökohtaisia hankintoja ei saa tehdä kunnan hankintojen yhteydessä eikä käyttää kunnan hankintasopimusta omaksi edukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hankintojen valmisteluun tai päätöksentekoon. Toimielinten jäsenet ja esimiehet valvovat alaistensa päätöksentekoa.

Ihmisoikeuksien kunnioittaminen

Kunnanhallitus on hyväksynyt 14.12.2020 § 257 Lapinlahden kunnan henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman. Suunnitelma auttaa tunnistamaan syrjintää, puuttumaan siihen ja parantamaan siten palveluiden saatavuutta. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaiset palvelut lisäävät muun muassa hyvinvointia, kunnan elinvoimaa sekä palvelujen laatua ja tehokkuutta. Kunnan toiminta järjestetään tämän suunnitelman puitteissa.

1.3.5 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Lapinlahden kunta on vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaan ainoa kunta Pohjois-Savossa, jonka taseessa on kertynyttä alijäämää. Myös kuntakonsernin tase on alijäämäinen ainoa kuntana Pohjois-Savossa. Kokonaisuudessaan kunnan vuoden 2022 tilinpäätös muodostui 2,4 miljoonaa euroa alijäämäiseksi ja vuoden 2022 lopussa kunnan taseessa on 0,6 miljoonaa euroa kumulatiivista alijäämää. Lapinlahti on Tuusniemen ja Varkauden lisäksi kolmas kunta, jonka tulos on ollut tappiollinen sekä vuonna 2021 että 2022. Lapinlahti on myös Pohjois-Savon viidenneksi velkaisin kunta, eikä lainamäärän kasvu ole hyvinvointialueuudistuksen myötä pienentyneelle kunnan taloudelle suotavaa. Koska vuoden 2024 talousarvion laadinta osoittautui haastavaksi, kunnanhallitus päätti 18.9. sopeuttamistoimien käynnistämisestä.

Vuoden 2023 talousarvio laadittiin 665 000 euroa ylijäämäiseksi ja tähän päästiin, mutta kunnan taloudellinen tilanne ei helpota, koska vuoden 2024 ja suunnitteluvuosien 2025 ja 2026 talousarviot ovat reilusti negatiiviset

Talousarviossa asetetut tavoitteet ovat pääasiassa toteutuneet. Toiminnallisissa riskeissä keskeisiä ovat talouden hallintaan ja kehittymiseen liittyvät riskit. Kaikilta osastoilta on edellytetty säästöjä ja kulukehityksen hillitsemistä.

Tietotekniikan toiminnan äkillinen katkos on merkittävä riski palvelutuotannolle, joten tietoturvaan kiinnitetään jatkuvasti paljon huomiota. Kuntaan on laadittu tietoturvapoliittikka vuonna 2018. Henkilöstölle on laadittu henkilöstön tietoturvaohjeet ja ne päivitettiin vuonna 2023. Riskeihin voidaan lukea myös riippuvuus eri ohjelmien toimittajista ja heidän toimintaympäristössään tapahtuvista muutoksista. Hallinnon ja opetustoimen ICT-palvelut ostetaan Savon ICT-palvelut Oy:ltä.

Haasteet työvoiman rekrytoinnissa vähenivät merkittävästi, kun sosiaali- ja terveystalouden henkilöstö siirtyi Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Erityisesti erityisopettajien rekrytoinnissa on haasteita, sitä varten kunta sitoutui tukemaan luokanopettajia erityisopettajan tutkintoon kouluttautumisessa. Kaikkiin avoimiin virkoihin ja toimiin sekä sijaisuuksiin ei ole ollut hakijoita tai valitut työntekijät eivät ole ottaneet tehtävää vastaan. Myös työntekijöiden ikärakenne asettaa haasteita sekä henkilöstön jaksamiselle että uusien työntekijöiden tarpeelle eläkepoistuman vuoksi.

Kunnan antamien takausten jäljellä oleva määrä 31.12.2023 oli 8,3 milj. euroa, joista takauksia tytäryhtiöille 6,6 milj. euroa. Tytäryhtiöiltä on vaadittu vastavakuus vuodesta 2015 lähtien. Muilta vastavakuus on edellytetty tähänkin asti. Luottotappioita ei ole takauksista syntyneet.

Velkarahoituksen korkoriskeihin on varauduttu sillä, että lainojen koroja on sidottu pitkiin kiinteisiin korkoihin. Tilinpäätöshetkellä kunnan lainakannasta 56,5 % oli kiinteäkorkoisia ja loput vaihtuvakorkoisia.

Kunta omistaa huomattavan rakennusvarallisuuden, jonka asianmukaisella hoidolla ja käytöllä voidaan pienentää korjausinvestointien tarvetta ja pienentää tulevia rahoitustarpeita sekä huolehtia rakennusten tehokkaasta käytöstä. Tekninen lautakunta laati vuonna 2017 ns. kiinteistöjen salkutuksen, jota päivitetään vuosittain. Salkutuksen kautta tunnustetaan kunnan ydintoiminnan kannalta tärkeät rakennukset ja toisaalta ne rakennukset, joista voidaan luopua myynti tai purkutoimenpiteiden kautta. Kunnanhallitus on 20.6.2022 § 124 hyväksynyt Kiinteistösalvaku C päivituksen ja toimenpideohjelman. Kunnan omaisuus- ja toimintarisikit on vakuutettu. Kuluvan vuoden aikana ei ole aiheutunut sellaisia merkittäviä vahinkoja, joista kunta olisi ollut korvausvelvollinen.

1.4 Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus on hyväksynyt 2.10.2017 § 195 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Sisäisen valvonnan ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Lapinlahden kuntakonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Lapinlahden kunnan konserniohjeen mukaisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä.

Valtuusto on päättänyt kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja edellyttää, että kuntakonsernin kaikissa toiminnoissa ja kaikilla organisaation tasoilla on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta. Valtuusto on ohjeistanut koko kuntakonsernin sisäisen valvonnan käytänteet ja vastuut hallintosäännössä.

Lautakunnat ja hallintokeskuksen osalta kunnanhallitus ovat tehneet selonteot kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä osastoillaan 1.1. – 31.12.2023 Tytäryhteisöistä Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy ovat laatineet sisäisen valvonnan raportit 1.1.- 31.12.2023.

1.4.1 Jatkuvan sisäisen valvonnan järjestäminen osastolla

Kunnanhallitus, lautakunnat sekä konserniyhtiöiden hallitukset ja toimitusjohtajat ovat valvoneet hyväksytyjen ohjeiden mukaisesti, että toiminnassa noudatetaan lakeja ja muita säännöksiä sekä toimitaan päätösten mukaisesti. Osastojohtajat vakuuttavat, että sisäinen valvonta on ollut riittävää. He ovat suunnitelleet ja järjestäneet toiminnot tavalla, joka antaa kohtuullisen varmuuden siitä, että riskit on hallittu tarkoituksenmukaisesti, ja että organisaation päämäärät ja tavoitteet on saavutettu tehokkaasti ja taloudellisesti.

1.4.2 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallitus ja muut toimielimet ovat valvoneet ensisijaisesti saamiensa raporttien ja viranhaltijapäätösten perusteella, että toiminnassa noudatetaan lakeja ja muita säännöksiä sekä toimitaan päätösten mukaisesti. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattamista on valvottu normaalkäytänteiden mukaisesti esimiestyön yhteydessä.

Ajalla 1.1. – 31.12.2023 kunnanhallituksen alaisten viranhaltijoiden päätöksistä ei tehty yhtään oikaisuvaatimuksia. Työllisyydenkuntakokeilun osalta viranhaltija on tehnyt kaksi virheellistä palkkatukipäätöstä (0930001632 ja 0930002062, joissa tuki virheellisesti myönnetty 100 % suuruisena. Em. tapauksissa päätös on perustunut ilmeisen väärään lain soveltamiseen. Asianomaista työntantajaa on kuultu (17.2.2023) ja jos asiakas ei suostu myöntöpäätöksessä olevan virheen korjaamiseen, KEHA-keskus päättää silti maksamisesta/takaisinperinnästä oman toimivaltansa puitteissa. Ei ole tiedossa syntykö tästä mahdollisesti kunnalle korvausvelvollisuutta.

Hallinto-oikeuden päätös ryhmäkotien Laurilan ja Maijalan toimintamuutoksesta tehtyyn kunnallisvalitukseen saatiin 15.6.2023. Hallinto-oikeus jätti tutkimatta vaatimuksen ryhmäkotien toiminnan palauttamisen vastaamaan aikaisempaa toimintaa ja muilta osin hylkäsi valituksen.

Kunnanhallitus antoi 4.12.2023 § 33 vastineen Varkauden kaupungin tekemään valitukseen Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokouksen 14.12.2022 § 38 päätöksestä Vaalijalan kirjanpidollisten ylijäämien osittaisesta maksamisesta jäsenkunnille.

Teknisen lautakunnan päätöksistä ei ole tehty ajalla 1.1. – 31.12.2023 oikaisuvaatimuksia. Ympäristölautakunnan päätöksistä ei ole tehty ajalla 1.1. – 31.12.2023 oikaisuvaatimuksia, mutta on tehty yksi valitus Vaasan Hallinto-oikeuteen.

1.1.-31.12.2023 välisenä aikana sivistyslautakunnan päätöksistä on tehty kolme oikaisuvaatimusta koskien perusopetuksen rehtorin valintaa. Lautakunta hylkäsi oikaisuvaatimukset kokouksessaan 24.5.2023. Kunnallisvalituksia näistä päätöksistä ei tehty.

Valituksia ei kyseisellä tarkastelujaksolla ole tehty, mutta yksi kantelu Itä-Suomen Aluehallintovirastoon. Muista päätöksistä ei ole vireillä korvausvaatimuksia, syytteesen asettamisia tai muita oikeusseuraamuksia.

Lapinlahden Vesi Oy:ssä on käsitelty viemäritukosten tai saneeraustoimenpiteiden aiheuttamia korvausvaateita.

1.4.3 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tavoitteiden toteutumisen, varojen käytön ja toiminnan tuloksellisuuden toteutumisen seuranta tapahtuu ja esitetään toimintakertomuksessa ja talousarvion toteutumisvertailussa. Kunnanhallituksen jäsenille on

annettu informaatiota talousarvion toteutumisesta joka toisessa kunnanhallituksen kokouksessa. Myös valtuustoa informoidaan tarvittaessa valtuuston kokouksissa.

Lapinlahden kunnan hallintosäännön 78 §:n mukaan osastajohtajien on laadittava kolmannes vuosittain (1–4, 5–8- ja 9–12) talousarvion määrärahojen ja tavoitteiden toteutumisvertailut ja saatettava ne välittömästi tiedoksi seuraavaan omaan lautakunnan kokoukseen, sekä suoraan kunnanhallituksen ja valtuuston kokoukseen. Raportti talousarvion toteutumisesta 1.1. - 30.4.2023 on laadittu ja se on saatettu kunnanhallituksen tietoon 29.5.2023 § 135 ja valtuustolle 12.6.2023 § 31. Toteumaraportti 1.1. - 31.8.2023 on laadittu ja se on saatettu kunnanhallituksen tietoon 9.10.2023 § 203 ja valtuustolle 16.10.2023 § 38. Toteumaraportit on toimitettu tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle sekä johtoryhmän jäsenille.

Vuoden 2023 talousarvion valtuusto päätti käyttötalousoosan ja investointiosan muutoksesta 4.12.2023 § 230. Ennen vuoden 2022 tilinpäätöksen vahvistamista valtuusto hyväksyi ko. vuoden talousarviopoikkeamat (VALT. 12.6.2023 § 25).

1.4.4 Riskienhallinnan järjestäminen

Riskienhallinta ja seuranta kuuluvat vastuuhenkilöille ja viimekädessä siitä vastaa osastajohtajille. Riskienhallinta ja seuranta ovat vastuutettu selkeästi ja siihen on riittävä asiantuntemus. Tarvittaessa pyydetään riskien arviointiin asiantuntijoita kunnan organisaatiosta tai ulkopuolelta.

1.4.5 Strategiariski

Kunnan palveluja järjestetään sekä kunnan omana toimintana että ostopalveluina. Ostopalveluiden käytössä hallitaan epävarmuustekijöitä ja riskejä sopimuksilla, joissa on selvästi määritelty osapuolten tehtävät, velvollisuudet ja vastuut.

Talous- ja palkkahallinnon muutosprosessi vuonna 2023 aiheutti strategisen riskin, josta ei ole vielä kokonaan toivuttu. Vuoden 2023 alusta talous- ja palkkahallinto ulkoistettiin Kuntalaskenta Oy:lle porrastetusti, niin että palkkahallinto siirtyi 1.1. alkaen käyttäen vielä kunnan palkkahallinto-ohjelmaa ja Kuntalaskennan järjestelmään siirryttiin 1.4.2023. Taloushallinnon osalta siirto tapahtui 1.4.2023. Ulkoistettu taloushallinto ei ole vielä lähtenyt toimimaan sujuvasti. Lisäksi pitkäaikainen taloussihteeri eläköityi 31.12.2023 ja tehtävän järjestäminen jatkossa on vielä osittain avoinna. Varsinkin talouden seurannan ja suunnittelun resurssit ovat tällä hetkellä riittämättömät, sillä kunnalla ei ole toimintoa, jonka tehtävä olisi seurata talouden kehitystä ja rahoitusta Kuntalaskenta Oy:n tuottaman kirjanpitoaineiston perusteella. Asiaan tulee kiinnittää erityistä huomiota ja se tulee ratkaista vuoden 2024 aikana. Järjestymätön tilanne kuormittaa tarpeettomasti henkilöstöä.

Strategiariskiksi voitaneen jollain tavoin mieltää terveyteen- ja turvallisuuteen, oman tai toisen omaisuuden turvaamiseen liittyvät investointikohteet. Joidenkin investointikohteiden siirtäminen kokonaan tai osittain edemmäs aiheuttavat riskin toteutumisen todennäköisyyttä. Esimerkkinä Monarin hanke, jonka siirtyminen on osittain myös toiminnan riskiä ja Peltoniemen katujen saneeraaminen, joka on strateginen riski.

Kaskihovi Oy:n vastuualueella olevat palvelut järjestetään ulkoistettuja palveluja käyttäen. Riski toteutui epäonnistuneen yhteistyökumppanin valinnassa kiinteistöhoitoon. Yhtiö pääsi eroon sopimuksesta Lassila & Tikanoja kanssa 6kk koeajan puitteissa. Toiminnot ylläpidettiin palveluiden suorahankintana ja palvelut ajateltiin kilpailuttaa uudelleen loppuvuoden aikana, nyt useampaan osaan jaettuna. Kilpailutusta ei ole suoritettu kuin talvikunnossapidon osalta, syystä että, kunnassa on selvityksen alla yhtiöiden yhdistäminen ja toimintojen muotoutuminen sen kautta. Pitkiä sopimuksia ei ole katsottu järkeväksi tässä tilanteessa kilpailuttaa ja tarjoajilla omat riskinsä lyhyissä sopimuksissa.

Kaskihovin kiinteistöille on päätetty tehdä kiinteistöstrategia yhdessä kunnan muun rakennuskannan kanssa. Ongelmana kaskihovillakin on kohteiden tasearvot ja lainakanta.

1.4.6 Toiminnan riskit

Uudet viranhaltijat ja työntekijät valitaan lain ja johtosääntöjen mukaan ja siten kuin kelpoisuusehdot määräävät.

Tarkasteluajanjaksolla hallintokeskuksessa ei ole irtisanottu työsuhteita/virkasuhteita. Hyvinvointialue-
muutoksen yhteydessä taloushallinnon henkilöstöstä yksi henkilö siirtyi vuoden 2023 alussa
hyvinvointialueen kautta Monetralle ja yksi sanoutui irti. Palkkasihteeri siirtyi Kuntalaskenta Oy:lle
liikkeenluovutuksella. Pääkirjanpitäjän irtisanoutuminen loppuvuodesta 2022 aiheutti tilinpäätöksen
laatimiseen kohtuuttomiakin paineita ja kuormitti jäljellä olevaa henkilöstöä melkoisesti, kun lisänä tähän
kaikkean oli taloushallinnon ulkoistamiseen tarvittavat muutostyöt. Taloushallinnon ulkoistaminen ei ole
sujunut odotetusti ja muutos on vaatinut henkilöstölle paljon ylimääräistä työtä ja ohjeistamista.
Kunnanjohtajan irtisanoutuminen kevät talven aikana aiheutti lisäkuorman, koska menossa oli useita
muutosprosesseja (talous- ja palkkahallinnon ulkoistaminen, www-sivu-uudistus, TE2024 uudistus).

Sivistystoimen alaiset uudet viranhaltijat ja työntekijät valitaan lain ja johtosääntöjen mukaan ja siten kuin
kelpoisuusehdot määräävät. Yleisesti ottaen sivistystoimi on saanut palkattua erittäin hyvin pätevää
henkilöstöä toistaiseksi voimassa oleviin tehtäviin ja pidempiin määräaikaisuuksiin. Tarkastelujakson aikana
sivistysosastolla on ollut yhdeksän henkilöä (erityisopettajia, aineenopettajia, luokanopettajia,
varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja varhaiskasvatuksenopettaja) määräaikaisessa työ-/virkasuhteessa
ilman muodollista kelpoisuutta tehtävään ja he hoitavat tehtävää vähintään 6 kk ajan. Lisäksi lyhyissä
sijaisuuksissa on ollut henkilöitä, joilla ei ole ollut kelpoisuutta tehtävään.

Teknisen osaston alaiset viranhaltijat ja työntekijät valitaan lain ja johtosääntöjen mukaan ja siten kuin
kelpoisuusehdot määräävät. Teknisellä osastolla ei ole täytetty maanmittausinsinöörin virkaa. Alkuvuonna
oli määräaikainen työntekijä paikalla. Maanmittausinsinöörin tehtäviä on jaettu teknisen osaston
useammalle henkilökunnan jäsenelle. Lisäksi osaa henkilökunnasta rasitti lisätyönä taloushallinnosta ja sen
muutoksista aiheutuvat työmäärän lisäykset. Taloudellisten vaateiden takia sijaisia ei otettu siivoukseen siinä
määrin kuin aikaisempina vuosina, ja kiinteistön hoito pyöri mitoitusta pienemällä henkilömäärällä.
Henkilöstön osalta oli nähtävissä mahdollisia väsymisen tai asioiden unohtamisen riskejä.

Kunnassa on käytössä yhteinen toimintamalli häirinnän ja epäasiallisen kohtelun hallintaan ja menettelyohje
väkivallan ehkäisyyn ja hallintaan. Vuonna 2023 ei ole tehty ilmoituksia häirinnästä ja epäasiallisesta
kohtelusta. Työntekijät eivät ole kohdanneet työssä väkivaltaa tai vaaratilanteita.

Tarkasteluajanjaksolla on annettu sivistysosastolla henkilökunnalle yksi kirjallinen varoitus.

Työsuojeluorganisaatio tekee työpaikkakäynnit erillisen ohjelman mukaisesti säännöllisin väliajoin sekä
tarpeen vaatiessa.

Lasten parissa työskenteleviltä henkilöiltä pyydetään nähtäväksi rikosrekisteriote, kun henkilö otetaan
toistaiseksi voimassa olevaan työ- tai virkasuhteeseen tai yli 3 kk sijaisuuteen.

1.4.7 Tietoturva ja -suoja

Kuntaan on laadittu tietoturvapoliittikka, jonka kunnanhallitus hyväksyi 19.2.2018 § 35. Henkilöstön
tietoturvaohje on päivitetty 30.3.2023 § 82. Tietototurvaselosteet, tietosuojarekisteri ja rekisteriselosteet
on päivitetty 2021.

ICT poikkeamaraportteja ei ole tällä jaksolla.

1.4.8 Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit ovat kunnan toimintojen osalta merkittävästi vähentyneet, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Hallintokeskuksen vastuualueella olevat palvelut on järjestetty talousarviomäärärahojen puitteissa, ja toimintaan varatut määrärahat ovat riittäneet. Kunnanhallitus päätti 18.9.2023 § 192 talouden tasapainottamissuunnitelmasta vuosille 2024–2026 ja nimesi samalla talouden tasapainottamisohjausryhmän. Kunnanhallitus päätti 9.10.2023 § 201 hakea kuntien harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta vuodelle 2023 ja valtionvarainministeriö myönsi 14.12.2023 kunnalle tätä avustusta 550 000 euroa.

Teknisen osaston toiminta on ollut pääosin valtuustossa hyväksytyin talousarvion mukaista, mutta vuosi näyttäisi sujuneen taloudellisesti heikommin kuin aikoihin. Huonoa tilannetta selittää talousarviossa annetut lähtökohdat ja tilanteen korjaaminen erilaisin pienin toimenpitein tuntuu mahdottomalta.

Sivistisosasto on omassa valvontaraportissaan todennut toiminta järjestetyn pääsääntöisesti talousarviomäärärahojen puitteissa ja ettei taloudellista riskiä ole syntynyt. Sivistysosastolle jouduttiin kuitenkin myöntämään lisätalousarviossa menojen kattamiseen lisää rahoitusta noin 600 000 euroa. Taloustoteuman seurantaan on kiinnitettävä huomiota enemmän sekä varmistaa se, ettei talousarviota ylitetä.

Lapinlahden Kaskihovi Oy:n tulovirta on kohtuu vakaa, mutta kustannusten noustessa kassa ei kestä. Varoja tulisi ohjata myös saneeraamisen ja erilaisten asioiden uudistamiseen, mutta nykytilanteessa tilanne on hankala. Vuokratuottoja ei voi määräänsä enempää nostaa vuokria korottamalla ja vuokrausasteen oletetaan laskevan jatkossa. Muuttoliikettä paikkakunnalta pois on. Vuokralaiset etsivät myös edullisempia yksityisten vuokraamia asuntoja. Ukrainalaisille vuokrattujen asuntojen tilanne saattaa muuttua nopeastikin ja siltäkin osin on tulopuolella riskiä olemassa.

Kaskihovin kassavaihtelut ovat merkittäviä ja lainalyhennysaikoihin kassa voi käydä hyvinkin alhaalla. Kassan oletetaan riittävän kuitenkin nyt kun isoja investointeja ei tänä vuonna toteuteta. Kassan tilanne on parantunut vuoden aikana. Kassavirtalaskelmaa pyritään rakentamaan Netvisor-ohjelmaan tilanteiden ennakoitavuutta helpottamaan. Korokojen nousu vaikuttaa myös merkittävästi yhtiön taloudelliseen tilanteeseen.

Raportin teko hetkellä on heti vapaita asuntoja 21 kpl:ta (10 enemmän kuin vuosi aikaisemmin) vuokrausasteen ollessa 94 %. Joitain asuntoja on päätetty olla saneeraamatta tässä vaiheessa ja edelleen vuokraamatta.

Lapinlahden Veden toiminta arvioitiin jo vuoden 2023 talousarvion laadinnan yhteydessä taloudellisesti hankalaksi. Suunnitellun mukaisesti vesimaksujen korotuksia jouduttiin päättämään toukokuun hallituksen kokouksessa. Korotukset tulivat voimaan syyskuun alussa. Muuten toiminta on ollut hallituksessa hyväksytyin talousarvion mukaista ja tavoitteet saavutettu. Raporttia kirjoittaessa ei ole tiedossa vuoden tulosta, mutta se on todennäköisesti hiukan miinusmerkkinen. Tämä johtuu pitkälle sopimuksesta Operon Groupin kanssa, kevään korkeiden sähkönhintojen kompensoimiseksi palvelun tuottajalle. Kuukausittaiset ylimääräiset maksuerät olivat kymmenestä tuhannesta useampiin kymmeneen tuhansiin. Tähän päädyttiin toiminnan turvaamisen takia 2022.

Viitostien ykköstilat Oy:n osalta yhtiön taloudellinen riski liittyy pääosin tyhjiin teollisuustiloihin. Yhtiön omistamien tilojen vuokrausaste on tällä hetkellä noin 95 prosenttia. Neliömäärällisesti merkittävimmät vuokrasopimukset on laadittu määräaikaikaisiksi (5 v.). Yhtiön omistamien kiinteistöjen vuokrausasteen merkittävä kasvu on vaikuttanut positiivisesti yhtiön tuloskehitykseen ja kassatilanteeseen.

1.4.9 Vahinkoriskit

Kunnan lakisääteiset ja muut vakuutukset ovat kunnossa. Vakuutukset on 01.01.2022 alkaen hankittu LähiTapiolasta ja omaisuusvakuutukset 1.10.2021 alkaen If vakuutusyhtiöstä. Työntekijöiden ryhmähenkivakuutus on otettu Kunnalliselta Eläkevakuutukselta. Tytäryhtiöiden vakuutukset ovat kunnossa. Lapinlahden Kaskihovi Oy:n vakuutukset on otettu OP Pohjolasta. Lapinlahden Vesi Oy:n ja Viitostien Ykköstilöjen vakuutukset on otettu OP Pohjolasta.

1.4.10 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Hankinnoissa on noudatettu hankintalakia ja kunnan talousohjetta ja sääntöjä. Kalusto- ja välinehankinnat toteutetaan talousarvion määrärahojen puitteissa. Hankinnan suuruuden mukaan ne kilpailutetaan joko Sansian kautta tai itse toteutettuna. Kunta on osakkaana Sansia Oy:ssä ja näin ollen kilpailusta on tehty Sansia Oy:n kautta. Tytäryhtiöissä yhtiön hallitus päättää hankinnoista ja luovutuksista osakeyhtiölain puitteissa.

1.4.11 Sopimustoiminta

Suuremmista hankinnoista tehdään kirjalliset sopimukset ja ne hyväksytään, hallinto-osaston osalta kunnanhallituksessa ja lautakunnat hyväksyvät oman toimialansa sopimukset. Sopimusrekisteriä ylläpidetään sähköisesti Dynasty-asianhallintajärjestelmässä. Ohjelman seurantajärjestelmä lähettää muistutuksen sopimusasiakirjan vanhentumisesta vastuuhenkilölle. Alkuperäiset ennen vuotta 2020 sopimukset ovat kunkin hallintokunnan omassa arkistossa, jollei niitä ole sähköistetty. Tytäryhtiöissä suuremmat hankinnat kilpailutetaan hankintalain mukaisesti ja hankinnoista tehdään kirjalliset sopimukset.

1.5 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulorahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

Toimintatuottojen (ulkoiset) toteutuma on 6,6 milj. euroa, joka on 1,9 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2022. Maksutuotot vähenivät merkittävästi, koska terveyspalvelut siirtyivät Pohjois-Savon hyvinvointialueelle. Muita maksutuottoja kertyi 3,7 milj. euroa. Kertymä lähes kolminkertaistui Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuokrattua kunnan sote-kiinteistöt. Toimintatuotot ovat 725,35 €/asukas, kun ne edellisen vuonna olivat 931,04 €/asukas.

Verotulojen osuus kunnan tuloslaskelman mukaisista tuloista on 52,8 %, valtionosuuden 23,0 % ja maksutuottojen 19,2 %. Rahoitustuottojen osuus pysyi edellisen vuoden tasolla.

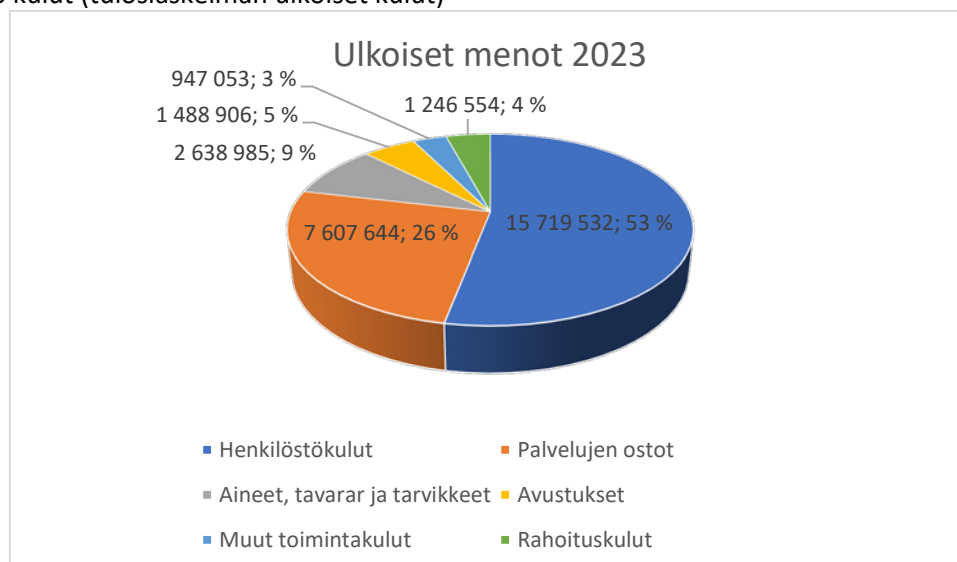
Vuoden 2023 tuotot (tuloslaskelman ulkoiset tuotot)

Toimintakulujen (ulkoisten) toteutuma on 28,4 milj. euroa. Toimintakulut vähenivät edellisvuoteen verrattuna 62,6 % eli 47,5 milj. euroa. Muutos johtuu sosiaali- ja terveyspalveluiden siirtymisestä Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.

Alkuperäisessä talousarviossa toimintakulut olivat 26,7 milj. euroa ja talousarviomuutoksen jälkeen 27,5 milj. euroa. Toimintakulut ylittyivät 1,7 milj. euroa alkuperäiseen talousarvion verrattuna (106,4 %) ja muutettuun talousarvioon verrattuna 0,9 milj. euroa (103,3 %). Kuluista merkittävimmän osan muodostavat henkilöstökulut, jotka ovat 15,7 milj. euroa eli toimintakuluista 53 %. Henkilöstökulut ylittyivät 0,7 milj. euroa talousarvioon verrattuna. Palvelujen ostot ovat 7,6 milj. euroa (26 % toimintakuluista). Palvelujen ostot ylittivät 1,1 milj. euroa talousarvion. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 3 000 euroa ja avustukset alittuivat 160 000 euroa talousarvioon nähden. Muut toimintakulut ylittyivät 110 000 euroa talousarvioon verrattuna. Toimintakulut ovat 3 121,45 €/asukas, kun ne edellisenä vuonna olivat 8 347,00 euroa/asukas.

Vuoden 2023 kulut (tuloslaskelman ulkoiset kulut)

Toimintakate vuoden 2023 tilinpäätöksessä on -21,8 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli -67,4 milj. euroa. Muutosta edelliseen vuoteen 45,6 milj. euroa eli 67,7 %. Toimintatuotot kattoivat 23,2 % toimintamenoista, kun vuotta aiemmin vastaava tunnusluku oli 11,0 %.

Verotulojen toteutuma on 18,0 milj. euroa, mikä on 15,2 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna (54,2 %). Verotulot ylittivät 0,9 milj. eurolla talousarvioon nähden (toteutuma 105,6 %).

Valtionosuuksia kirjautui vuonna 2023 yhteensä 7,9 miljoonaa euroa eli muutos edelliseen vuoteen - 25,7 milj. euroa (- 76,4 %). Valtionosuudet ylittivät talousarviosta 0,6 milj. euroa (toteutuma 108,7 %).

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyttä. Kunnan tulo-rahoituksen katsotaan olevan riittävä, mikäli vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot.

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä vuosikate on 4,6 milj. euroa, edellisenä vuonna 0,8 milj. euroa Vuosikate parani edellisestä vuodesta 3,8 milj. euroa eli 475 %. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteen arvioitiin olevan 3,5 milj. euroa. Vuosikate toteutui siten 1,1 milj. euroa talousarviota parempana.

Vuosikate on 501 euroa/asukas, edellisenä vuonna se oli 89 euroa/asukas.

Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot olivat 3,4 milj. euroa. Poistot kasvoivat 0,1 milj. euroa vuonna 2023.

Vuosikate kattaa suunnitelman mukaiset poistot 135,3 %.

Tilikauden tulos on 1,17 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli -2,46 milj. euroa. Tulos on siten 3,63 milj. euroa parempi kuin edellisen tilinpäätöksen tulos.

Tilikauden ylijäämä on 1 172 252 euroa. Vuonna 2022 alijäämä oli 2 442 352 euroa.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT (ulkoiset)	2023	2022	2021
		1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	6579	8 465	8 747
Valmistus omaan käyttöön	0	17	6
Toimintakulut	-28402	-75 891	-72 758
Toimintakate	-21 823	-67 409	-64 005
Verotulot	18047	33 276	32 668
Valtionosuudet	7863	33 561	32 108
Rahoitustuotot ja -kulut	468	1 385	1 100
Korkotuotot	445	446	454
Muut rahoitustuotot	1269	1 235	895
Korkokulut	-860	-296	-247
Muut rahoituskulut	-386	-1	-2
Vuosikate	4 555	814	1 871
Poistot ja arvonalentumiset	-3383	-3 273	-3 196
Tilikauden tulos	1 172	-2 459	-1 325
Poistoeron vähennys	0	-17	59
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 172	-2 442	-1 266

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	23	11
100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate/Poistot, %	135	25
100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate €/asukas	501	89
Asukasmäärä	8 972	9094

1.5.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	4 555	782
Vuosikate	4555	814
Tulorahoituksen korjaukset		-32
Investointien rahavirta	-2240	-4 087
Investointimenot	-2334	-4 286
Rahoitusosuudet investointeihin		140
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121	59
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 243	-3 305
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 800	3 800
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 551	-3 331
Lyhytaikaisten lainojen muutos	- 298	-494
Muut maksuvalmiuden muutokset	- 1 484	1388
Rahoituksen rahavirta	-1 533	1 363
Rahavarojen muutos	709	-1942
Rahavarat 31.12.	951	242
Rahavarat 1.1.	72	2 184
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-10 526	-12 898
Investointien tulorahoitus, %	198,3	19,6
100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,2
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys, pv	9	1
= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		
Asukasmäärä	8 972	9 094

1.5.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €		100 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	74 594	79 681	OMA PÄÄOMA	34 131	34 686
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	32 471	34 193
Aineettomat oikeudet	33	186	Muut omat rahastot	1 154	1 159
Muut pitkävaikutteiset menot	1 101	1 289	Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-667	1 776
			Tilikauden yli/alijäämä	1 173	-2 442
Aineelliset hyödykkeet	51 379	52 199			
			POISTOERO JA VAPAA-EHTOISET VARAUKSET		
Maa- ja vesialueet	6 240	6 294			
Rakennukset	37 514	39 129	Poistoero		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 044	6 148			
Koneet ja kalusto	117	288	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	275	537
Muut aineelliset hyödykkeet	67	67	Valtion toimeksiannot	122	209
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat			Lahjoitusrahastojen pääomat	5	47
	1397	272	Muut toimeksiantojen pääomat	148	281
Sijoitukset	22 081	26 007			
Osakkeet ja osuudet	11 693	15 620	VIERAS PÄÄOMA	42 690	47 245
Muut lainasaamiset	10 352	10 351	Pitkäaikainen	32 101	33 617
Muut saamiset	36	36	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	32 100	31 662
			Lainat julkisyhteisöiltä		1 954
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	220	259	Saadut ennakot	1	1
Valtion toimeksiannot	122	162			
Lahjoitusrahastojen erityiskatt.	98	97	Lyhytaikainen	10 589	13 628
			Joukkovelkakirjalainat	2 000	850
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 282	2 527	Lainat rah.- ja vak.laitoksilta	3 768	3 452
Vaihto-omaisuus		2	Lainat julkisyhteisöiltä		
			Saadut ennakot	3	16
			Ostovelat	1 696	3 288
			Muut velat	275	595
Saamiset			Siirtovelat	2 847	5 427
Lyhytaikaiset saamiset	1 331	2 283			
Myyntisaamiset	365	935	VASTATTAVAA YHTENSÄ	77 096	82 468
Lainasaamiset	20	16			
Muut saamiset	0	402			
Siirtosaamiset	946	930	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
			Omavaraisuusaste, %	44,3 %	42,1
Rahat ja pankkisaamiset	951	242	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	76,1 %	62,7
			Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	506	-667
VASTAAVAA YHTEENSÄ	77 096	82 467	Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	56	-73
			Lainakanta 31.12., 1000 €	42 423	37 917
			Lainakanta 31.12., €/asukas	4 665	4 170
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	43 059	38 647
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4735	4237
			Lainasaamiset, 1000 €	10 352	10 351
			Asukasmäärä	8 972	9 094

TASEEN TUNNUSLUVUT

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta¹⁴. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo- ja rahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.,

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokra-vastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrää. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättämispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.5.4 Kokonaistulot ja menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA MENOT			
	1 000 €		1 000 €
TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	10 006	Toimintakulut	28 402
Verotulot	18 047	- valmistus omaan käyttöön	
Valtionosuudet	7 863	Korkokulut	860
Korkotuotot	445	Muut rahoituskulut	386
Muut rahoitustuotot	1 235	Tulorahoituksen korjaukset	
Tulorahoituksen korjaukset		Osakkeen arvonalennus	
Pakollisten varausten muutos		Pakollisten varausten väh. (-)	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot		Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	28	Investointimenot	2 152
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset		Antolainasaamisten lisäykset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	6 754	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	8 270
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Lyhytaikaisten lainojen vähennykset	1466
Kokonaistulot yhteensä	44 378	Kokonaismenot yhteensä	41 536
Täsmäytys:			
Kokonaistulot-Kokonaismenot			
2 842			
Muut maksuvalmiuden muutokset- rahavarojen muutos			
-1 533- 1 363 = 2 896			

1.6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä kuluista

Lapinlahden kuntakonserniin kuuluvat seuraavat tytäryhteisöt:

- Lapinlahden Kaskihovi Oy (100 % kunnan omistusosuus)
- Lapinlahden Vesi Oy (100 %)
- Viitostien Ykköstilat Oy (100 %)
- As. Oy Lapinlahden Koivukuja (53,02 %)
- Kiinteistö Oy Lapinlahden Virastokeskus (61,38 %)
- Kiinteistö Oy Varpakulma (55,8 %)

Kuntayhtymät:

- Savon koulutuskuntayhtymä
- Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Savon liitto

Osakkuusyhteisöt:

- Lapinlahden Yritystalo (46,3 %)
- Ylä-Savon Vesi Oy (osakkeet Lapinlahden Vesi Oy:llä)
- Kiinteistö Oy Varpaisjärven Liiketalo (35,58 %)

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kuntalain (14 §) mukaan valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Lapinlahden Kaskihovi Oy

Yhtiö on Lapinlahden kunnan omistama vuokraloyhtiö. Yhtiön toimintaa johtaa yhtiökokous ja hallitus, joiden päätösten mukaisesti toimitusjohtaja huolehtii yhtiön toiminnasta. Yhtiöllä on oma taloudenhoito ja tilintarkastustoiminta. Syksystä 2022 alkaen tekninen johtaja on toiminut yhtiön toimitusjohtajana.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen:

1. Yhtiö on huolehtinut riittävästä vuokra-asuntotarpeesta Lapinlahdella. Kaikille paikkakunnalle töihin tuleville ja asuntoa hakeneille on järjestetty asunto. Asuntoja ei pidetä tyhjillään reservinä, vaan niitä markkinoidaan aktiivisesti hakijoille.
2. Asuntojen laskennallinen käyttöaste vuonna 2023 oli 95,0 % (edellisenä vuonna 98,0 %).
3. Suunnitelma korjaustarpeista ja investoinneista sekä arvio Kaskihovi Oy:n taloudellisista riskeistä ei esitelty vuoden 2023 aikana konserni johdolle.

Viitostien Ykköstilat Oy

Yhtiö on Lapinlahden kunnan omistama liike- ja toimitiloja vuokraava elinkeinoyhtiö. Yhtiön varsinaista toimintaa johtaa yhtiökokous ja hallitus, joiden päätösten mukaan yhtiön toimitusjohtaja huolehtii yhtiön toiminnasta. Kunnanjohtaja toimi yhtiön toimitusjohtajana 31.3.2023 saakka ja 1.4.2023 kunnan kiinteistöpäällikkö on toiminut toimitusjohtajana.

Yhtiö omistaa merkittävän osan paikkakunnilla toimivien yritysten tuotanto- ja toimitiloista. Yhtiöllä on oma taloudenhoito ja tilintarkastustoiminta.

Valtuuston asettamien tavoitteiden toteutuminen:

- Yhtiö vuokraa toimitiloja elinkeinotoiminnan tarpeisiin ja järjestää yritysneuvontaa. Toiminta on edennyt suunnitellusti. Vuoden 2023 aikana Lapinlahdelle perustettiin 30 uutta yritystä.
- Viitostien Ykköstilat Oy:n vuokrausaste on noin 95 %.

Lapinlahden Vesi Oy

Lapinlahden Vesi Oy on aloittanut toimintansa 1.1.2012 alkaen. Yhtiön toimitusjohtajana on toiminut Lapinlahden kunnan tekninen johtaja oman virkatoimensa ohella. Yhtiöllä on omat henkilöt vastaamassa verkoston ylläpidosta ja vesihuollon kehittämisestä sekä taloushallinnosta kirjanpitoineen.

Lapinlahden kunnanvaltuuston vuoden 2023 talousarviossa Lapinlahden Vesi Oy:lle asettamat tavoitteet:

1. Turvataan puhtaan ja hyvälaatuisen talousveden saanti ja jakelu sekä jäte- ja sadevesien johtaminen ja jätevesien puhdistaminen voimassa olevien lupaehtojen mukaisesti.
  - Talousveden laatu on ollut hyvä koko vuoden näytteiden perusteella. Myöskään valituksia veden laadusta ei ole tullut.
  - Lapinlahden Vesi Oy:n Lapinlahden vedenjakelualueen valvontatutkimusohjelma on tehty vuosille 2020–2024.
  - Talousveden laadun tarkkailua on tehty uuden näytteenottosuunnitelman mukaisesti vuoden 2020 alusta lähtien.
  - Jätevedenpuhdistamot ovat toimineet lupaehtojen mukaisesti.
2. Vesi- ja viemäriverkoston saneerausohjelman jatkaminen
  - Juhani Ahontien ja Väärnin pumppaamon paineviemäri, vesijohto ja viettoviemäri saneeraus saatiin loppuun alkuvuonna 2023.
  - Tehtaantien saneeraus (vesijohto, runkoventtiilit, jätevesiviemäri, jätevesikaivoja) ja rakennettiin uutta hulevesiviemäriä ja hulevesikaivoja.
  - Kukkurantien saneeraus sekä rakennettiin uutta hulevesiviemäriä ja kaivoja.
  - Rommeikonmäentien saneeraus. Jatkuu keväällä 2024
  - Varpaisjärvellä aloitettiin saneeraamaan Pappilanpellon aluetta Kanttorintie,
  - Pastorintie ja Rovastintie. Pastorintien ja Rovastintien osalta saneeraustyöt jatkuvat keväällä 2024.
3. Ylä-Savon jätevesi/vesi -operointiselvityksen jatkaminen omistajan toivomien kohtien tarkentamisella
  - Lapinlahden Veden osalta asia on ollut jäähyllä.
  - Ylä-Savon Vesi Oy selvitti pilottikohteiden mallia.
  - Erilaisia yhteistyökuvioita pyritään edelleen selvittämään.
4. Lapinlahden vesiosuuskuntien ja -yhtymien liittäminen osaksi Lapinlahden Vesi Oy:n toimintaa
  - Vuoden 2023 ei liittämisiä. Vuoden 2024 lopulla tapahtuu ehkä yksi liittyminen.

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Lapinlahden kuntakonsernin rakenneselvitys aloitettiin vuonna 2023. Tarkoituksena on selvittää, voidaanko konsernirakennetta muuttamalla keventää hallinnollista kuormaa ja poistaa päällekkäisyyksiä. Yksi vaihtoehto on, että tulevaisuudessa Lapinlahden Kaskihovi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy sulautuisivat yhteen. Samassa yhteydessä tulee huomioida myös hyvinvointialueelle vuokrattavien sote-kiinteistöjen yhtiöittämisvelvoite. Todennäköisesti vuokrattavat sote-kiinteistöt tulenevat siirrettäväksi sulautumisessa syntyvään yhtiöön.

Vuokrataloyhtiö Lapinlahden Kaskihovi Oy:n lähivuosien toiminnassa on keskityttävä talouden tasapainottamiseen ja yhtiön kiinteistökannan korjauksiin pitkällä tähtäimellä. Tuloja ja menoja on tarkasteltava niin, että tulos mahdollistaa lainojen lyhentämisen ja että yhtiön maksuvalmius on hyvä. Yhtiön tulopohja on hyvä, johtuen korkeasta vuokrausasteesta, päähuomion tulee kohdistua menorakenteen tervehdyttämisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden tekemiseen.

Yhtiön tulo rakenne on aika lailla vakio ja hyvää siinä on se, että vuokrauksen käyttöaste on korkea. Ongelmana on, joka tulee vielä selkeämmin esiin tulevaisuudessa, korjausvelka, jonka paikkaamiseksi tuloja tulisi olla selkeästi enemmän. Lainalla rahoittaminen on mahdollisuus, mutta sen käyttöä tulee viimeiseen asti välttää tässä tilanteessa. Vanhoja lainoja on katettavaksi vielä pitkäksi aikaa. Lisäksi alaskirjaukset tulevat vaikuttamaan tulosta heikentävästi tulevaisuudessa. Historia tulee eteen vahvasti tulevina vuosina.

Asukasmäärä kunnassa ja lähialueella on ollut vuosia vähenevä mutta sen vaikutukset yhtiön tilanteeseen ovat olleet toistaiseksi vähäiset. Vuokra-asuntohakemusten määrä on pysynyt suurin piirtein vuodesta toiseen samalla tasolla, noin 300 hakemusta vuodessa. Todennäköisesti yhtiön tilanne asuntomarkkinoilla säilyy lähivuosina nykyisellä tasolla, työvoima liikkuu ympäristökunnista ja vuokra-asuntoja näin ollen tarvitaan. Lapinlahden sijainti 5-tien ja rautatien varrella on moniin muihin alueen kuntiin nähden etulyöntiasemassa.

Kohteiden peruskorjausten lisäksi Lapinlahden Kaskihovi Oy:n tulee lähivuosina selvittää heikkokuntoisimpien rakennusten purkamista. ARA-rahoitteisissa kohteissa purkamiseen on mahdollista hakea myös ARA:n purkuavustusta. Mahdollisella kohteiden purkamisella saadaan käyttöaste pysymään korkealla tasolla ja kohdistettua yhtiön resurssit ja rahavarat parhaimpien kohteiden ylläpitoon.

Lapinlahden Vesi Oy:n talous tulee pitkällä tähtäimellä edelleen pysymään tulevina vuosina positiivisena, muttei suuria voittoja tuottavana, joka voidaan tai tulee myös nähdä tavoitteellisena lähtökohtana. Vuosi 2023 ja maailman tapahtumien vaikutukset näyttävät suuntaa, mutta todennäköistä on, että lähtökohdat ovat muuttuneet ja Lapinlahden Vesi Oy:n tulee muuttaa tai sopeuttaa toimintaansa uusiin lähtökohtiin sopiviksi.

Lapinlahden Vesi Oy:llä voi myös olla roolia Suoniemen alueen kehittämisessä kohti puhtaan siirtymän kiertotalousaluetta, jossa yhtiön käsittelemä jätevesi toimiikin raaka-ainelähteenä puhtaan siirtymän elinkeinoille.

Viitostien Ykköstilat Oy on viimeisen viiden vuoden aikana toteuttanut tilojen määrätietoista käyttöasteen nostamista ja rakennuskannan vähentämistä. Nämä ovat olleet avaintekijöitä yhtiön talouden tasapainottamiseen. Tilojen vuokrausaste on noussut 95 %:n. Yrityksen maksukyky ja vakavaraisuus ovat hyvällä tasolla. Kunnalle on tärkeää pystyä vastaamaan elinkeinoelämän ja yritysten tilatarpeisiin myös tulevaisuudessa.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnasta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konserniohjeen ja sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumisen seuranta. Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Toimivallan ja – vastuunjako konserniohjauksessa

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kunnanhallitus vastaa omistajapolitiikasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle yms. hallintosäännön 19 §:n mukaisista tehtävistä. Kunnanjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Kunnan konsernijohto järjestää vuosittain tapaamisen kunnan tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen ja muiden yhteisöjen edustajille.

Yhtiön toimitusjohtaja hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa lain ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kuntaa osakkeenomistajana edustaa yhtiökokouksessa kunnanhallituksen määräämä edustaja, jolle konsernijohto antaa omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet. Konserniyhtiöiden hallitusten kokoonpanossa otetaan huomioon kunkin yhtiön toimialan edellyttämä riittävä liiketoiminnan ja talouden asiantuntemus.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskevat arviot

Tytäryhteisöistä Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy ja Viitostien Ykköstilat Oy eivät vuonna 2023 raportoineen valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisesta ja taloudesta 30.4. ja 31.8. kunnan ohjeiden mukaisesti.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen sekä toteuttamisesta koskeva raportointi

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on vastuu yhtiön talous sekä toiminnan luonne ja laajuus huomioiden ottaen riittävän ja toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Konserniyhteisöt ovat tietoisia niiden toimintaan liittyvistä riskeistä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan vuoden aikana kaksi kertaa. Tytäryhteisöt antavat kunnanhallitukselle tällöin tiedoksi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportin. Lisäksi tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa tulee antaa selvitys konsernivalvonnasta ja merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

Keskitettyjen konsernitoimintojen ja –palvelujen käyttö

Tytäryhteisöt hoitavat itsenäisesti taloushallinnon, maksuliikenteen, tietohallinnon, hankinnat, riskienhallinnan, vakuuttamisen sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan. Palkkahallinnon tytäryhteisöt hoitavat itsenäisesti. Lapinlahden Kaskihovin (osin) ja Lapinlahden Vesi Oy:n toimitilat ovat kunnantalolla. Tukipalveluja ostetaan tarpeen mukaan kunnalta (tietojärjestelmät, puhelimet, kopiointi jne.). Kuntakonsernin yhteisöjen hankintamenettelyissä noudatetaan julkisia hankintoja koskevien normien lisäksi Lapinlahden kunnan hankintaohjeita.

Tiedonkulku ja sen toimivuus

Lähtökohtana kuntakonsernin yhtiöissä on aktiivinen ja tehokas viestintä. Kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön toiminnasta silloin, kun se hoitaa kunnallisia tehtäviä. Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolelta kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Lapinlahden Kaskihovi Oy:n ja Lapinlahden Vesi Oy:n ja toimitusjohtajat kuuluvat kunnan johtoryhmään. Tiedonkulku ja sen toimivuus on ollut riittävää.

Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Lapinlahden Vesi Oy:n ja Lapinlahden Kaskihovi Oy:n hallituksen koko on neljä jäsentä. Viitostien Ykköstilat Oy:n hallituksessa on neljä luottamushenkilöjäsentä sekä kunnanjohtaja. Konserniohjeen mukaisesti yhtiöiden hallituksen jäsenistä vähintään puolet tulee olla kunnanhallituksen jäseniä, kuulua valtuuston puheenjohtajistoon tai keskeisiä viranhaltijoita. Yhtiökokous nimittää hallituksen.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
		1 000 €
Toimintatuotot	18 859	43 151
Toimintakulut	-41 277	-107 247
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	984	223
Toimintakate	-21 434	-63 873
Verotulot	17 949	33 165
Valtionosuudet	11 225	33 554
Rahoitustuotot ja -kulut	-244	
Korkotuotot	18	27
Muut rahoitustuotot	1 293	1 250
Korkokulut	-1 170	-547
Muut rahoituskulut	-385	-23
Vuosikate	7 496	3 553
Poistot ja arvonalentumiset	-5 356	-6 404
Arvonalentumiset	-228	-43
Satunnaiserät	35	-5
Tilikauden tulos	1 947	-2 733
Tilinpäätössiirrot		-3
Tilikauden verot		-5
Laskennalliset verot	24	-40
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	43	61
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	2 014	-2 720

KONSERNIN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-45,7 %	-40,2 %
100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)		
Vuosikate/Poistot, %	-134 %	57 %
100* Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset		
Vuosikate €/asukas	134	391
Asukasmäärä	8 972	9094

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	6 343	3 079
Vuosikate	7 497	3 553
Tilikauden verot		-5
Satunnaiset erät	35	3
Tulorahoituksen korjaukset	-1 189	-477
Investointien rahavirta	-3113	-7791
Investointimenot	-3609	-8 096
Rahoitusosuudet investointeihin	140	152
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	356	153
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 230	-4 712
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys		
Antolainasaamisten vähennykset		4
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3963	8 079
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4303	-4 424
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-475	-702
Oman Pääoman muutokset	-5	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1334	981
Rahoituksen rahavirta	-2154	3 938
Rahavarojen muutos	1 076	-1942
Rahavarat 31.12.	4205	242
Rahavarat 1.1.	3128	2 184
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-5 930	-9 160
Investointien tulorahoitus, %	216,1	44,7
100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno		
Laskennallinen lainanhoitokate	1,4	0,5
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + laskennalliset lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys, pv	9	25
= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella		
Asukasmäärä	8 972	9 094

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
VASTAAVAA	2023	2022	VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €		100 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	83 293	104 257	OMA PÄÄOMA	34 303	34 929
Aineettomat hyödykkeet		1 953	Peruspääoma	32 471	34 192
Aineettomat oikeudet	76	619	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat		1
Muut pitkävaikuttiset menot	1 116	1 326	Arvonkorotusrahassto	35	35
Ennakkomaksut		8	Muut omat rahastot	1 422	1 427
Aineelliset hyödykkeet	76 885	97 205	Edellisten tilikausien yli/alijäämä	-1 639	1 993
			Tilikauden yli/alijäämä	2 014	-2 719
Maa- ja vesialueet	7 304	7 571			
Rakennukset	52 126	67 239	VÄHEMMISTÖOSUUDET	202	460
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 492	6 902			
Koneet ja kalusto	1 265	2 961	POISTOERO JA VAPAA-EHTOISET VARAUKSET		
Muut aineelliset hyödykkeet	7 871	8 426	Poistoero		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 827	4 106	Vapaaehtoiset varaukset		
			PAKOLLISET VARAUKSET	43	727
			Muut pakolliset varaukset	43	727
Sijoitukset	5 216	5 099			
Osakkuusyhteisöosuudet	3 849	3 552	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	656	907
Osakkeet ja osuudet	1 253	1 396	VIERAS PÄÄOMA	54 703	81 997
Joukkovelkakirjalainasaamiset		2	Pitkäaikainen vieras pääoma	40 757	57 702
Muut lainasaamiset		0	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma		1 035
Muut saamiset	114	149	Lyhyt aikainen vieraspääoma	13 946	367
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	592	612	Lyhyt aikainen koroton vieraspääoma		22 893
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 022	14 151	VASTATTAVAA YHTENSÄ	89 907	119 020
Vaihto-omaisuus	109	310			
Saamiset		5 572	TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Lyhytaikaiset saamiset	1 707	5 416	Omavaraisuusaste, %	38,2	30,3
Pitkäaikaiset saamiset	1	156	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	313	74
Rahoitusarvopaperit	365	265	Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	2014	-1 639
Rahat ja pankkisaamiset	3 840	8 004	Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	41	-180
			Lainakanta 31.12., 1000 €	40 757	65 053
VASTAAVAA YHTEENSÄ	89 907	119 020	Lainakanta 31.12., €/asukas	4 665	7 415
			Lainat ja vuokravastuut, 31.12.	41 393	67 428
			Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	4551	4237
			Asukasmäärä	8 972	9 094

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainottamisen toteuttamisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman talouden tasapainottamiseksi (Kuntal 115 §).

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä (Kuntal 115 §).

1.7.2 Tilikauden tuloksen käsittely

Vuoden 2023 tilinpäätöksestä muodostui ylijäämäinen. Tilikauden ylijäämä on 1 172 143,04 euroa. Kunnanhallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 1 172 143,04 euroa kirjataan yli/alijäämättilille.

1.7.3 Talouden tasapainottamissuunnitelmat

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntalaki 115 §).

Lapinlahden kunnan taseessa on vuoden 2023 tilinpäätöksen jälkeen ylijäämää 0,5 milj. euroa (alijäämää 31.12.2022 0,67milj. euroa). Kuntalain 110 § mukaan kunnan tulee laatia suunnitelma sitä, kuin alijäämä katetaan enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.

Vuoden 2024 talousarvio on jouduttu laatimaan 1,3 milj. euroa alijäämäiseksi. Myös suunnitteluvuodet 2025 ja 2026 ovat alijäämäisiä. Kunnanhallitus päätti 18.9.2023 § 192 taloudentasapainottamissuunnitelman laatimisesta niin, että suunnitelma valmistuu syksyllä 2024 ennen vuoden 2025 talousarvion valmistelua. Samalla kunnanhallitus asetti taloudentasapainottamisohjausryhmän ohjaaman tasapainottamistyötä. Lapinlahden kunta haki syksyllä harkinnanvaraista valtionosuutta ja sitä myönnettiin kunnalle 550 000 euroa.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Talousarvion käyttötalousosan toteutuminen on raportoitu kunnanvaltuuston hyväksymällä sitovuustasolla. Käyttötalousosa on kunnanvaltuuston nähden sitova osastotaso.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

Tavoitteen merkitystä ja noudattamista korostetaan kuntalain eri säännöksissä. Valtuusto ylimpänä toimielimenä päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, määrärahan ja tuloarvion on liityttävä tavoitteeseen. Kunnanhallituksen on annettava toimintakertomuksessa selvitys tavoitteen toteutumisesta.

2.2.1 Keskusvaalilautakunta

2.2.1.1 Vaalit

Eduskuntavaalit toteutettiin 2.4.2023 täsmällisesti vaalikohtaisten ohjeiden mukaisesti. Äänioikeustietojärjestelmää käytettiin kaikilla äänestysalueilla vaalipäivänä. Äänestysalueita oli vaaliassa neljä aiemman kolmen sijaa.

Lapinlahden kunnan äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa

Vuosi	Äänioikeutetut	Äänestysprosentti
2011	8 525	61,6 %
2015	8 306	63,0 %
2019	7 974	64,6 %
2023	7 654	65,8 %

2.2.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan vuoden 2022 tarkastus toteutui määräajassa suunnitelman mukaisesti. Arviointikertomus oli tarkastuslautakunnassa 5.6.2023 sekä valtuustossa 12.6.2023. Vuoden 2022 tilintarkastus toteutettiin määräajassa. Tarkastuslautakunta käsitteli tilintarkastuskertomuksen 5.6.2023 ja se oli valtuuston käsittelyssä 12.6.2023. Vuoden 2023 tilintarkastus on aloitettu elokuussa.

2.2.3 Kunnanhallitus

Kunnanhallituksessa on 9 jäsentä. Kunnanhallituksen kokouksessa on läsnäolo- ja puheoikeus kunnanvaltuuston puheenjohtajalla sekä I ja II varapuheenjohtajalla. Kunnanhallitus vastaa kunnanvaltuuston asioiden valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta. Kunnanhallitus ohjaa, johtaa ja kehittää kunnan hallintoa ja palvelutoimintoja. Kunnanhallituksen tehtäviin kuuluu myös kuntakonserniohjaus ja -valvonta. Kunnanhallituksen apuna ovat valtuuston erikseen valitsemat lautakunnat ja muut toimielimet sekä kunnan palkattu henkilöstö. Kunnanhallitus vastaa yleishallinnon, kehittämisspalveluiden, työllistämisen ja projektien tulosalueista.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN (1 000 €) KUNNANHALLITUKSEN ALAINEN TOIMINTA

sisäiset ja ulkoiset		TA 2023	Toteuma	erotus euroa
TOIMINTATUOTOT		517 000,00	666 028,82	149 028,82
	Myyntituotot	154 000,00	206 125,63	52 125,63
	Tuet ja avustukset	360 000,00	398 229,92	38 229,92
	Muut toimintatuotot	3 000,00	61 673,27	58 673,27
TOIMINTAKULUT		-4 629 525,00	-4 512 506,78	117 018,22
	Henkilöstökulut	-1 294 393,00	-1 280 462,13	13 930,87
	Palvelujen ostot	-2 137 005,00	-2 131 133,37	5 871,63
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 000,00	-24 067,83	932,17
	Avustukset	-814 000,00	-703 373,33	110 626,67
	Muut toimintakulut	-359 127,00	-373 470,12	-14 343,12
TOIMINTAKATE		-4 112 525,00	-3 846 477,96	266 047,04
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	-90,07	-90,07
	Muut rahoitustuotot	0,00	-2,70	-2,70
	Muut rahoituskulut	0,00	-87,37	-87,37
VUOSIKATE		-4 112 525,00	-3 846 568,03	265 956,97
Poistot ja arvonalentumiset		-106 704,00	-165 721,08	-59 017,08
	Suunnitelman mukaiset poistot	-106 704,00	-165 721,08	-59 017,08
TILIKAUDEN TULOS		-4 219 229,00	-4 012 289,11	206 939,89

Ulkoiset		TP 2022	TA 2023	Toteuma	erotus euroina
TOIMINTATUOTOT		593 803,25	517 000,00	666 028,82	149 028,82
	Myyntituotot	41 593,99	154 000,00	206 125,63	52 125,63
	Tuet ja avustukset	511 721,72	360 000,00	398 229,92	38 229,92
	Muut toimintatuotot	40 487,54	3 000,00	61 673,27	58 673,27
TOIMINTAKULUT		-4 643 392,75	-4 443 898,00	-4 325 477,36	118 420,64
	Henkilöstökulut	-1 487 804,22	-1 294 393,00	-1 280 462,13	13 930,87
	Palvelujen ostot	-2 235 250,57	-2 137 005,00	-2 131 133,37	5 871,63
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 223,66	-25 000,00	-24 067,83	932,17
	Avustukset	-799 870,73	-814 000,00	-703 373,33	110 626,67
	Muut toimintakulut	-100 243,57	-173 500,00	-186 440,70	-12 940,70
TOIMINTAKATE		-4 049 589,50	-3 926 898,00	-3 659 448,54	267 449,46
Rahoitustuotot ja -kulut		0,00	0,00	-90,07	-90,07
	Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	-2,70	-2,70
	Muut rahoituskulut	0,00	0,00	-87,37	-87,37
VUOSIKATE		-4 049 589,50	-3 926 898,00	-3 659 538,61	267 359,39
Poistot ja arvonalentumiset		-96 087,00	-106 704,00	-165 721,08	-59 017,08
	Suunnitelman mukaiset poistot	-96 087,00	-106 704,00	-165 721,08	-59 017,08
TILIKAUDEN TULOS		-4 145 676,50	-4 033 602,00	-3 825 259,69	208 342,31

Poikkeamat TA 2023

Tulopuolella saatiin kuntamallin mukaista korvausta enemmän kuin talousarvioon oli suunniteltu, koska ukrainalaisten määrä pysyi varsin korkeana alkuvuoden 2023. Menoissa passiivisen työmarkkinantuen osuus laski 85 000 euroa talousarviosta ja kokonaisuudessaan alitti 500 000 euroa.

2.2.3.1 Yleishallinto

Yleishallinnossa hoidetaan keskitetysti talous- ja palkkahallinto, ICT-palvelut, työterveyspalveluiden hallinto, henkilöstöhallinto, hyvinvoinnin- ja osallisuuden edistäminen sekä yli kunnallisesta tuotettavien maaseutu- ja elintarvike- ja eläinlääkäripalveluiden hallinnolliset tehtävät.

Hallinnossa on huolehdittu siitä, että kunnan strategisia tavoitteita toteutetaan yleishallinnossa. Yleishallinto on asettanut myös itsellensä strategiset tavoitteet sekä valvonut, että lautakunnat toteuttavat strategisia tavoitteita omalta osaltansa.

Kunnan talous- ja palkkahallinto on ulkoistettu ja 1.4.2023 alkaen on ko. asiat hoidettu Kuntalaskenta Oy:n järjestelmien kautta. Talouden hallintaan on johdettu tarkalla talouden seurannalla hallinnon muutoksista huolimatta.

ICT-palveluita kehitetään koko ajan yhdessä Savon ICT-palveluita kanssa ja kiinnitetään erityistä huomiota tietoturvallisuuden parantamiseen. Kevään aikana päivitettiin kunnan henkilöstön tietoturvaohjeet sekä otettiin käyttöön ilmoituskanava. Kunnan nettisivujen uudistaminen on käynnissä ja ne julkistettiin vuoden 2024 alussa. Viestinnän tehostamiseen kiinnitetty huomiota ja viestintää on parannettu. Kunnanhallitus hyväksyi myös kunnalle viestintäsuunnitelman.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden jaosto aloitti toimintansa vuoden alussa ja se johtaa kunnan palveluita hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisessä. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen on jatkossa merkittävässä osassa palveluita kehitettäessä. Hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisestä laaditaan vuosittain toteuttamissuunta.

	Toimenpiteet 1.1.-31.12.2023	Ajankohta
Osallisuuden edistäminen	Tapahtumat	
	Ikiliikkujaviikon tapahtumat	13.–19.3.
	Hemmon erätaival	26.2.
	Lasten lauantai kirjastolla	18.3.
	Tekonurmen avajaiset	9.5.
	Roskaton raitti	11.5.
	ToukoTaika	12.5.
	Varaisjärven Yöjuoksu	7.7.
	Ulkokuntosalin avajaiset	22.8.
	AikaTaika	1.9.
	Uuden vuoden juhlat ja ilotulitukset	31.12.
	Muut toimenpiteet	
	Lapinlahden juhluvuosi 150 v. valmistelut (mm. monialainen työryhmä)	
	Vammaisneuvoston ja ikäihmisten neuvoston kokoukset	
	Vammaisneuvoston toimintasääntö laadittu	
	Liikuntafoorumit liikuntaseuroille	
	Harrastekysely 1.-8. lk oppilaille	
Lapinlahden juhluvuoden 150 v. kuntalaiskysely ja avustushaku ja avustuspäätökset		

	Neuvostojen kokoukset (vammaisneuvosto, ikäihmisten neuvosto, lapsi- ja perheneuvosto, nuorisovaltuusto) Järjestöfoorumit Henkkarit kaikille -kampanja Varpaisjärvellä	
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	Monialaiset ryhmät - Hyvän olon Lapinlahti -työryhmän kokoontuminen - Varhaiskasvatuksen ruokakasvatustyöryhmä - Kohtaamispaikkaverkoston kokoontuminen - Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyöryhmä - Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön suunnitelma Hyte-johtaminen TEA-viisarikyselyt (kulttuuri ja kuntajohto) Hyvinvointi- ja osallisuusjaoston toiminta - HyTe-kertoimen indikaattorit - Päihdetilannekysely Hyvinvointiraportti vuodelta 2022 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtakunnallisen palvelukonsepti kommentointi Hyvinvointialueen palvelustrategia kommentointi Kouluterveyskysely PAKKA-toimintamallin ostokokeet	

Henkilöstön työhyvinvoinnin osalta toteutettiin vuodelle 2023 sovitut toimenpiteet. Työhyvinvointia osalta on myös aloitettu toimia sijaisien järjestämisestä lomien ajaksi, jotta jokainen voi nauttia lomasta ilman työntekovelvoitetta. Kallaveden työterveys Oy aloitti vuoden alussa kunnan työterveyspalveluiden tuottamisen. Palvelu on lähtenyt toimimaan vaihtelevasti, erityisesti on kiitetty sitä, että palvelut ovat saatavissa nyt Lapinlahdella. Aino Healthin otettiin käyttöön syksyllä ja käyttö on alkanut vaihtelevasti.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP2022	TA 2023	TP 2023
Valtuusto			
-kokoukset, kpl	6	6	7
-käsiteltävät asiat	53		50
Kunnanhallitus			
-kokoukset, kpl	16	16	20
-käsiteltävät asiat	236		255
Hyvinvointi- ja osallisuusjaosto			
-kokoukset			6
-käsiteltävät asiat			22

2.2.3.2 Kehittämispalvelut

Kunnan asuntotoimea hoitaa Lapinlahden Kaskihovi Oy. Asuntoimi on huolehtinut, että riittävästä vuokra asuntotarjonnan kunnan kaikissa taajamissa. Elinkeinopalveluissa (Viitostien Ykköstilat Oy) on pyritty vaikuttamaan positiivisesti kunnan työikäisen väestön määrään, elinkeinopohjan kehittämiseen ja koko kunnan elinvoimaan. Kunnan sisäinen joukkoliikenne järjestetty kustannustehokkaasti kaikilta kyliltä joko Varpaisjärven tai Lapinlahden taajamiin. Kunta on pyrkinyt myös vaikuttamaan työssäkäyntialueensa joukkoliikenteen kehittämiseen niin että julkisten liikennevälineiden käyttö lisääntyisi työpaikkaliikenteessä.

2.2.3.3 Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalveluissa panostettiin edelleen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen kohdentamalla palveluita erityisesti yli 200 päivää työttöminä olleisiin. Palveluita on kehitetty erityisesti työllisyyden kuntakokeilun kautta. Tärkeänä työvälineenä on edelleen ollut tukityöllistäminen. Työllistämisen tavoitteena on löytää urapolku joko kouluttautumisen kautta tai suoraan sijoittumalla töihin kuntaan. Mittareina työllistymisen seuraamisessa käytetään aktivointiastetta, virtaa työttömyyteen sekä työttömyysjaksojen pituutta. Alle 25-vuotiaiden virta yli 3 kk työttömyyteen on merkittävästi kasvanut vuoden 2023 aikana. Tärkeänä työvälineenä nuorten työttömyyden vähentämisessä on nuorten työpajatoiminta. Kunta on osallistunut aktiivisesti TE2024 uudistukseen ja valtuusto päätti kesällä 2023 Lapinlahden kunnan liittymisestä Kuopion työllisyysalueeseen.

Kunta on tarjonnut nuorille kesätyömahdollisuuksia. Erityisesti on kiinnitetty huomiota mahdollisuuteen laaja alaisesti työllistyä kunnan ja kunnassa toimivien yritysten palveluun kesäaikana.

Tavoite	Toimenpide	Täsmennetyt tavoitteet ja toimenpiteet	Toteuma 31.12.
Pitkäaikais-työttömyyden alentaminen	Työllistämistoimia kohdistetaan pitkään työttömänä olleisiin (yli 200 pv työttömyysajan työmarkkinatukea saaneet). Aktivointiasteen kohottaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta (11/2022: 14,8 %) kaikkien aktivointiaste 37,6% (11/2022) Nuorten aktivointiaste 36,3% 12/2022	– pitkäaikaistyöttömyys alenee 10 % vuonna 2023 (31.12.2022 vertailulukumäärä 92) – aktivointiasteen kohottaminen erityisesti pitkäaikaistyöttömien osalta 32–33 % – nuorten aktivointiasteen kohottaminen 50 %:n – pitkäaikaistyöttömien suhteellisen määrän alentaminen kaikista työttömistä – kuntalisän avulla työllistettyjen määrä 6 työtöntä – työkokeilujen lisääminen – nuorten määrä pajalla/positiiviset pajapäätymiset 90 % – palveluihin ohjaaminen – kuntouttavan työtoimintaa sijoittuu kunnassa 30 henkilö työllistämismäärärahoilla työllistetään 40 työtöntä	– 94 pitkäaikaistyötöntä – Kaikkien aktivointiaste 34,3 % – Aktivointiaste pitkäaik.työttömät 14,7% – Aktivointiaste nuoret 41,7 % – pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä 20,3 % – Kuntalisää myönnetty 4 – Nuorten työpajalla kirjoilla 39 nuorta. Positiivisia päättymissyyt 78,0 % – Työkokeilussa 12 hlö:ä – Työllistettyjä 34 hlö:ä – Kuntouttavassa työtoiminnassa kunnan yksiköissä 42 hlö:ä
Työttömäksi jääneiden tukeminen	Työttömäksi jääneen välitön tukeminen virta yli 3 kk 41,2 % yli 6 kk 39,4 % yli 12 kk 2,8 % Työttömien määrän alentaminen (5.4.2023 852 työnhakijaa, joista työttömiä 409; 10,2%)	– virta yli 3kk:n työttömyyteen alle 30 % (11/2022 41,2%) – virta alle 25-vuotiaiden osalta yli 3 kk:n työttömyyteen alle 20 prosenttia – työttömyysjaksojen lyhentäminen kaikki alle 50 vko(11/2022 55) – työttömät 75 viikosta 2023/65 viikkoon	– Virta yli 3 kk tyött. 73,1 % – Alle 25-vuotiaat 75,0 % – Työnhaun keskim. Kesto kaikilla työnhakijoilla 53 vko:a, työttömillä työnhakijoilla 65 vko:a – uusia asiakkaita 24

	Typ-palvelussa 1.1.-30.11.2022 aloittaneita asiakkaita 11, päättyneitä 19. Positiivisia päättymissyitä 63,2%.	– uusien asiakkaiden määrä TYP:n palveluissa 15, positiivisia päättymissyitä 70 % – avoimille työmarkkinoille työllistyneet asiakkaat – Työttömyysprosentti alenee alle 10 %:n	– avoimille työmarkkinoille työllistyneet asiakkaat (saanut itse työpaikan, osa-aikatyö, välitetty) 38 kpl – Työttömyysprosentti 10,4 %
Osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja kunnalle	Oppisopimukset Työvoimapolitiittiset koulutukset Harjoittelupaikkojen osoittaminen (asenneilmapiirin parantaminen) Avointen työpaikkojen nopeampi täyttäminen	– yritysyhteistyön lisääminen – yrityskäyntien aloittaminen (työvoimatarpeen määrällinen ja laadullinen selvittäminen), keväällä 2023 2 yritysvierailua, syksyllä 2023 5 yritysvierailua – yrityspaikat täyttyvät alle 40 vrk:ssa	– Yritysvierailua 3 kpl
Tarjota nuorille mahdollisuus kesätyöhön	Nuorille tarjotaan kesätyöpaikka määrärahojen puitteissa. Kunnan kesätyöpaikka tarjotaan pääsääntöisesti ensimmäistä kertaa työllistyvälle nuorelle määrärahojen puitteissa. Muille työnantajille tarjotaan mahdollisuus kesätyötukeen määrärahojen puitteissa.	– kesätyöllistettyjen nuorten määrä vähintään 50 nuorta – ensikertalaisten yli 80 % paikkaa hakeneista – kesätyötukea haetaan 20 nuorelle	– 62 hakemusta, joista – kuntaan työllistetty 45 nuorta kesän 2023 aikana (osa ei ottanut työtä vastaan, kaikki halukkaat työllistetty) – kesätyötukea haettiin 38 nuorelle, tukea myönnettiin 28 nuoren työllistämiseen

2.2.3.4 Projektit

Projektia alueelle sisältyvät erillisrahoitteiset projektit, joiden määrärahat eivät sisälly minkään toisen osaston talousarvion. Vuonna 2023 tähän on sisältyvät Aktivoi-hanke, Sisu-hanke, MAL-yhteistyö, Mieliteko 2.0 sekä Viitoskäytävä - kumppanuudella kehittyvä kasvuvyöhyke- hanke.

Lisäksi tässä ovat seudullisen kehittämistoiminnan järjestelyihin tarvittavat määrärahat (seudullinen sopimus kehittämistoimista) ja Ylä-Savon veturin maksaosuus vuosittain.

Aktivoi-hanke

AKTIVOI - hankkeen tärkeimpänä tavoitteena oli auttaa kunnan yrityksiä selviytymään koronan aiheuttamista talous- ym. vaikeuksista. Hankkeessa tavoiteltiin mukana olevien yritysten muutoskyvykkyyden paranemista, jotta ne ovat valmiimpia selviämään tämänhetkisestä ja mahdollisesti yritystä jatkossa kohtaavista kriisitilanteista. Tavoitteena oli myös yrittäjien ja yritysten työntekijöiden liiketoiminnan osaamisen lisääntyminen (digitalisuus ja vihreä siirtymä) ja työssäjaksamisen paraneminen hankkeen toimenpiteiden vaikutuksesta. Hanke päättyi 31.12.2023.

2.2.4.1 Strategiset tavoitteet

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet 2023	Mittari	Toteuma 2023
IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN	Rakennamme käytännöllisen mallin kriteereineen, joka kytketään osaksi strategian viestintää ja suunnataan ideointia strategiaan tavoitteisiin Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin Otetaan käyttöön ideaboksi Palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa Lisäämme ideat ja kokeilut joryn ja henkilöstöpalaverien asialistalle Sovimme keneltä pitää pyytää lupa ideoiden toteuttamiseen Kuntalaisten palautteet (kuntalaisaloite) toteutetaan osallistavan budjetoinnin kautta	malli ideoiden ja kokeilujen määrä palautteiden määrä käytetyt eurot	ei toteutunut Teamsiin on avattu ideoiden julkituomiseen kanava, jonka käyttöä aloitellaan. kuntalaisaloitteita on tullut 7 kpl, joista 3 kpl liittyen tuulivoiman rakentamiseen
KEHITÄMME KUNTAA EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset Osavuositarkastukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty	arviointien määrä	Kunnanhallitus päätti arvioinnin käyttöönotosta 19.6.2023.
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	Laaditaan viestintäsuunnitelma kärkitavoitteineen Uudistetaan kunnan www-sivut Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntekijäkuva) ja perehdytykseen	 onnistuneiden rekrytointien määrä	KH hyväksyi viestintäsuunnitelma 30.3. WWW-sivujen uudistus toteutettiin ja uudet sivut julkaistiin vuoden 2024 alussa. Rekrytoinnissa panostettu positiiviseen työntekijäkuvaan. Pääosin rekrytoinnin tuottaneet hyviä hakijoita. Haasteita varhaiskasvatuksen ja erityisopetuksen rekrytoinneissa.

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet 2023	Mittari	Toteuma 2023
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA	Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) Kuvaamme yhdyspinnan hyvinvointialueeseen Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti Viestimme kuntalaisille vuoden vaihteessa selkeästi palveluiden muutoksen yhdessä hyvinvointialueen kanssa Välittämme kuntalaisille hyvinvointialueen viestiä	kuvattujen palveluiden määrä yhdyspintojen määrä palaute uudistetuista sivuista viestien määrät	Kuvausten tekemistä ei ole juurikaan aloitettu. Hallinnon osalta alustavaa kuvausta Työllisyyspalveluiden osalta tehty Uudistetuilla www-sivuilla huomioitiin yhdyspinta. HVA:n jaettiin eteenpäin kunnan www-sivuilla.
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI	Laadimme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä Toteutamme koulutussuunnitelmaa Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käydyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana	Henkilöstöstrategia/-suunnitelma vastaajien määrä sovitut toimenpiteet Palaverien/kokousten määrät	Laaditaan osana kunnan talouden tasapainottamissuunnitelmaa Vuoden 2023 toimenpiteet KH vahvisti 17.4. Strategian jalkauttaminen aloitettiin osastoilla esihenkilöille järjestetty workshopien kautta 25.4. ja 9.5. Jalkauttaminen toteutettiin osana kehityskeskusteluita.
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	Perustamme lapsi- ja perheneuvoston, uusi vaikuttamiselin Otetaan lapsivaikutusten arviointi käyttöön	Kokousten määrä Arviointien määrä	sivistyslautakunta nimennyt 25.4. neuvosto kokoontui 2 kertaa

	Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite	Toteutetut koulutukset	Lapsivaikutusten arviointi otetaan käyttöön vuonna 2024

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 2023
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	Hyvinvointipalvelujen määrittely mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa tarkoittavat Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä Päivitetään avustuskriteerit Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan Teemme palveluiden tarvearvioinnin ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut	Määriteltyjen palveluiden määrä Käytyjen keskustelujen määrä	menetelmä otetaan käyttöön 2024 KH hyväksyin avustussäännön 16.1. Hyvinvointialueen asiantuntijoiden kanssa on tehty yhteistyötä - Hyvän olon Lapinlahti -työryhmässä - Varhaiskasvatuksen ruokakasvatustyöryhmässä - Kohtaamispaikkaverkostossa - Ehkäisevässä päihde- ja mielenterveystyöryhmässä Tekninen johtaja toimii hyvinvointialueen HYTE neuvottelukunnan varajäsenenä. Ei ole vielä aloitettu.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 1.1.–31.4.
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAA YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE	Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen Päivitämme päätösten yritysvaikutusten arvioinnin Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä Hankimme infotaulun 5-tien varrelle, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana)	paikallisten hankintojen määrä arviointien määrä foorumien määrä	Päätösten yritysvaikutusten arvioin otettu käyttöön Vierailtu 34 yrityksessä
YRITYSTEN TYÖVOIMAN SAATAVUUS HELPOTTUU	Asuntojen aktiivinen markkinointi, Kaskihovin www-sivujen uudistaminen, näkyvä linkitys kunnan sivuille Aktivoi-hankkeen toimenpiteet 2023	Koulutusten määrä Yritysvierailuiden määrä	4 30
YRITYSTEN MÄÄRÄ KASVAA	Aktivoi-hankkeen toimenpiteet 2023	Yritysten nettomuutos 9/2023	-1
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA	Tietoliikenneverkon kehittäminen Tonttien ja toimitilojen aktiivinen markkinointi Lupaprosessien kehittäminen Päätösten yritysvaikutusten arviointi	Uudet tonttikaupat Päätösten arviointimäärät	ykä ko. ajan jaksolla käytössä 2 tällä jaksolla

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 1.1.–31.8.
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	Palveluverkoston tarkastelu Henkilöstömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa Tunnistetaan tuleva palvelutarve Tehostetaan tilankäyttöä Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	Kustannukset/palvelu Henkilöstömäärän muutos Ostopalvelusopimusten määrä Tilojen käyttöaste, Tilaneliöt/työntekijä Poistojen suhde/vuosikate Lainaa/kuntalainen Ylijäämän määrä/suhteessa edelliseen vuoteen	Aloitettu syksyn aikana taloudensopeuttamis-ohjausryhmän johdolla linjaus tähän saadaan henkilöstösuunnitelmasta sekä sopeuttamissuunnitelmasta Myyty Umpikuja, josta kaikki kunnan toiminnot siirretty jo kunnan omiin kiinteistöihin. Varhaiskasvatuksen yksiköiden siirto Teknologiatalolle toteutui. vuosikate kattoi poistot 135% 2023/4665, 2022/4170 ylijäämää 0,5 milj. euroa, 2022 alijäämää 0,67 milj. euroa

2.2.5 Sivistysosasto

Sivistysosasto jakaantuu viiteen tulosalueeseen: perusopetus, lukio, kulttuuri- ja nuorisopalvelut, varhaiskasvatus ja tukipalvelut. Sivistysosasto vastaa 1 000 peruskoululaisen opetuksesta, 280 lapsen varhaiskasvatuksesta, 150 lukiolaisen opiskelusta, kulttuuripalveluiden tuottamisesta, kirjastopalveluiden tuottamisesta, kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluiden tuottamisesta sekä nuorisopalveluiden tuottamisesta. Lisäksi se sisältää sivistysosaston hallinnon.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN (1 000 €), SIVISTYSOSASTON ALAINEN TOIMINTA

Sisäinen ja ulkoinen		Ta 2023	Muutettu Ta	Toteuma	erotus euroina
TOIMINTATUOTOT		1 290 300,00	1 442 300,00	1 570 115,03	127 815,03
	Myyntituotot	597 200,00	597 200,00	645 108,03	47 908,03
	Maksutuotot	365 500,00	365 500,00	393 477,71	27 977,71
	Tuet ja avustukset	303 000,00	455 000,00	473 303,25	18 303,25
	Muut toimintatuotot	24 600,00	24 600,00	58 226,04	33 626,04
TOIMINTAKULUT		-19 410 592,00	-20 160 592,00	-20 317 120,14	-156 528,14
	Henkilöstökulut	-11 682 113,00	-12 322 113,00	-12 516 367,13	-194 254,13
	Palvelujen ostot	-3 319 400,00	-3 429 400,00	-3 635 297,04	-205 897,04
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-539 200,00	-539 200,00	-508 651,04	30 548,96
	Avustukset	-667 150,00	-667 150,00	-606 685,41	60 464,59
	Muut toimintakulut	-3 202 729,00	-3 202 729,00	-3 050 119,52	152 609,48
TOIMINTAKATE		-18 120 292,00	-18 718 292,00	-18 747 005,11	-28 713,11
VUOSIKATE		-18 120 292,00	-18 718 292,00	-18 747 005,11	-28 713,11
Poistot ja arvonalentumiset		-19 832,00	-19 832,00	-24 164,12	-4 332,12
	Suunnitelman mukaiset poistot	-19 832,00	-19 832,00	-24 164,12	-4 332,12
TILIKAUDEN TULOS		-18 140 124,00	-18 738 124,00	-18 771 169,23	-33 045,23
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-18 140 124,00	-18 738 124,00	-18 771 169,23	-33 045,23
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ / ALIJÄÄMÄ		0,00	0,00	-469 683,60	-469 683,60
	Vyörytysrämenot	0,00	0,00	-469 794,00	-469 794,00
	Kustannuslaskennalliset menot	0,00	0,00	-66 590,40	-66 590,40
	Kustannuslaskennalliset tulot	0,00	0,00	66 700,80	66 700,80

Ulkoinen		TP 2022	Ta 2023	Muutettu TA	Toteuma	Erotus
TOIMINTA- TUOTOT		1 424 418,23	1 290 300,00	1 442 300,00	1 570 115,03	127 815,03
	Myyntituotot	650 354,00	597 200,00	597 200,00	645 108,03	47 908,03
	Maksutuotot	440 882,39	365 500,00	365 500,00	393 477,71	27 977,71
	Tuet ja avustukset	295 947,52	303 000,00	455 000,00	473 303,25	18 303,25
	Muut toimintatuotot	37 234,32	24 600,00	24 600,00	58 226,04	33 626,04
TOIMINTA- KULUT		-15 616 546,47	-16 619 183,00	-17 369 183,00	-17 519 597,92	-150 414,92
	Henkilöstökulut	-11 524 150,19	-11 682 113,00	-12 322 113,00	-12 516 367,13	-194 254,13
	Palvelujen ostot	-2 616 487,95	-3 319 400,00	-3 429 400,00	-3 629 183,59	-199 783,59
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-525 336,11	-539 200,00	-539 200,00	-508 651,04	30 548,96
	Avustukset	-641 539,37	-667 150,00	-667 150,00	-606 685,41	60 464,59
	Muut toimintakulut	-309 032,85	-411 320,00	-411 320,00	-258 710,75	152 609,25
TOIMINTA- KATE		-14 192 128,24	-15 328 883,00	-15 926 883,00	-15 949 482,89	-22 599,89
Rahoitustuotot ja - kulut		-1,38	0,00	0,00	0,00	0,00
	Muut rahoituskulut	-1,38	0,00	0,00	0,00	0,00
VUOSIKATE		-14 192 129,62	-15 328 883,00	-15 926 883,00	-15 949 482,89	-22 599,89
Poistot ja arvonalentumiset		-31 160,72	-19 832,00	-19 832,00	-24 164,12	-4 332,12
	Suunnitelman mukaiset poistot	-31 160,72	-19 832,00	-19 832,00	-24 164,12	-4 332,12
TILIKAUDEN TULOS		-14 223 290,34	-15 348 715,00	-15 946 715,00	-15 973 647,01	-26 932,01

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN POIKKEAMIEN KESKEISET SYYT

Talousarvion muutos hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 § 48. Määräaikaisten ja sijaisten palkkoihin oli talousarviovaiheessa budjetoitu selkeästi liian vähän menoja ja hankkeiden osalta liian vähän tuloja. Muutostalousarvioon nähden tulot ylittyivät noin 128 000e ja menot -150 000e. Kokonaisuudessa kate -22 600e.

Merkittävimmät toimintatulojen ylitykset ovat tulleet kohdista myyntituotoista n. 48 000e ja muista toimintatuotoista 33 600e.

Toimintakuluissa ylityksiä on henkilöstökuluissa -194 300e, mikä selittyy kansalaisopiston suuremmalla opetusmäärällä ja hankkeiden henkilöstökustannuksilla. Erasmus+ hankkeiden henkilöstökulut kirjautuvat yksiköille, joka näkyy suurempina henkilöstökuluina näissä yksiköissä. Muun kulttuuritoiminnan henkilöstövaihdokset ja muutamia äitiys- ja vanhempainvapaita ei ole ennakkoon voitu talousarvioon kirjata, mikä näkyy lisäkuluina henkilöstökuluissa. Palveluiden ostoissa, -199 800e, merkittävimmät ylitykset selittyvät oppilaskuljetuksien ylityksellä (n. -125 000e), ICT-palveluilla ja kunnasta toisaalle sijoitettujen lasten lisääntymisellä. Muut toimintakulut alittuivat 152 600e, johtuen ICT-kulujen kirjautumisesta palveluiden ostoihin.

Perusopetus

Kouluilla säilytettiin pääpiirteissään vuoden 2022 mukaiset toiminnot. Talousarvion muutos hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 §48. Henkilöstökuluihin tehtiin lisäystä 468 000 e. Koko vuoden osalta tulot ylittivät 96 500 e ja menot ylittivät -150 400 e, toimintakate -58 600 e.

Toimintatulojen ylitykset selittyvät sijoitettujen lasten lisääntyneellä määrällä ja koulujen hanketulojen kirjauksilla. Toimintakuluissa suurin ylitys, -313 300e, on palvelujen ostoissa, mikä johtuu oppilaskuljetusten ennakoitua suuremmista kustannuksista, mm. sairaalakoulukuljetukset. Vastaavasti ateriapalveluissa tuli säästöä 57 400e talousarvioon nähden. ICT-kulujen kirjautuminen palveluiden ostoihin näyttäytyy muissa toimintakuluissa ylijäämänä 139 400 e verran.

Vuoden 2023 aikana Matin ja Liisan koululla Sirenin rakennus on ulkopinnoilta remontoitu ja Varpaisjärven koulun piha-alue on remontoitu.

Lukio

Talousarvion muutos hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 §48. Henkilöstökuluihin kirjattiin lisäystä 45 000 e. Lukiossa tapahtui henkilöstövaihdoksia vuoden 2023 aikana. Opiskelijamäärä pieneni n. 20 opiskelijalla, mikä vaikutti kurssimäärien pienenemiseen alkaneelle lukuvuodelle. Toimintatulot ylittivät 14 100e. Toimintakuluissa suurimmat alitukset tulivat henkilöstökuluissa 89 100e ja palveluiden ostoissa 63 800 e. Lukion toimintakate n. 197 200 e.

Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden toimintatuotot ylittivät n. 88 100 e. Kansalaisopiston kurssimäärä oli suunniteltua suurempi, kirjaston maksutuotot Kelan palveluiden tarjoamisesta ja hankeavustukset ovat kirjautuneet yksiköiden kohdalle, mikä nostaa tuottoja. Toimintamenojen ylityksiä on henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa, jotka molemmat selittyvät kansalaisopiston suunniteltua korkeammalla kurssimäärällä ja muun kulttuuritoiminnan henkilöstömuutoksilla. Kokonaisuutena tulosalueen toimintakate 49 300 e.

Varhaiskasvatus

Talousarvion muutos hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 §48. Lisätalousarviossa kirjauksia tehtiin tuloihin 52 000 e ja toimintakuluihin -237 000 e. Varhaiskasvatuksen toimintatuotot alittuivat -22.100 e ja toimintakulut n. 71 500 e. Toimintakulujen ylityksiä on kohdassa Aineet, tarvikkeet ja tavarat, -7 500 e, mutta vastaavasti palveluiden ostoissa on säästöä 91 400 e. Kokonaisuutena tulosalueen toimintakate 49 300 e.

Tukipalvelut

Talousarvion muutos hyväksyttiin valtuustossa 11.12.2023 §48. Tukipalveluiden toimintatuottoihin kirjattiin 100 000 e lisäystä. Tukipalveluiden toimintatuotot alittuivat -52 400 e ja toimintakulut -207 600 e. Toimintakulujen suurimmat ylitykset on henkilöstökuluissa -212 500 e, joita ei ollut budjetoitu riittävästi hanketyöntekijöiden eikä vakinaisen henkilöstön osalta. Kokonaisuutena tukipalveluiden kate vuodelta 2023 on -259 824 e.

2.2.5.1 Perusopetus

Kouluilla säilytetään vuoden 2022 talousarvion mukaiset toiminnot. Palvelurakennetta tarkastellaan talousarviovuoden 2023 aikana.

Talousarviovuoden tavoitteilla pyritään parantamaan perusopetuksen laatua ja lisäämään oppilaiden välistä tasa-arvoa. Kaikille oppilaille taataan tarvittava tuki riittävällä resursoinnilla. Perusopetuksen laadun lisäämiseen ja erityisopetusta kehitetään erityisesti hankkeiden kautta. Kehitetään koulujen välistä tasa-arvoa. Toimintatapoja kehitetään edelleen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Opetussuunnitelman keskeisinä tavoitteina on vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, lisätä opiskelun merkityksellisyyttä ja mahdollistaa onnistumisen kokemukset jokaiselle oppilaalle. Opetussuunnitelmat korostavat oppiaineiden opetuksessa laaja-alaista osaamista, joka rakentuu eri näkökulmista. Opiskelu, työelämä sekä aktiivinen kansalaisuus edellyttävät eri tiedon- ja taidonalojen hallintaa ja niitä yhdistäviä tekijöitä.

Opetussuunnitelmassa arviointiluku vaatii edelleen kehitystoimintaa. Tavoitteena selkeyttää ja yhtenäistää arviointiohjeita.

Koulun toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat vuorovaikutteisuuden ja monipuolisen työskentelyn periaatteet. Tämä tarkoittaa, että koulutyössä hyödynnetään suunnitelmallisesti erilaisia työtapoja ja oppimisympäristöjä. Työtapojen tulee antaa tilaa kokeilemiseen, tutkimiseen, toiminnallisuuteen, liikkumiseen ja leikkiin. Luokkahuoneen lisäksi oppimisympäristöinä käytetään yhä enemmän myös koulun ulkopuolisia ympäristöjä: liikutaan luonnossa ja vierailaan esimerkiksi museoissa tai yrityksissä. Teknologialla on yhä suurempi merkitys koulun arjessa, ja oppilaat voivat entistä paremmin osallistua omien oppimisympäristöjensä kehittämiseen ja valitsemiseen. Uusi opetussuunnitelma korostaa arviointimenetelmien monipuolisuuden lisäksi myös arviointia, joka ohjaa ja edistää oppimista.

Yhteistyötä toisen asteen kanssa ja muiden toimijoiden kanssa tullaan kehittämään oppivelvollisuusiän noustua 18 ikävuoteen. Perusopetuksen velvollisuus on selvittää, että kaikki opiskelijat ovat saaneet jonkun jatko-opintopaikan peruskoulusta valmistumisen jälkeen tai siinä vaiheessa, kun oppilaalla ei ole enää oikeutta opiskella peruskoulussa.

Koulukiusaamisen vastaista toimintamallia arvioidaan Kiva Koulu-kyselyin yhdessä Turun yliopiston kanssa.

Opetussuunnitelman muutoksia on tehty valtakunnallisten muutosten lisäksi paikallisten kirjauksien osalta yksittäisiin oppiaineisiin. Oppilaiden arviointi on toteutettu suunnitelmien mukaisesti, ja opetussuunnitelmaan on työstetty tulevia arviointiluvun muutoksia, erityisesti 6. luokan arvioinnin valtakunnallista yhtenäistämistä varten. Molemmissa yhtenäiskouluissa ovat uudet rehtorit aloittaneet työnsä vuoden 2023 aikana.

Tasa-arvorahalla on saatu lisäresursseja useille kouluille erityisopetuksen ja tuen tarpeen täyttämiseksi sekä vastaamaan oppilaiden tarpeisiin eri kouluilla. Esimerkiksi Matin ja Liisan koululle on palkattu parkkiluokan opettaja ja koulunkäynninohjaajia sekä Varpaisjärven, Martikkalan ja Paloisten kouluille on lisätty erityisopetuksen ja tukiopetuksen tunteja. Näiden lisäresurssien avulla on pyritty tukemaan erityistä tukea tarvitsevia oppilaita useammassa oppiaineessa ja monipuolistamaan opetusmenetelmiä. Luontoa oppimisympäristönä on hyödynnetty erityisesti luontokyliä kouluilla.

Useimmissa kouluissa oppilaiden tuki on toteutunut kohtuullisesti, mutta yksittäisissä kouluissa, kuten Matin ja Liisan koulussa, tarvittaisiin lisää koulunkäynninohjaajia ja erityisopetuksen resursseja vastaamaan oppilaiden kasvaneeseen tuentarpeeseen.

Oppilaiden aktiivisuutta ja osallisuutta on vahvistettu monin tavoin, kuten välkäratoiminnan, oppilaskuntatoiminnan ja yhteistyön vanhempainyhdistysten kanssa kautta koulujen. Lisäksi kestävä kehityksen tavoitteita on toteutettu esimerkiksi Vihreä lippu -toiminnan avulla. Uuden lukuvuoden myötä oppilaiden osallisuutta on aktiivisesti toteutettu erityisesti oppilaskuntatoiminnan kautta. Koulujen yhteiseksi painopisteeksi on valittu Lapinlahti 150 -juhlavuosi, ja jokainen koulu on valinnut omat lukuvuoden painopisteensä. KiVa-koulutoimintaa on jatkettu suunnitelman mukaisesti.

Kesän aikana Varpaisjärven koululla on toteutettu piha-alueen remontti ja Matin ja Liisan koululla Siren rakennuksen julkisivuremontti ja D-talon tiivistyksiä. Tiivistyskorjauksista huolimatta sisäilmaongelmat ovat jatkuneet D-talossa.

Oppilaskuljetusten kilpailutus on sivistyslautakunnan päätöksellä siirretty lukukauden 2024 alkuun ja sen valmistelu on aloitettu.

Hankerahoituksella on järjestetty koulujen kerhotoimintaa ja Liikkuva yläkoulu -toimintaa yhtenäiskouluissa.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Perusopetuksen tuntimäärä (ei sisällä hankerahoituksella toteutettuja tunteja)	2013	2040,50	2040
Tuntikehys/oppilas	2,03	2,02	2,12
Yleisopetusryhmien lkm	57	56	55
Erityisopetusryhmien lkm	9	9	9
Nettomenot/oppilas	7 566 €	7 813 €	8 938 €
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkokoa alakouluissa	16,8	17,5	16,1
Yleisopetuksen keskimääräinen ryhmäkokoa yläkouluissa	19,2	19,9	19,9

Oppilaita peruskoulussa tilastointipäivänä 20.9.	2021	2022	2023
Alapitkä	74	75	75
Martikkala	42	46	41 (30)
• joista esioppilaita	3	4	2
Nerkoo	65	63	59
• joista esioppilaita 8/23 alkaen	-	-	5
Matin ja Liisan koulu	608	610	598
Varpaisjärven koulu	178	187	175
Paloisten koulu	31	28	25
• joista esioppilaita	3	0	4
Yhteensä	997	1009	973
• joista esioppilaita	6	4	11
Kuljetusoppilaita peruskoulussa	485	466	484
Pidennetyssä oppivelvollisuudessa	21	21	21
Muut erityisoppilaat	81	76	76

* Martikkalan koulun oppilasmäärä sulkeissa ilman vieraspaikkakuntalaisia oppilaita.

2.2.5.2 Lukio

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu vuoden 2022 tuntimäärälle. Lukion toiminnoissa ei merkittäviä muutoksia. Laitteet ja materiaalit ensimmäisen, toisen ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoille tulevat kasvattamaan lukion kustannuksia.

Lukion toiminnan kehittäminen laadukkaan opetuksen sekä laajan opintotarjonnan pohjalta. Osallistuminen kuvataidelukioiden kehittämisverkoston toimintaan edistää kuvataideopetuksen laatua ja lisää yhteistyötä kuvataidelukioiden välillä. Lukio-opetuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen tapahtuu opettajien kouluttamisen sekä laadukkaiden ja ajanmukaisten opetusmateriaalien kautta. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyön kautta vahvistetaan lukiolaisten työelämä- ja jatko-opintovalmiuksia. Kehitetään lukion ja lukio-opintojen houkuttelevuutta yläkoulukaisten silmissä. Uuden opetussuunnitelman sisäänajon myötä toimintatapojen tarkastelua ja kehittämistä siten, että opetusmenetelmät, oppimisympäristöt ja arviointimenetelmät ovat entistä monipuolisempia ja ohjaavat sekä tukevat opiskelijaa. Riittävän tuen tarjoaminen lukion opiskelijoille auttaa lukio-opintojen loppuun saattamisessa sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisessa.

Lukion kehittämiseksi on toteutettu erilaisia toimenpiteitä, mm. lukuvuoden työryhmissä, jotka ovat tehneet suunnitellusti tehtäviään. Näistä merkittävimpänä ryhmänohjauksen kehittämistyön tuloksia on käsitelty opettajakunnan kanssa. Opintojaksoja on pystytty toteuttamaan suunnitellusti ja sähköiset oppimateriaalit ovat käytössä kaikilla luokka-asteilla. Opettajille on järjestetty koulutuksia työhyvinvoinnista ja arvioinnin kehittämisestä.

Kuvataidelukioiden verkostotapaamisessa on osallistuttu yhteistyöhön muiden lukioden kanssa, ja opiskelijaprojekti Savonlinnan kuvataidelukion kanssa on viety läpi. Korkeakoulu- ja työelämäyhteistyötä on toteutettu vierailujen ja alumnipäivän muodossa. Markkinointitoimenpiteinä on järjestetty mm. tutustumisvierailuja yläkoululaisille. Tuen tarpeessa oleville opiskelijoille tarjottiin vahvaa yksilöllistä tukea eri tahojen toimesta.

Kansainvälisyystoimintana toteutettiin opiskelijoiden opintomatka Riikaan keväällä. Erasmus+ akkreditointihakemus jätettiin yhteistyössä Matin ja Liisan koulun, Alapitkän koulun, Nerכון koulun ja Varpaisjärven koulun kanssa, mutta hakemukselle tuli kielteinen päätös.

Lukuvuoden 2022–2023 päätteeksi lukiosta valmistui 29 ylioppilasta. Elokuussa uuden lukuvuoden aloitti 41 uutta lukiolaista, joista kuvataidelinjalaisten osuus oli 15 opiskelijaa. Elokuun alussa voimaan tulleista opetussuunnitelmamuutoksista lukiota koskeva opiskeluhoitosuunnitelman muutos on otettu käyttöön. Lukion markkinointityöhön on tehty uusia suunnitelmia tulevalle lukuvuodelle resurssien puitteissa.

Hallinnollisten tehtävien järjestelyjä on tehty alkuvuodesta kanslian osalta: koulutussuunnittelijan tehtävän lakkauttaminen ja rehtori toimii samalla sivistysjohtajana. Uusi rehtori aloitti tehtävässä helmikuussa 2023. Työnjakoa rehtorin, opintosihteerin ja hallintosihteerin kanssa lukion osalta tarkasteltu keväällä.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Ulkoiset nettomenot/opiskelija	7 517€	8 189€	9 889€
Tuntikehys	308 (sis. kerroin 321,93)	300 (sis. kerroin: 314,64)	300 (sis. kerroin 308)
Tuntikehys/opiskelija	1,82	1,80	1,85
Toteutuneiden syventävien ja soveltavien kurssien lkm., joista kuvataidelinjan kursseja	105/23	102/19	105/23

	2021	2022	2023
Opiskelijoita 20.9	169	167	162
- joista vieraspaikkakuntalaisia	58	44	47
- joista lapinlahtelaisia	111	123	115
- kuvataidelinjalla	69	71	68
- yleislinjalla	100	96	94
Ylioppilaita lukuiosta	64	48	39

2.2.5.3 Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Kansalaisopisto

Laadukkaan opetustarjonnan ylläpitäminen ja kehittäminen: Opetusta järjestetään 6900–7100 tuntia kalenterivuodessa. Asiakaslähtöinen suunnittelu, joka perustuu kurssiarviointeihin, eri-ikäisiltä kuntalaisilta tuleviin toiveisiin ja opiston henkilöstön ajan ja muiden koulutuksen järjestäjien tarjonnan seuraamiseen ja ideointiin. Laatuun vaikutetaan henkilöstön työhyvinvointia ja -turvallisuutta edistämällä, koulutuksella sekä yhteistyöllä muiden kansalaisopistojen ja yhteistyötahojen kanssa.

Palvelujen saavutettavuus: Kansalaisopistopalvelut pidetään kuntalaisten saavutettavina ottaen huomioon fyysiset välimatkat. Etäopetus on osa opistotoimintaa. Luontokyllien opetustarjonnan määrä pyritään säilyttämään nykyisenä.

Kevätlukukauden opetustuntimäärä oli noin 3 960 tuntia ja syyslukukaudella noin 3 198,5 tuntia opetusta, eli vuonna 2023 opetustuntimäärä oli suunnitelmien mukainen. Kansalaisopisto on tukenut opettajien täydennyskoulutusta, ja uusi Siilinjärven koordinoima Erasmus+ -akkreditointihanke tarjoaa mahdollisuuksia opettajien koulutukseen Euroopassa ja tätä mahdollisuutta useampi opettaja käytti hyödyksi. Opetustuntimäärä kasvoi ennakoitua enemmän, ja kurssit toteutuivat suurempina ja paremmin kuin odotettiin. Etäopetus on osa arkea, vaikkakin etäopetuksen määrä on koronavuosista laskenut. Kurssit luontokyllillä toteutuvat hyvin.

Taidekadun AIKATAIKA -tapahtuma ja tuulivoima-asiantuntijatilaisuus ovat olleet menestyksekkäitä. Viestintä on ollut monipuolista, ja sähköisesti kerättyjä palautteita on seurattu aktiivisesti. Kurssipalautteet ovat olleet erittäin myönteisiä. Lapinlahden kunnan 150-vuotisjuhlavuotta on suunniteltu aktiivisesti, ja kansalaisopisto osallistuu useisiin tapahtumiin juhlavuoden kunniaksi.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Kaskikuusen kansalaisopisto	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Opetustunnit	7923,1	6976,1	7088,3
Opiskelijat (netto) *	1542	1452	1392
Opiskelijat (brutto, ml. luennot)	3526	3652	3569
Pidetyt tunnit / asukasluku	0,85	0,76	0,79
Opiskelijat / asukasluku (%)	16,6	15,9	15,5
Valtionosuus	312 140	326 984	335 379
Myyntituotot (op.maksut ja op.setelitulot)	101 866	95 325	114 257

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipisteen vuoden 2023 talousarvio on laadittu Lapinlahden kunnan ja Kuopion konservatorion välisen sopimuksen pohjalta. 16.1.2018 hyväksytyn sopimuksen mukaan Lapinlahden kunnan kuntaosuus on 50 000 euroa/v.

Myönteinen näkyvyys ja vaikuttavuus yli kuntarajojen: Musiikin perusopetuksen laajuuden ylläpitäminen toiminnallisesti ja taloudellisesti järkevällä ja suunnitellulla tasolla (40–45 oppilasta). Varhaisiän musiikkikasvatus eli musiikkileikkikoulu-, soitinkaruselli- ja alkusoittotoiminta tukee musiikin perusopetusta. Esiintymistoiminnan kehittäminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kevätlukukaudella 2023 musiikin perusopetuksessa Lapinlahden toimipisteellä oli 37 oppilasta, mikä oli hieman alle kuntasopimustavoitteen 40–45. Lisäksi muskaritoiminnassa oli mukana 46 lasta ja viisi lasta valmentavassa opetuksessa. Kevään oppilasvalinnan jälkeen oppilasmäärä on tavoitteiden mukainen, 43 oppilasta. Myös muskarilaisten määrä on vakiintumassa hyvälle tasolle.

Vuoden aikana on järjestetty useita oppilaskonsertteja sekä musiikillisia tapahtumia ominaan sekä yhteistyössä kirjaston kanssa ja eri tilaisuuksissa, mm. kouluilla ja itsenäisyyspäivän juhlassa. Lapinlahden toimipiste muutti helmi–maaliskuussa 2023 vanhoista, Lapinlahden kunnan myymistä opetustiloista Umpikujalta Viisuun Matin ja Liisan koululle. Olvi-säätiöltä on haettu vuoden aikana stipendirahaa lahjakkaiden lapinlahtelaisten oppilaidensa soitinhankintojen tukemiseen ja oppilasstipendeihin.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Kuopion konservatorion Lapinlahden toimipiste	TA 2021	TP 2022	TP 2023
Oppilaat	44 (68)	41 (96)	45 (90)
...joista musiikin perusopetuksessa, klassinen	44	41	44
...joista musiikin perusopetuksessa, rytmimusiikki	0	0	1
Varhaisiän musiikkikasvatus (muskarit, soitinkaruselli ja alkusoitto)	25	54	45
aikuisten avoin konservatorio		1	0
Viikkotuntimäärä	56,9	61,2	-
Vuosittainen tuntimäärä	1993	2142	-

Kirjasto

Lasten ja nuorten lukuharrastuksen edistämiseksi kirjasto järjestää vuosittain kirjastonkäytönopetuksia vähintään kolmelle luokka-asteelle ja kirjavinkkauksia vähintään kahdelle luokka-asteelle, satutunteja järjestetään viikoittain, lapsia kannustetaan lukudiplomien suorittamiseen ja järjestetään lasten- ja nuorten tapahtumia. Asiakkaiden käyttöön tarjotaan monipuolista ja koko ajan uudistuvaa kokoelmaa. Kirjasto tekee sidosryhmäyhteistyötä, muun muassa järjestämällä tapahtumia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Kevään aikana Lapinlahden kirjasto järjesti useita tapahtumia, aktiviteetteja ja säännöllistä toimintaa, kuten kirjavinkkauksia 3. ja 8. luokkalaisille, kirjailijavierailuja, satutunteja, Lasten Lauantai -tapahtuman sekä askartelu- ja lorutteluhetken perhepäivähoitajille ja lapsille. Lisäksi lukukoira on vierailut molemmissa kirjastoissa muutamaa otteeseen ja kokoelmaa monipuolistettiin muun muassa lainattavilla lumikengillä ja uusilla soittimilla.

Pääkirjastolla järjestettiin erilaisia tapahtumia, kuten tuulivoimainfo ja ympäristöinfo, ja Varpaisjärven lähikirjastolla oli ohjelmaa Toukokaikapäivän yhteydessä. Lisäksi kirjastolla pyöri säännöllisesti digiopastuksia ja musiikkitahtumia. Kirjasto järjesti myös kirjastonkäytönopetusta kouluille sekä luentoja nuorten selviytymisestä somemaailmassa (hankerahoitus).

Kattoremontti ja sisätilojen valaistuksen uusiminen valmistuivat syksyn aikana. Kirjastolla järjestettiin ensimmäistä kertaa nuorten pelitapahtuma yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Joulun alla Kaskikuusen Pelimannit esittivät joululauluja. Aikuisille tarjottiin kirjavinkkausta, lukupiiriä ja digiopastusta.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Kirjasto	TP 2021	TP 2022	TP2023
Kokonaislainaus	116 750	132 074	141 986
Kokonaislainaus/asukasluku	12,5	14,4	15,8
Lähikirjaston lainaus	25 394	27 907	31 156
Hankinnat (niteitä, kpl)	2427	3 092	3302
Fyysiset käynnit	55 587	68 974	69 110
Fyysiset käynnit/asukasluku*	5,9	7,5	7,7
Taide- ja aineistonäyttelyt	52	91	89
Luku- tai kirjallisuudiplomin suorittaneita oppilaita/vuosi	230	210	186
Aukiolotunnit, jolloin henkilökunta paikalla/vuosi	3052	2679	2 655
Omatoimikirjastojen aukioloajat/vuosi	2843	6787	6 792
Kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetukseen osallistuneita ryhmiä/vuosi	26	39	29

Muu kulttuuritoimi

Muu kulttuuritoimi tekee tiivistä yhteistyötä ja osallistuu yhteisiin hankkeisiin Ylä-Savon ja Pohjois-Savon kulttuuritoimien kanssa kulttuuripalvelujen kehittämiseksi. Matkailua kehitetään seudullisena yhteistyönä Iisalmi ja tienoot -matkailupalveluverkostossa. Pidetään huolta Varpaisjärven kotiseutumuseon kokoelmista ja kehitetään sen sekä Suomen Asutuseumuseon toimintaa. Kulttuuritoimi on mukana koordinoimassa ja järjestämässä tapahtumia ja niistä tiedottamista. Lapinlahtea tuodaan esille messuilla ja tapahtumissa sekä eri medioissa. Kulttuuritoimi pyrkii tuomaan esille kulttuurin hyvinvointivaikutuksia ja mahdollistamaan niiden tulemisen osaksi kuntalaisten arkea.

Lapinlahden kunta on aktiivisesti mukana seudullisessa yhteistyössä matkailupalveluverkostossa Iisalmi ja tienoot sekä Kestävää Kasvua Ylä-Savon matkailuun hankkeessa. Kulttuuritoimi osallistui Matka 2023 -messuille esittelemällä kuntarajat ylittäviä matkailureittejä Outdooractive-alustassa, jossa Lapinlahdella olevia reittejä on mukana kolme. Lisäksi Olvi-säätiön rahoittama retkiveneilyn palvelujen kartoitusprojekti Kuopio-Iisalmi välillä käynnistyi.

Lapinlahti on valmistautunut juhlimaan 150-vuotista taivaltaan vuonna 2024. Suunnitelmia juhluvuoden ohjelmasta on käyty läpi ohjaus- ja työryhmässä, kuntalaisia ja paikallisia toimijoita on osallistettu juhluvuoden järjestelyihin. Juhluvuoden avustushakemuksia tuli kaikkiaan 28 kappaletta 31.8.23 mennessä ja avustusta myönnettiin 13 toimijalle yhteensä 9.600 €. Kulttuuritoimi osallistui aktiivisesti Toukokaika- ja Aikataika-tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä kansalaisopiston ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa.

Kesän aikana Lapinlahdella järjestettiin useita tapahtumia, kuten Väärninsaaren kesäkauden avajaiset sekä Toukokaika-tapahtuma, jotka keräsivät runsaasti kävijöitä. Museot avautuivat kesäkuun puolivälin jälkeen ja ne keräsivät kävijöitä aiempaan tapaan. Matkailupalvelujen markkinointia tehtiin yhteistyössä Iisalmi ja tienoot -verkoston kanssa. Lapinlahden kesäpäivä esite matkanjärjestäjille toteutettiin. Museoviraston rahoittaman hankkeen avulla valmisteltiin suunnitelma Varpaisjärven kotiseutumuseon kokoelmapoliittisesta ohjelmasta, jossa määritellään kokoelman hoitotoimenpiteet sekä linjataan museon tallennusperiaatteet.

Lapinlahden kunnan viestintää on kehitetty viestintäsuunnitelman mukaisesti ja yhdenmukaistettu kunnan graafisen ohjeistuksen mukaisesti. Uusia verkkosivuja on viimeistelyä vuodenvaihteen jälkeistä julkaisua varten. Lisäksi juhluvuoden järjestelyt ovat edenneet, ja avustuksia myönnettiin eri toimijoille juhluvuoden tapahtumien toteuttamiseen.

Vuoden aikana kulttuuritoimissa toimi kolme eri henkilöä, joista kaksi osa-aikaisena. Kulttuurikoordinaattori Kirsti Tiirikaisen eläköidyttyä aloitti syyskuussa uudessa kulttuuri- ja viestintäkoordinaattorin tehtävässä Maija Parviainen.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Muu kulttuuritoiminta	TP 2021	TP 2022	TP2023
Henkilöstö	1,0 ht	1,2ht	1,0 ht
Muu kulttuuritoiminta €/as (ulkoiset nettomenot)	7,23	8,82	10,11
Kotiseutumuseon kävijämäärä	232	229	150
Kulttuuritapahtumat	6	25	6

Vertailun tunnusluvuissa täytyy ottaa huomioon korona pandemian aikaiset sulut ja toiminnan rajoitukset, joilla on suora vaikutus lukuihin normaalin arkeen verrattuna.

Nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön ja nuorisotyön henkilöresurssien oikealla mitoituksella tavoitteena tavoittaa alle 29-vuotiaat koulunsa keskeyttäneet ja kouluttamattomat nuoret. Heille mahdollistetaan asianmukaiset jatkokoulut koulutukseen ja työelämään monialaisia verkostoja hyödyntäen ohjaten oikea-aikaisten palvelujen piiriin. Etsivän nuorisotyön valtion rahoitusta haettu vuodelle 2023 ja uutta rahoitusta haetaan ajalle 1.9.2023-31.8.2024. Valpas oppivelvollisuuden suorittamisen ohjaus, valvonta ja kehittämistä vastuu operatiivisella tasolla nuorten toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi.

Nuorisovaltuuston toiminnan turvaaminen aktiivisena toimijana nuoria koskevassa päätöksenteossa.

Nuorisotila Klubin toiminnan ja sen alueen nuorisotoiminnan turvaaminen riittävällä henkilöstöresurssimäärällä nuorisotoimissa.

Vuodelle 2023 on haettu koulunuorisotyön kehittämishanketta, jonka omarahoitus osuus on noin 5 000 euroa vuodessa.

Vapaaehtoistyön ylläpitäminen aktiivisena toiminnassa koko kunnan alueella Lapinlahden ja Varpaisjärven seurakunnan kanssa yhteistyössä, kehittäen jalkautuvaan nuorisotyötä mm Wauto –liikkuvan nuorisotyön muodon kautta kolmen kunnan / kaupungin yhteistyönä kunnan omarahoitusosuutena noin 5 000 euroa.

E-pelaamisen toiminnan kehittäminen ja nuorten kasvuntukeminen sekä opastaminen somessa sekä netissä.

Toiminnan suunnittelu vuoden aikana nuorten ja perheiden tarpeet ja toiveet huomioiden leiri- ja retkityössä.

Nuorisotilojen säännöllinen aukiolo suunnitellen aktiivista sisältöä nuorisotalo toimintaan.

Ohjaajien tuki nuorille, jotta he saavat uusia hyviä ja vahvoja kokemuksia mm kerho- ja leiritoiminnan kautta. Nämä voivat jäädä kokematta nuoren psyykkisten ja/tai henkisten vaikeuksien takia, sekä nuorten rohkeuden puutteesta osallistua muuhun toimintaan esimerkiksi kiusaamisen pelon vuoksi.

Nuorisotilat Lapari ja Klubi ovat olleet avoimena säännöllisesti, mutta vakinaisen ohjaajan työloma aiheutti toiminnan supistamista erityisesti Saapas-toiminnassa, leireissä ja ryhmätoiminnassa. Koulunuorisotyö käynnistettiin helmikuussa koulunuorisotyöntekijän aloittaessa työnsä yläkouluilla. Etsivä nuorisotyö ja Valpas-toiminta ovat sujuneet suunnitellusti. Lapinlahden nuorisovaltuustosta valittiin kaksi nuorta nuorten maakuntavaltuustoon.

Nuorten liikuntavuorot eivät houkutelleet osallistujia kesä- ja heinäkuussa, vaikka niistä tiedotettiin laajasti. Peliryhmässä on ollut lähes aina täysi määrä nuoria paikalla, ja päiväleireille osallistui kohtuullinen määrä nuoria. Nuortenilloissa ja jalkautuvassa nuorisotyössä on kohdattu nuoria kohtuullisesti, ja toiminnan kehittämistä suunnitellaan tulevaisuudessa.

Nuorisotyö pääsi täysipainoiseen toimintaan uuden työntekijän aloitettua tehtävässään syyskuussa 2023. Uutta rahoitusta on haettu etsivään nuorisotyöhön, ja koulunuorisotyön rahoitusta haetaan vuonna 2024. Molemmille toimille on ollut hankerahaa käytössä vuonna 2023. Lisäksi suunnitellaan kehityshanketta sateenkaarinuorten tukemiseksi yhteistyössä naapurikuntien kanssa. Nuorisotyössä on myös aloitettu oppisopimuskoulutus nuoris- ja yhteisöohjaajan tehtäviin sekä otettu työkokeilija nuoris- ja yhteisöohjaajaksi. AVI hylkäsi rahoitushakemuksen leasing-auton ja harrastusvälineiden hankintaan, mutta jalkautuva nuorisotyö toteutetaan kesällä 2024 henkilöstön lomien lomittamisen avulla.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Nuorisotoimi	TP 2021	TP 2022	TP 2023
Nuorisotilat / yökahvila avoinna (pv)	274	280	268
Kävijöitä vuodessa	5911	7251	5838
leiripäivät / osallistujia vuodessa	13/99	13/109	9/92
Etsivän nuorisotyön, Valppaan, nuorisohjaajien asiakkaat/asiakastapaamiset	389/733	632/951	650/1014
Kerhot ja ryhmät /osallistujia vuodessa	40/358	25/165	23/123
Muu toiminta ja tapahtumat / osallistujat vuodessa	101/973	65/849	24/585
Tilojen muut ulkopuoliset käyttäjät vuodessa	227	374	195
Vapaaehtoisten osallistumiskerrat vuodessa yhteensä henkilöä	43	7	29
Koulu ja oppilaitos nuorisotyön käynnit /kohdatut nuoret (ei koulunuorisotyö)	7	17	21/1312

2.2.5.4 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta järjestetään perhepäivähoitona tai päiväkotitoimintana kunnan itsensä järjestämänä: perhepäivähoitajia on 17, kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja kuusi päiväkotia. Lisäksi kunta hankkii varhaiskasvatuspalveluja yksityisiltä palvelujen tuottajilta: yksityistä perhepäivähoitoa tuetaan lakisääteisellä yksityisen hoidon tuella ja harkinnanvaraisella yksityisen hoidon tuen kuntalisällä. Yksityisen palvelujen tuottajia on kolme yksityistä perhepäivähoitajaa ja kaksi yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Tavoitteena on, että perhepäivähoito- ja päiväkotipaikkojen saatavuus vastaa lapsiperheiden tarpeita alueellisesti, laadullisesti ja määrällisesti.

Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatukseen tuli voimaan 1.8.2022: muutoksessa määriteltiin lapsen kolmitasoinen tuki. Lasten yleisen tuen tukipalveluista, tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallinnollinen päätös. Tuen lainmukainen toteuttaminen voi tarkoittaa lisähenkilöstön palkkaamista tai määräaikaista ryhmäkoon pienennystä niissä lapsiryhmissä, joissa on esim. useita tuen tarpeen lapsia. Tuki toteutetaan aina osana varhaiskasvatuksen toimintaa.

Varhaiskasvatuksen asiakasmäärä pienenee, mutta varhaiskasvatuksen kysyntää on kuitenkin vaikea ennustaa luotettavasti, koska vaihtelua kysyntään tuo työllisyystilanne, opiskelumahdollisuudet ja lapsiperheiden muuttoliike. Lisäksi asiakasmaksujen alentamisen tavoitteena on nostaa lasten varhaiskasvatuksen osallistumisastetta. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät, koska lasten määrä vähenee ja jo päätetyt asiakasmaksulain muutokset vaikuttavat pienentävästi maksutuloihin.

Talousarviossa ei ole huomioitu muutoksia, joista ei ole tehty valtion tasolla päätöksiä talousarviovalmisteluun mennessä.

Varhaiskasvatuksessa on painopistealueina vuonna 2023 liikunnalliset ja toiminnalliset menetelmät, lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen ja toiminnan säännöllinen arviointi.

Varhaiskasvatuspaikat on pystytty järjestämään perheiden tarpeiden mukaan laadullisesti ja määrällisesti, mutta alueellisesti tämä ei ole täysin onnistunut. Perhepäivähoitajien määrä on pienentynyt 15:ta. Nerכון päiväkodin esiopetusryhmä siirtyi koulun puolelle elokuussa. Muksulan päiväkotia muutti loppuvuodesta uusiin tiloihin Teknologia-talolle.

Tuen tasot -hankkeessa on aloitettu toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnittelu varhaiskasvatuksessa. Liikkuva varhaiskasvatus -hankkeessa on järjestetty erilaisia tapahtumia ja koulutuksia. Valssi-hanke yhdessä Siilinjärven varhaiskasvatuksen kanssa on käynnistynyt onnistuneesti. Hankkeen tarkoituksena on arviointijärjestelmä Valssin käyttöönoton tukeminen varhaiskasvatuksessa. Tuen tasot-hanke ja Liikkuva varhaiskasvatus – hanke päättyivät 31.12.2023: hankkeissa päästiin asetettuihin tavoitteisiin.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista annetun lain muutos (1365/2022) tuli voimaan 1.3.2023. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tulo rajoja 33 %. 2023 varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot pienenevät vuoteen 2022 verrattuna n. 100 000 euroa.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2021	TP 2022	TP 2023
henkilöstö	72	74	70
lapsia päiväkodissa (sisältää esiopetuksen)	200	200	200
lapsia perhepäivähoidossa	90	95	70
kotihoidon tuen piirissä olevien lasten keskimääräinen lkm/kk	70	56	60
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	25	33	35

2.2.5.5 Tukipalvelut

Tukipalveluiden osalta merkittävä muutos on oppilashuollon palveluiden siirtyminen Hyvinvointialueen alaisuuteen. Hallinnossa uudet virkajärjestelyt astuvat voimaan 1.1.2023.

Sivistysosaston hallinnon tehtävämuutokset toteutuivat Sinikka Kervisen aloittaessa sivistysjohtajan ja lukion rehtorin tehtävissä helmikuussa 2023. Koulutussuunnittelijan tehtävät on jaettu sisäisesti, ja virkanimike on muutettu hallintosihteeriksi. Hallintosihteerinä toimii Merja Korhonen. Palvelusihteerin tehtävänkuva on muokattu, jotta hän vastaa paremmin varhaiskasvatukseen liittyvistä tehtävistä, ja tehtävässä aloitti Anniina Tikkanen.

Sivistysosaston hankkeista valtaosa on jatkunut vuodelta 2022 ja niihin on haettu ja saatu uutta rahoitusta. Uutena hankkeena on käynnistynyt Aktiivisuutta yläkouluihin -hanke. Opiskeluhoitopalvelut ovat hyvinvointialueen vastuulla, ja terveydenhoitaja- ja kuraattoripalvelut ovat olleet riittävät, mutta koulupsykologien saatavuudessa on ollut haasteita, erityisesti yhden kuraattorin siirtyessä toisiin tehtäviin joulukuussa.

2.2.5.6 Strategisten tavoitteiden toteuma

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 2023
IDEA- JA KOKEILU-KULTTUURIN RAKENTAMINEN	- Rakennamme käytännöllisen mallin kriteereineen, joka kytketään osaksi strategian viestintää ja suunnataan ideointia strategiaan tavoitteisiin - Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin - Otetaan käyttöön ideaboksi - Palkitaan parhaat ideat /herätteet vuoden lopussa - Lisäämme ideat ja kokeilut joryn ja henkilöstöpalaverien asialistalle - Sovimme keneltä pitää pyytää lupa ideoiden toteuttamiseen - Kuntalaisten palautteet (kuntalaisaloite) toteutetaan osallistavan budjetoinnin kautta	Malli ideoiden ja kokeilujen määrä palautteiden määrä käytetyt eurot	Läpikäyty henkilökunnan kanssa strategia ja osallistuttu jalkauttamisen koulutuksiin ja asioiden ideointiin yksiköissä. Nuorisotyössä oma kanava ideoille, jotka käsitellään kuukausittain tiimeissä. Opettajahuoneessa ideointitaulu, johon ehdotuksia sekä näkyvyydestä vitostien varrella että uusista ulkokoulutuukioista. Kehityskeskusteluista nousseita ideoita toiminnan järjestämiseen otettu käytäntöön Jatkettu ideoiden keräämistä säännöllisissä henkilökunnan kokouksissa kuukausittain.
KEHITÄMME KUNTAÄ EKOLOGISESTI KESTÄVÄLLÄ TAVALLA	- Päätöksen teossa arvioidaan ympäristövaikutukset - Osavuositarkastukseen ilmastosuunnitelma yhtenä kohtana, avataan mitä tehty tai ei ole tehty	arviointien määrä	Vihreä lippu -toimintaa kouluilla. Nuorisotyössä nuorisotiloilla lajittelukorit ja niissä ohjeistus mitä mihinkin laitetaan. Ohjaajat vievät kierrätys materiaalit kierrätyspisteisiin, jos niihin ei ole omaa laatikkoa roskakatoissa. Leireillä huomioimme myös kierrätyksen samaan tapaan. Kirjaston kirjojen ja lehtien muovitusta on vähennetty minimiin. Kansalaisopisto järjesti 2.9. korkeatasoisen tuulivoima-asiantuntijatilaisuuden yhdessä paikallislehti Matin ja Liisan kanssa.

L APINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	• Laaditaan viestintästrategia kärkiviesteeseen • Uudistetaan kunnan www-sivut • Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntajakuva) ja perehdytykseen	onnistuneiden rekrytointien määrä	Kunnan kotisivujen uudistustyössä sivistysosasto mukana. Koulujen Peda.net sivujen päivitys alkanut. Nuorisotyössä käytössä aktiivisesti somekanavia TikTok, Facebook, Instagram. Niihin tuotamme materiaalia ilolla, tiedolla ja taidolla, tuoden esille Lapinlahtea kehittyvänä ja innostavana kuntana. Iloista ilmettä ja hengen luontia mm. Ice-Marathonin tapahtumassa ja koululaisten maakuntaviestissä. Haussa olleisiin avoimiin tehtäviin ja virkoihin on pääsääntöisesti saatu kelpoiset henkilöt. Erityisopetuksen kelpoisista henkilöistä on pulaa. Rekrytointien myötä kouluissa aloittanut 1.8.2023 useita kelpoisia henkilöitä Lapinlahden kunnan ulkopuolelta. Uuden henkilöstön perehdytys Intron avulla. Intron lisäksi laadittu opas "Tervetuloa töihin Varpaisjärven kouluun" Lapinlahti esillä kansainvälisillä Matka 2023 messuilla lisämi ja tienoot verkoston mukana tuotteina seutuhankkeen toteuttamat kulttuurireitit Ylä-Savossa

		Kouluilla, kansalaisopistolla ja kirjastolla aktiivisessa käytössä some-kanavat. Yksiköiden instagram -julkaisuissa käytetään omien merkintöjen lisäksi yhdessä sovittuja hästägejä, mm. #lapinlahdenkunta. Lapinlahden suurin yleisötahtuma, Taidekadun AIKATAIKA, järjestettiin kansalaisopiston koordinoimana perjantaina 1.9. 20:nnettä kertaa, ja se keräsi ennätysellisen yleisön. Alapitkä: 5-tien aitaan aloitettu tekemään juhluvuoden installaatiota.

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 2023
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUVIA JA TEHOKKAITA	- Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin - Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) - Määritetään palveluiden vasteajat - Kuvaamme yhdyspinnan hyvinvointialueeseen - Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti - Viestimme kuntalaisille vuoden vaihteessa selkeästi palveluiden muutoksen yhdessä hyvinvointialueen kanssa - Välittämme kuntalaisille hyvinvointialueen viestiä	Koulujen itsearviointikyselyt: luokat 3,5 ja 8. Perusopetuksen suorittamisen aste /ikäluokka. Lukion opiskelijakysely Varhaiskasvatuksen asiakaspalaute	Alapitkän koululla jatkuva itsearviointivihko käytössä, jota täytetään kerran viikkoon. Tämän vuoden teemana Hyvinvointi. Nuorisotyössä seurataan tiimeissä kuukausittain toimintaa ja sen toteutumista. Pysymme aktiivisesti nuorten kulttuurissa mukana ja tiedotamme siitä myös kuntalaisia. Arvioimme työmme laatua ja toteutumista asiakaspalautteiden perusteella, joita keräämme aktiivisesti Webropol kyselyin eri toiminnoissa Peda netin –sivustot päivitetty. Lukiassa abiturienttien kysely toteutettu tammikuussa. Keväällä 2023 100% koulujen 9. luokan perusopetuksen oppilaista sai päättötodistuksen. Opiskeluhooltohenkilöstö (hyvinvointialue) on tiiviisti mukana koulun arjessa ja tarvittavissa työryhmissä. Alapitkä: Koontityyppinen tiedote alkusyksy-syysloma ja syysloma-joululoma, jossa myös kevään aikatauluja.

			Nettisivujen päivitystyötä viimeistelty sivistysosaston osalta.
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI • Johtamisemme on osallistavaa ja kannustavaa • Toimintamme on asiakaskekeistä, joustavaa sekä aloitteellista • Henkilöstömme osaaminen on ajan tasalla ja jokaisella on selkeä rooli strategian toteuttamisessa • Urapolun suunnittelu on osa kehityskeskusteluja	• Laadimme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen) • Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä • Toteutamme koulutussuunnitelmaa • Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käytyt keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa • Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu • Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuvaa haluttuna työnantajana	Työhyvinvointikysely Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opettajapalautekysely Sairaspoissaolot Koulutuksiin osallistumisprosentti	Vuoden 2022 työhyvinvointikyselyä käyty läpi johtoryhmässä ja suunniteltu toimenpiteet vuodelle 2023. Toimenpiteiden läpikäyntiä osastokokouksessa. Nuorisotyössä ideoimme yhdessä toimintaamme. Henkilöstö osallistuu aktiivisesti verkossa koulutuksiin sekä tarvittaessa haemme lupaa hyvinvointijaostolta isompiin koulutuskokonaisuuksiin. Kansalaisopiston sähköinen opettajakyselypalaute on ollut erittäin hyvää. Yhteiset tuokiot myös työajan ulkopuolella. Kehityskeskustelut kävellen samaan suuntaan. Kirjaston henkilökunta on osallistunut aktiivisesti koulutuksiin. Varpaisjärven koulu: Koulun lukuvuosirynttiin sopien ohjaajien kehityskeskustelut pidetty marras-joulukuussa. Henkilöstöä osallistettu talouteen liittyvään keskusteluun, RiskiArviin sekä eri suunnitelmien

			työstämiseen. Pedagoginen kahvila toteutettiin toiveiden mukaan S2-opetukseen.
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	• Perustamme lapsi- ja perheneuvoston, uusi vaikuttamiselin • Otetaan lapsivaikutusten arviointi käyttöön Järjestetään koulutus viranhaltijoille ja valtuutetuille, jossa kirkastetaan tavoite	Kuntaan muuttavien lapsiperheiden määrä	Sivistyslautakunta on nimennyt kunnanhallituksen toimeenpanemana lapsi- ja perheneuvoston. Nuorisotyön lähtökohta on tuoda esiin Lapinlahden kunta lapsi- ja nuoriso ystävällisenä kuntana kaikessa toiminnassa. Tässä hyödynämme somea aktiivisesti, jotta saamme kunnalle positiivista ilmettä lapsista ja nuorista ja heidän perheistään välittävänä kuntana. Nuoriso-ohjaajan vastuuseen kuuluu nuorisovaltuuston ohjaus ja nuoriso maakuntavaltuustoon valittujen nuorten tukeminen. Kirjasto järjestää paljon toimintaa lapsille, muun muassa satutunteja, lukukoiran vierailuja, sekä tapahtumia. Lapsi- ja perheneuvosto kokoontui ensimmäistä kertaa 31.5.2023.

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma 2023
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	Hyvinvointipalvelujen määrittely - Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa tarkoittavat Lapset puheeksi –menetelmän käyttöönotto - Kouluterveydenhuolto Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä – Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä – Päivitetään avustuskriteerit – Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan	Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen opiskelijapalautekysely Asiakaskysely kirjastopalveluista Toiminnan aloitus TEA-viisari Kouluterveyskysely	Kansalaisopiston sähköinen kurssikyselypalaute on ollut erittäin hyvää. Kirjaston asiakaskysely toteutettiin helmikuun aikana. Vastauksia saatiin 98 kpl. Helmi-huhtikuussa toteutettu kouluterveyskysely kaikilla kouluilla. Osallistuttu THL:n, Karvin ja Kiva koulu -kyselyihin. Nuorisotyössä kysymme aktiivisesti Webropol kyselyin toiminnasta palautetta sekä kehitysideoita kuntalaisilta. Nuorisotyössä yllä pidetään Saapas -vapaaehtoistyötä ja kannustetaan kuntalaisia osallistumaan vapaaehtoistoimintaan. Lapinlahden suurin yleisötapahtuma, Taidekadun AIKATAIKA, järjestettiin kansalaisopiston koordinoimana perjantaina 1.9. 20:nnettä kertaa, ja se keräsi ennätysellisen yleisön. Matin ja Liisan koulu: Kiusaamisen vastaisen toiminnan teemavuosi. Asian käsittely oppitunneilla sekä aiheeseen liittyvät vierailut. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat tehty kyselyiden pohjalta kouluilla.

	– Teemme palveluiden tarvearvioinnin ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut		Kouluterveyskyselyn tulokset käsitelty ja kehittämistoimenpiteet kirjattu osallistaen henkilöstö, oppilaat ja yhteisöllinen opiskeluhuoltoryhmä. Valtuustoaloitteeseen (älylaitteet) liittyviä keskusteluja ja kyselyitä toteutettu kouluilla syksyn aikana.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Vastuuhenkilö
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAA YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE	- Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen - Päivitämme päätösten yritysvaikutusten arvioinnin - Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä - Hankimme infotaulun 5-tien varrelle, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana)		Etsivä nuorisotyö tekee aktiivisesti työtä nuorten koulutuksen ja työllistymisen eteen. Vahvana yhteistyökumppanina on eri alueen yritykset nuorten työllistymistä- ja koulutusta edistämässä. Vuodelle 2023 suunnitellut investoinnit toteutumassa annettujen ohjeiden perusteella. Yritysyhteistyötä: Patasi ja Raxfix-yritykset lahjoittivat suuret ulkoshakkinappulat Alapitkän koulun pihalle, JL5 työntekijät alkaneet käydä ruokailemassa koulun ruokalassa. Osallistuttu Yrityskylä-kokonaisuuteen. Kouluterveyskyselyn tulosten läpikäyntiä ja toimenpidenostoja kaikilla kouluilla ja lukiolla toteutettu.
YRITYSTEN TYÖVOIMAN SAATAVUUS HELPOTTUU			
YRITYSTEN MÄÄRÄ KASVAA			
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA	- Tietoliikenneverkostomme on nopea - Meillä on yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja - Lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita - Arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa		

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteuma
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA •	• Palveluverkoston tarkastelu • hlömäärä ja osaaminen tarpeiden mukaan • Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa • Tunnistetaan tuleva palvelutarve • Tehostaan tilankäyttöä • Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	Kansalaisopiston vuosittainen sähköinen luottamushenkilöpalautekysely	Nuorisotoimessa seurataan tiimeissä budjetin toteutumista. Haemme ja etsimme rahoitus mahdollisuuksia toiminnan toteuttamiseen mm AVI:lta Kansalaisopiston sähköinen luottamushenkilökyselypalaute on ollut myönteistä. Palveluverkoston tarkastelu annettu sivistysjohtajan tehtäväksi vuoteen 2025 mennessä. Opettajien rekrytointien suunnittelussa huomioitu koulujen muuttuvat tuntimäärät ja palveluverkkoselvitys. Kirjasto seuraa budjetin toteutumista säännöllisesti. Toiminnan kehittämiseen haetaan mahdollisuuksien mukaan hankerahoituksia mm. AVI:lta. Palveluverkkotarkastelun keskusteluja käyty rehtorikokouksessa, henkilöstöpalavereissa ja muiden esihenkilöiden kanssa. Yksiköiden esihenkilöt seuraavat talousarvion toteutumista säännöllisesti.

2.2.6 Tekninen ja ympäristölautakunta

Tekninen lautakunta vastaa kunnan organisaatiossa teknisten palveluiden tuottamisesta ja kehittämisestä sekä investointien toteuttamisesta valtuuston hyväksymien päätösten, ohjeiden ja määrärahojen puitteissa. Tekniset palvelut sisältävät neljä (4) eri tulosyksikköä; tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntatoimi.

Tekniset palvelut ja ympäristöpalvelut kuuluvat kunnan organisaatiossa tekniseen osastoon. Lapinlahden Vesi Oy toimii kunnan vesihuoltolaitoksena ja on kunnan 100 %:sti omistama osakeyhtiö. Lapinlahden Vesi Oy:n toimitusjohtajana toimii tekninen johtaja ja toiminta nivoutuu osaksi teknistä osastoa. Ympäristöpalvelut toimivat ympäristölautakunnan alaisuudessa.

Tekninen toimi on teknisen osaston ohjaava osa ja kokoaa yhteen erilaiset teknisen- ja ympäristöpalvelujen toiminnot. Liikenneväylät ja yleiset alueet tulosyksikkö huolehtii katujen, teiden sekä puistojen ja muiden yleisten alueiden kesä- ja talvikunnossapidosta sekä kunnalle kuuluvista yksityistieasioista. Kiinteistökeskus tulosyksikön vastuulle kuuluu kunnan omistamien kiinteistöjen hoito ja kunnossapito. Lisäksi kiinteistökeskus huolehtii useista erilaisista kunnan omistamien tytäryhtiöiden, Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon liittyvistä asioista. Liikuntatoimi huolehtii kuntalaisten liikuntapalveluiden tuottamisesta.

Tekninen lautakunta päättää hallintosäännön mukaan mittavimmista urakoista ja suuremmista suunnittelusopimuksista, sekä valvoo teknisen palvelun toimintaa. Lisäksi lautakunta toimii kunnan kaavatoimikuntana hoitaen kaavoitusprosessin eri vaiheita päätöksenteon pohjaksi kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Tekniseen lautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä. Esittelijänä lautakunnan kokouksissa on tekninen johtaja ja pöytäkirjanpitäjänä teknisen osaston palvelusihteri.

Ympäristölautakuntaan kuuluu seitsemän (7) jäsentä ja kullekin henkilökohtaiset varajäsenet. Esittelijänä ympäristölautakunnan kokouksissa on rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija, pöytäkirjanpitäjänä rakennustarkastaja ja ympäristöasiantuntija vuorotellen.

Ympäristöpalveluihin kuuluvat seuraavat tulosyksiköt; rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, Ympäristönsuojelun yhteiset toiminnot ja vss-toimi.

Palvelujen järjestäminen hoidetaan siten, että kuntalaisilla on asiointimahdollisuus sekä Lapinlahdella että Varpaisjärvellä.

2.2.6.1 Tekninen osasto

Teknisen osaston tulosalueita ovat tekniset palvelut, ympäristöpalvelut.

Tekniset palvelut kuuluvat teknisen lautakunnan alaisuuteen ja ympäristöpalvelut kuuluvat ympäristölautakunnan alaisuuteen.

Teknisten palveluiden tulosyksiköitä ovat tekninen toimi, liikenneväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntatoimi.

Ympäristöpalveluiden tulosyksiköitä ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot sekä vss-toimi.

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen (1 000 €), tekninen ja ympäristö

Sisäiset ja ulkoiset	TA 2023	Muutettu TA	toteuma	erotus
TOIMINTATUOTOT	7 473 258,00	7 473 258,00	7 785 082,77	311 824,77
Myyntituotot	448 040,00	448 040,00	660 232,52	212 192,52
Maksutuotot	94 000,00	94 000,00	110 547,95	16 547,95
Tuet ja avustukset	0,00	0,00	4 105,94	4 105,94
Muut toimintatuotot	6 931 218,00	6 931 218,00	7 010 196,36	78 978,36
TOIMINTAKULUT	-6 092 351,00	-6 157 351,00	-6 842 124,03	-684 773,03
Henkilöstökulut	-2 015 004,00	-2 015 004,00	-1 935 079,83	79 924,17
Palvelujen ostot	-1 057 175,00	-1 122 175,00	-1 824 576,36	-702 401,36
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 147 710,00	-2 147 710,00	-2 106 631,52	41 078,48
Avustukset	-177 500,00	-177 500,00	-178 767,60	-1 267,60
Muut toimintakulut	-694 962,00	-694 962,00	-797 068,72	-102 106,72
TOIMINTAKATE	1 380 907,00	1 315 907,00	942 958,74	-372 948,26
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	0,00	-325 423,25	-325 423,25
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	-40,25	-40,25
Korkokulut	0,00	0,00	10,00	10,00
Muut rahoituskulut	0,00	0,00	-325 393,00	-325 393,00
VUOSIKATE	1 380 907,00	1 315 907,00	617 535,49	-698 371,51
Poistot ja arvonalentumiset	-3 421 484,00	-3 421 484,00	-3 141 564,45	279 919,55
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 421 484,00	-3 421 484,00	-3 141 564,45	279 919,55
TILIKAUDEN TULOS	-2 040 577,00	-2 105 577,00	-2 524 028,96	-418 451,96
	0,00	0,00	-97 002,00	-97 002,00
Vyörytyserämenot	0,00	0,00	-97 002,00	-97 002,00

Ulkoiset		TP 2022	TA 2023	Muutettu TA	Toteuma	Erotus
TOIMINTA TUOTOT		1 686 220,05	4 053 310,00	4 053 310,00	4 357 619,05	304 309,05
	Myyntituotot	352 690,58	448 040,00	448 040,00	654 119,07	206 079,07
	Maksutuotot	71 475,23	94 000,00	94 000,00	110 547,95	16 547,95
	Tuet ja avustukset	9 937,22	0,00	0,00	4 105,94	4 105,94
	Muut toimintatuotot	1 252 117,02	3 511 270,00	3 511 270,00	3 588 846,09	77 576,09
Valmistus omaan käyttöön		17 140,00	0,00	0,00	0,00	0,00
		17 140,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TOIMINTA KULUT		-6 318 387,85	-5 649 439,00	-5 714 439,00	-6 399 211,95	-684 772,95
	Henkilöstökulut	-2 025 612,36	-2 015 004,00	-2 015 004,00	-1 935 079,83	79 924,17
	Palvelujen ostot	-1 966 056,23	-1 057 175,00	-1 122 175,00	-1 824 576,36	-702 401,36
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 877 370,04	-2 147 710,00	-2 147 710,00	-2 106 631,52	41 078,48
	Avustukset	-170 524,09	-177 500,00	-177 500,00	-178 767,60	-1 267,60
	Muut toimintakulut	-278 825,13	-252 050,00	-252 050,00	-354 156,64	-102 106,64
TOIMINTAKATE		-4 615 027,80	-1 596 129,00	-1 661 129,00	-2 041 592,90	-380 463,90
Rahoitustuotot ja - kulut		-18,00	0,00	0,00	-325 423,25	-325 423,25
	Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00	-40,25	-40,25
	Korkokulut	0,00	0,00	0,00	10,00	10,00
	Muut rahoituskulut	-18,00	0,00	0,00	-325 393,00	-325 393,00
VUOSIKATE		-4 615 045,80	-1 596 129,00	-1 661 129,00	-2 367 016,15	-705 887,15
Poistot ja arvonalen- tumisot		-2 923 437,93	-3 421 484,00	-3 421 484,00	-3 141 564,45	279 919,55
		-2 923 437,93	-3 421 484,00	-3 421 484,00	-3 141 564,45	279 919,55
TILIKAUDEN TULOS		-7 538 483,73	-5 017 613,00	-5 082 613,00	-5 508 580,60	-425 967,60

Talousarvion määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamien keskeiset syyt

Teknisen osaston talous meni toiminnan osalta paremmin kuin vuoden aikana ja erityisesti vuoden loppupuolella ennustettiin kirjanpidon numeerisen taustatiedon mukaan. Ennustamista hankaloitti kirjanpidon epätahtisuus ja kirjausten oikea kohdentaminen. Siksi näytti, että alkuperäisessä talousarviossa ei pysytä. Pyydettiin lisämäärärahaa ja suoritettiin säästötoimenpiteitä. Osaa säästötoimenpiteistä voidaan katsoa jälkeen päin turhana siinä mielessä, että vaikutus voi olla negatiivinen tältä osin jatkon kannalta, esim. jotkin katujen tai rakennusten kunnossapitoon liittyvät toiminnot. Ison poikkeaman lopullisen tuloksen kannalta aiheuttaa pelastustoimi/vss-toimi kohdalle kirjattu varaus pelastustoimen varallaolokorvauksiin.

Tekninen toimi

Toimintakate alittui reilulla 40 000 eurolla muutettuun talousarvioon nähden. Merkittävin ero talousarvioon nähden oli henkilöstökuluihin varatussa maanmittausinsinöörin palkkamenoissa, josta kului vain osa alkuvuoden aikana.

Teknisten palveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden ja – yksiköiden toiminta on järjestetty ja johdettu tarkoituksenmukaisesti ja valtuuston määrittämien ohjeiden mukaisesti siten, että kuntalaisille ja hallintokunnille pystytään tuottamaan kaikki tekniset palvelut asianmukaisesti.

Teknisten palveluiden tulosyksiköitä ovat tekninen toimi, liikuntaväylät ja yleiset alueet, kiinteistökeskus ja liikuntalaitos.

Ympäristöpalveluiden tulosyksiköitä ovat rakennusvalvonta, ympäristönsuojelu, ja ympäristöpalveluiden yhteiset toiminnot sekä VSS-toimi.

Liikenneväylät ja yleiset alueet

Toimintakulut alittuivat 41 000 eurolla. Tämä johtuu pitkälti siitä, että koko teknisen osaston taloustilanteen huomioiden kunnossapitotoimenpiteitä jätettiin laajalti tekemättä varsinkin kesä kautena. Tämä on tilapäinen säästötoimenpide ja tulee näkymään vuoden 2024 kesän kunnossapitokuluissa. Kunnossapitotöiden siirtämistä pyritään välttämään, koska se pitkässä juoksussa lisää korjausvelkaa ja kunnossapidon kokonaiskustannuksia. Lisäksi myyntituotot ylittyivät 159 000 eurolla. Myyntituottojen ylitys muodostui suurimmalta osin kunnan rakentamien suojaputkien vuokraamisesta valokaapelin sijoittamiseen. Lisäksi puukaupoista saatiin hieman arvioitua parempi tuotto. Tulosyksikön numeroissa näkyy pysyvien vastaavien luovutustappiona tontin arvo Umpikujan kaupassa, noin 70 000 euroa. Toimintakate oli noin 200 000 euroa arvioitua parempi.

Kiinteistökeskus

Toimintakate ylittyi reilulla 70 000 eurolla. Toimintatuotot ylittyivät noin 100 000 eurolla talousarvioon nähden. Selittyy osittain hiukan paremmilla vuokratertymillä, mutta pääosin vakuutusyhtiön maksamilla korvauksilla, läpilaskutusta, partiomajan korjaamisen tiimoilta. Menot kasvoivat talousarvioon nähden noin 175 000 eurolla ja pääosa tästä kertyi rakennusten ja alueiden kunnossapidon palvelujen ostosta, talvikunnossapidosta ja ilmanvaihtojärjestelmien puhdistuksesta ja partiomajan korjaukseen liittyvästä maksuliikenteestä, läpilaskutuksesta.

Liikuntatoimi

Toimintakate ylittyi noin 15 000 eurolla. Menot ylittyivät talousarvioon nähden noin 23 000 eurolla. Ylitys johtui pitkälti odottamattomista kaluston korjaustoimenpiteistä, palkkamenoista ja palvelujen ostoista alueiden ja verkostojen kunnossapidossa.

Rakennusvalvonta

Toimintakate ylittyi noin 12 400 eurolla. Suurimmat poikkeamat tapahtuivat maksutuotoissa (rakennuslupamaksut), joka jäivät 8 270 euroa alle budjetoidun. Vastaavasti alitusta tuli palvelujen ostossa (1 200 €) ja henkilöstökulut ylittyivät noin 7 400 euroa. Toimintakulut ylittyivät yhteensä 4100 eurolla.

Ympäristönsuojelu

Toimintakate alittui noin 31 900 eurolla. Toimintatuotot ylittyivät budjetoidusta 40 300 euroa ja toimintakulut ylittyivät 8 400 eurolla. Lupien käsittelymäärä ja lupien valmistuminen vuoden aikana teki tuloissa merkittävän eron talousarviossa ennakoituun ja sai aikaan positiivisen vaikutuksen tulosyksikön talouteen.

Ympäristönsuojelun yhteiset
Toimintakate oli 2900 euroa alle budjetoidun.

Pelastustoimi/VSS-toimi

Pelastustoimin siirtyi Pohjois-Savon hyvinvointialueelle vuoden 2023 alussa. Tähän kohtaan ei juuri ollut budjetoitu. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä kirjattiin varauksena pelastustoimen henkilöstön varallaolokorvauksista syntyviä menoja 571 007 euroa ja viivästyskorkoja 325 393 euroa. Toimintakate ylittyy tehdyn varauksen vuoksi yli 571 000 euroa.

2.2.6.2 Tekninen toimi

Teknisten palveluiden ja ympäristöpalveluiden tulosalueiden ja – yksiköiden toiminta on järjestetty ja johdettu tarkoituksenmukaisesti ja kunnanvaltuuston määrittämien ohjeiden mukaisesti siten, että kuntalaisille pystytään tuottamaan kaikki tekniset palvelut asianmukaisesti.

Toiminnan sopeuttaminen ja teknisten palveluiden järjestäminen on oltava talouden ja resurssien puitteissa mahdollisimman hyvin toteutettavissa. Tämän vuoksi koetetaan löytää jatkuvasti erilaisia kehittämisen kohteita, joilla moninaisia yleisten alueiden kuin kiinteistöjen käyttökustannuksia saataisiin alemmas. Teknisen osaston toiminta on suunnitelmallista, asiantuntevaa ja hyvin johdettua

2.2.6.3 Liikenneväylät ja yleiset alueet

Tulosityksien toiminta-ajatuksena on luoda edellytykset turvalliselle ja sujuvalle liikkumiselle vuodenaikasta tai liikkumismuodosta riippumatta. Liikenneväylien ylläpidossa ja saneerauksessa pyritään korostamaan ja vahvistamaan vallitsevien liikenneympäristöjen luonnetta. Yleisien alueiden, puistojen, leikkikenttien ja uimarantojen turvallisuudesta ja viihtyisyydestä huolehditaan välineiden riittävän ylläpidon sekä vihertöiden avulla. Kunnan omistamien metsien hoidossa noudatetaan kestävä kehityksen periaatteita.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Tunnuslukuja, mittareita ja suoritteita:	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Katujen kunnossapito				
Kadut ja kev. liik. väylät, km	76	76	77	77
Kustannukset €/km	3490	3495	4550	4210
Tievalaistusta, km	61	62	62	62
Kustannukset €/km	1400	1206	1610	1 213
Yksityistiet				
Avustettavat tiet, kpl	190	161	190	161
Avustettavat tiet, km	360	414	360	421
Yksityistieavustukset yhteensä, € (Kunnossapito ja perusparannus)	50000	168474	140000	175 507
Puistot ja yleiset alueet				
Kunnossapito yhteensä, €	47630	45925	60000	268 000*
Leikkikentät, kpl	18	15	14	14

Uimarannat ja – paikat, kpl	15	8	12	12
Venevalkammat, kpl	8	8	8	8
Maa- ja metsätilat				
Puistometsät, ha	570	570	570	570
Taloustmetsät, ha	1030	1030	1030	1030
Pellot, ha	54,1	54,1	54,1	54,1

*Kunnossapitokustannuksissa ei ole aikaisemmin huomioitu henkilöstökuluja, jotka muodostavat suurimman osan kunnossapitokustannuksista

2.2.6.4 Kiinteistökeskus

Kiinteistökeskus vastaa kunnan omistamien kiinteistöjen ylläpidosta, suunnitelmallisesta kunnossapidosta sekä niiden erilaisista korjaus- ja rakennushankkeista sekä vastaa ylläpito- ja perussiivouksesta. Lisäksi kiinteistökeskus huolehtii erilaisista kiinteistön hoidon ja hankkeiden asioiden hoidosta Kaskihovi Oy:n ja Viitostien Ykköstilat Oy:n kiinteistöjen osalta.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Rakennukset	Pinta-ala kem ²	Tilavuus m ³	Kpl
Julkiset rakennukset	27 855	117 944	15
Koulut	27 343	121 893	9
Yritystilat	6 863	25 708	13
Osakekiinteistöt, josta kunnan omistama	1 004	2 881	8
Pientalot	858	2 401	3
Muut rakennukset	5 174	19 607	17
Yhteensä	69 097	290 481	65

2.2.6.5 Liikuntatoimi

Liikunta- ja muu harrastustoiminta tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvään elämään. Edistäen kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia

Kunta luo ensisijaisesti yleisiä edellytyksiä kuntalaisten omaehtoiselle liikunnan harrastamiselle ja järjestötoiminnalle. Kunta tunnetaan liikuntamyönteisenä pitäjänä ja sellaisena se säilytetään tulevaisuudessakin. Tarjotaan kuntalaisille maksuttomia liikuntapaikkoja. Liikuntatoimi etsii uusille liikunnan ja harrastustoiminnan hankkeille ulkopuolisia rahoituslähteitä.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Talvikunnossa pidettäviä hiihtolatuja	110 km	110 km	90 km	90 km
Kunnossa pidettäviä moottorikelkkareittejä	84 km	84 km	84 km	84 km
Kävijämäärät				
- Monari	7949	12465	10000	8071
- Ripsakka	5754	7034	8000	8132
- Varpaisjärven liikuntahalli	9175	7991	8000	8929

Kävijämäärissä laskettu vain iltakäyttö klo: 15.00–21.30, iltavalvojan toimesta.

Liikuntalain mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä ja ohjaustoiminnasta vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt ja kansalaisopisto.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

2.2.6.6 Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan toiminnan määräävät pääasiassa eri muodoin maankäyttö- ja rakennuslaki ja maankäyttö- ja rakennusasetus.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Tunnusluku/mittari	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP2023
Rakennuslupia, kpl	134	109	180	137
Rakennushankeilmoituksia, kpl	95	66	80	21
Lausuntoja, kpl	65	91	40	97
Valmistuvat uudet asunnot, kpl	9	3	10	7

2.2.6.7 Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun tulosityksikön tehtävänä on käsitellä lupia ja ilmoituksia, suorittaa valvontaa ja antaa neuvontaa ja ohjausta sekä tehdä ympäristöön liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä niin, että kunnan asukkaille turvataan terveellinen, viihtyisä ja virikkeitä antava elinympäristö.

TUNNUSLUVUT JA MITTARIT

Tunnusluku/mittari	TP 2021	TP 2022	TA 2023	TP 2023
Valvontatarkastuksia, kpl	71	10	130	79
Käsiteltyjä lupahakemuksia, kpl	3	1	10	12
Käsiteltyjä viemäriverkoston vapautushakemuksia, kpl	-	-	10	0
Ympäristövalistustapahtumia, kpl	-	-	5	1

2.2.6.8 Strategiset tavoitteet ja niiden toteuma talousarviossa

Visionäärinen ja tekevä kunta

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuminen 31.12.2023
IDEA- JA KOKEILUKULTTUURIN RAKENTAMINEN	Kehityskeskusteluissa ja henkilöstöpalavereissa kannustetaan ideoihin ja kokeiluihin Kuntalaisten palautteiden ja aloitteiden hyödyntäminen ideoinnissa	ideoiden ja kokeilujen määrä	Liikuntatoimi on ideoinut ja suunnitellut liikuntafoorumissa yhdessä liikuntajärjestöjen kanssa erilaisia liikuntatoimintoja kuntalaisille ja tapahtumia mm. avajaiset, liikuntakalenteri keväällä 2023. Tiivistä yhteistyötä liikuntatoimijoiden kanssa. Maisemapolun- ja tekonurmikentän avajaiset pidettiin toukokuussa 2023. Lisäksi muita pienempiä tapahtumia. Liikuntakalenteri julkaistiin toukokuussa 23. Yhteistyötä yhdistysten kanssa.
LAPINLAHDEN TUNNETTUUDEN LISÄÄMINEN	Uudistetaan kunnan www-sivut teknisen osaston osalta Panostetaan rekrytointi-ilmoituksiin (positiivinen työntajakuva) ja perehdytykseen	onnistuneiden rekryjen määrä	Tekninen osasto omalta osaltaan ollut mukana www-sivujen uusimisessa. Julkaisu meni vuodenvaihteen yli. Sisältöä tulee jalostaa edelleen.

Palvelemme intohimoisesti

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuminen 31.12.2023
PALVELUKETJUMME OVAT SUJUJUIA JA TEHOKKAITA	Sähköisen asioinnin edelleen kehittäminen: lomakkeiden luonti Kuvaamme palvelut ja niiden kehittämisen mallin Tuotamme talousarvioon yhteismitalliset palvelukuvaukset (kysymykset, joihin vastataan: kenelle ja miten, toimintaympäristön muutos ja palvelutarve) Määritetään palveluiden vasteajat Päivitämme kunnan nettisivuille palvelut asiakaslähtöisesti	Toteutunut	Liikuntatoimi on omissa SOME-kanavissaan viestinyt ajankohtaisista toiminnoistaan selkeästi ja ennakoivasti, päivitämme tietoa kuntalaisille tiiviisti. Palvelukuvaukset, vasteaikojen määrittely ei ole toteutunut
HENKILÖSTÖMME VOI HYVIN JA KOKEE TYÖNSÄ MERKITYKSELLISEKSI	Osallistumme henkilöstöstrategian ja henkilöstösuunnitelman laadintaan (sisältää henkilöstön osaamisen kehittämisen Toteutamme hyvinvointikyselyn ja henkilöstötilinpäätöksen johtopäätösten mukaisia toimenpiteitä Toteutamme koulutussuunnitelmaa Strategian toimeenpano pitää sisällään henkilöstön kanssa käyty keskustelut, joissa tavoitteena yhteinen linja mitä strategialla tavoitellaan ja mikä on jokaisen rooli strategian toteutuksessa Kehityskeskusteluihin ja henkilöstöstrategiaan otetaan mukaan urapolkujen suunnittelu Kunnan tunnettuuden parantuminen parantaa kunnan työnantajakuva haluttuna työnantajana	Sairaspoissaolot Koulutuksiin osallistuminen	Liikuntatoimi on pitänyt omia palavereja ja tiivistä yhteistyötä työntekijöiden kanssa yhteisistä asioista myös kehityskeskusteluissa. Yhteiset tavoitteet ovat selkeät. Osallistuttu koulutuksiin pienissä määrin.
PALVELUMME HOUKUTTELEVAT LAPSIPERHEITÄ	Pidämme yllä kattavaa tonttitarjontaa Toteutamme laadukkaasti määrärahojen puitteissa palveluitamme, jotka suoraan tai välillisesti vaikuttavat Lapinlahti kuvaan.		Tonttitarjontaa on määrällisesti reilusti ja laadullisestikin löytyy hyviä tontteja. Liikuntatoimi tarjoaa ja tukee perheiden liikunnan harrastamista mm. järjestämällä yhdessä järjestöjen kanssa tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia.

Teemme hyvinvointia edistävää yhteistyötä

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuminen 31.12.2023
TUEMME KUNTALAISTEN HYVINVOINTIA ENNALTAEHKÄISEVÄSTI	Hyvinvointipalvelujen määrittely Määrittelemme mitä hyvinvointipalvelut Lapinlahden kunnassa teknisen osaston osalta tarkoittaa Osallistava budjetointi osaksi hyvinvoinnin kehittämistä Otamme osallistavan budjetoinnin osaksi hyvinvoinnin kehittämistä osaltamme Päivitetään avustuskriteerit siltä osin kuin koskettaa teknistä osastoa Otamme hyvinvointialueen yhteistyöhön mukaan Teemme palveluiden tarvearviointia ja linkitämme siihen 3-sektorin palvelut		Ei ole toteutunut Ei ole toteutunut Päivitetty avustuskriteereitä liikunnan osalta. Yhteistyötä hyvinvointialueen perhekeskuksen kanssa lasten ja nuorten liikunnan harrastamisessa. Tiivistä yhteistyötä järjestöjen kanssa myös liikuntafoorumien puitteissa. Yhteiskeskusteluja yhdistysten kanssa hankkeiden ja toteuttamisten pohjaksi.

Olemme yritysten kanssa samalla puolella

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuminen 31.12.2023
YRITTÄJÄVERKOSTO TUOTTAA YHTEISTYÖMALLEJA JA HYÖTYÄ YRITTÄJILLE • Haemme yhteistyömalleja elinkeinosektorin sidosryhmien kanssa uusien yritystoiminnan mahdollisuuksien löytämiseksi • Kunta saa tiiviin ja avoimen vuoropuhelun kautta palautetta ja ideoita, kuinka helpottaa yrittämistä	• Otamme käyttöön paikallisen hankintaohjeistuksen • Säännöllinen ja jatkuva foorumi yrittäjyyteen liittyvissä asioissa ja yrittäjien sisäinen fb-ryhmä • Olemme mukana hankkeessa ” infotaulun 5-tien varrelle”, jossa näkyy yrittäjien mainokset (yritykset osallistuvat kustannuksiin, laadimme yhteiset pelisäännöt, ELY mukana)	Toteutuminen	Hankintaohjeistus otettu käyttöön. Infotaulu 5-tien varrelle hankkeessa mukana. Tekninen osasto on osoittanut mahdollisen sijoituspaikan. Aktiivinen toimitila tai tontti keskustelu niitä kysyttäessä. Tarjottu eri toimijoille tonttiratkaisuja ja selvitetty sopivia alueita yritystoiminnan aloittamiselle.
INFRASTRUKTUURIMME VASTAA YRITYSTEN TARPEITA • Meillä on yritystoimintaan sopivia tontteja ja toimitiloja • Lupakäytäntömme ovat ketteriä ja notkeita • Arvioimme yritysvaikutukset päätöksenteossa	• Kaavoituksella pyritään ennakoimaan yritys- ja toimitilatonttien riittävyys • Lupakäsittelyssä huomioidaan hakijan hankkeen kiireellisyys lakien ja asetusten mukaisissa puitteissa • Otetaan yritysvaikutusten arviointi käyttöön asioiden valmistelussa ja päätöksenteon avuksi		Alapitkän teollisuudelle osoitetun kaava-alueen käytön ja mahdollisen muutostarpeen osalta oltu aktiivisia. Lupakäsittelyjä on viety eteenpäin, ja lupajono purettu ympäristöpuolella Kiireelliset hankkeet huomioitu lupakäsittelyssä Yritysvaikutusten arviointi otettu käyttöön

Taloutemme on tasapainossa ja vakaalla pohjalla

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari	Toteutuminen 31.12.2023
TULOMME JA MENOMME OVAT TASAPAINOSSA	Talvikunnossapidon konetyötuntien seuranta. Kunnossapidon seurantaan ajetaan sisään sähköinen ajoseurantajärjestelmä Palveluverkoston tarkastelu Henk. määrä ja osaaminen tarpeiden mukaan Ostopalveluiden käyttö tarvittaessa Tunnistetaan tuleva palvelutarve Ohjataan tehostamaan tilankäyttöä Huomioidaan käyttö- ja ylläpitokulut investointeja suunniteltaessa	h/km, €/km	Talvikunnossapito kaavatiet 18,3 h / km 1330 € / km ajoseurantajärjestelmä käytössä Henkilöstö järjestelyjä ja tehtäväalueiden laajentaminen aloitettu 2023

2.2.7 Investointien toteutuminen

Yleistä

Investointien kokonaissumma talousarviossa vuodelle 2023 oli nettomenojen osalta 2 867 000 euroa. Investointeja ilman avustusosuuksia kertyi noin 2 323 000 euron edestä. Vuonna 2023 oli kaksi hanketta, joihin saadaan ulkopuolista avustusosuutta, molempiin sitä on myönnetty, toiseen sitä haetaan vasta vuonna 2024 ja toisesta odotetaan maksatusta, yhteensä vaikutus noin 28 000 euroa. Vuoden aikana siirrettiin määrärahoja toteutumattomien kohteiden osalta kohteille, joille nähtiin tulevan ylitystä. Osa ylityksistä kompensoituu vuoden 2024 talousarviossa ylivuotisissa hankkeissa pienempänä menona, kokonaismenoarvion pysyessä lähtökohtaisesti kuitenkin samana. Investointikustannusten seuraaminen vuoden aikana ja tilinpäätökseen liittyvää osaan tarvittavan ajantasaisen tiedon saaminen on ollut hankalaa kirjanpidossa esiintyneiden ongelmien vuoksi.

Kiinteistöt

Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet:

Paloaseman laajennusta ei edistetty alustavia suunnitelmakuvia pidemmälle hyvinvointialueen päätöksiä ja linjauksia odotellessa tarvittavien tilojen tarpeen ja laajuuden suhteen. Sirén-koulurakennuksen julkisivukorjaus ja maalaus, 350 000 euroa, toteutui edullisemmin, kuin oli arvioitu ja samoin tapahtui kirjaston vesikaton korjauksen ja valaistuksen korjausten osalta, 84 000 euroa. D-talo ja Monari tarveselvitys saatiin myös toteutettua edullisemmin kuin alustavasti arvioitiin, kohteissa suoritettiin myös sisäilmaongelmia ehkäiseviä toimia kustannusten ollessa reilut 25 000 euroa. Kiinteistökohtalta siirrettiin säästyneitä määrärahoja esimerkiksi katukohteiden saneerauksiin.

Pienet peruskorjauskohteet:

Kohteet toteutuivat suunnitelman mukaisesti, Varpaisjärven liikuntahallin pesutilojen kustannusten ylittyessä reippaasti. Saatua tarjous oli budjetoidun mukainen, mutta työn aikana havaittiin tarpeelliseksi laajentaa saneerausta, ja lisäyötarjouksen pohjalta kustannukset nousivat noin 60 000 euroon. Rovastilan päiväkodin tiloissa tehtiin sisäilmaolosuhteita parantavia toimia noin 14 000 eurolla. Asemanseudun rakennusten maalaus- ja kunnostustyökustannukset olivat noin 21 000 euroa.

Talotekniikka, valvonta ja muut pienet investoinnit:

Aurinkoenergiaratkaisun kokoluokkaa muutettiin kokonaistaloudellisesta näkökulmasta ja terveyskeskukselle toteutettu hanke tehtiin merkittävästi suurempana alkuperäisestä ajatuksesta brutto kustannusten ollessa yli 85 000 euroa. Lisäraha hankkeelle siirrettiin talousarvion sisällä toteutumattomista kohteista. Hankkeeseen on vielä tulematta Business Finlandin tukiosuus. Muihin toimintoihin oli varattuna tässä osassa 55 000 euroa, joka ylittyi noin 2000 eurolla.

Kadut, puistot, liikunta ja muut yleiset alueet

Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet:

Työt toteutuivat pitkälti suunnitelman mukaisesti. Tehtaantien saneerauksen kustannukset ylittivät varatun alkuperäisen määrärahan reilusti. Työ pyrittiin tekemään erittäin perusteellisesti ja alkuperäistä suunnitelmaa paremmin. Kustannusarviolaskennassa oli tehty myös joitain arvioita väärin. Kaikkiaan isoihin katuhankkeisiin käytettiin kaikkiaan 1 092 000 euroa, joka on noin 140 000 euroa enemmän kuin muutettu investointibudjetti tältä osin. Töitä puskettiin säiden puolesta niin kauan kuin säät sallivat niitä järkevästi tehden. Ylitykset on katsottu säästettävän vuonna 2024 kokonaiskustannusten pysyessä samana hankkeissa, jotka ajoittuvat kahdelle vuodelle. ELY-vetoisen Heinäahontien kevyenliikenteenväylän kunnan suunnittelukustannusosuus oli reilut 55 000 euroa.

Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päällystystyöt:

Suunnitellut työt toteutuivat pääsääntöisesti niin kuin oli ajateltu. Otsikon mukaiselle osalle oli varattuna kaikkiaan 320 000 euroa, josta kului n. 305 000 euroa. Nimeämättömänä kohteena oli vuoden aikana Sähkötien osalla routakorjauksia, noin 18 000 euroa.

Liikunta-alue tai muu liikuntarakentaminen:

Suunniteltu kuntoportaiden rakentaminen ei toteutunut Varpaisjärvelle kielteisen avustuspäätöksen vuoksi. Vuoden 2022 hankkeista ulkokuntosalilaitteista laskutuksen siirtyminen siirsi Haminamäen ulkokuntoilulaiteprojektin kustannuksia vuoden 2023 puolelle 25 000 euron edestä. Lisäksi alueella parannettiin pysäköintialuetta ja joiltain osin latupohjaa.

Muut pienet investoinnit:

Muista pienistä investoinneista traktorin hankinta toteutui kustannusarvion mukaisesti ja Telppäsjoen kosteikon rakentaminen alkoi jatkuen vuonna 2024. Kosteikko hankkeeseen haetaan avustusosuutta 2024.

Muut investoinnit ja pitkäaikaiset menot:

Toteutuneet kustannukset tässä kohtaa kohdistuivat sivistystoimen päiväkotien ja koulujen kalusteiden hankintoihin yhteensä 45 000 eurolla.

Maanhankinta

Maanhankinnan kustannuksissa on katualuelunastuksia noin 20 000 euron edestä.

2.3 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2.3.1 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutuminen vuonna 2023

Sisäiset ja ulkoiset		Alukperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talouarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT		9280558	152000	9432558	10000198,95	567640,95
	Myyntituotot	1199240	0	1199240	1490276,12	291036,12
	Maksutuotot	459500	0	459500	504025,66	44525,66
	Tuet ja avustukset	663000	152000	815000	875639,11	60639,11
	Muut toimintatuotot	6958818	0	6958818	7130258,06	170037,79
	Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT		-30132468	-815000	-30947468	-31829583,62	-874599,9
	Henkilöstökulut	-14991510	-640000	-15631510	-15719532,33	-88022,33
	Palvelujen ostot	-6513580	-175000	-6688580	-7613756,99	-919063,54
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2711910	0	-2711910	-2638985,02	72924,98
	Avustukset	-1658650	0	-1658650	-1488906,34	169743,66
	Muut toimintakulut	-4256818	0	-4256818	-4368402,94	-110182,67
TOIMINTAKATE		-20851910	-663000	-21514910	-21823271,22	-308361,22
Verotulot		17085000	625000	17710000	18047330,7	337330,7
	Kunnan tulovero	13175000	625000	13800000	14000091,66	200091,66
	Kiinteistövero	2260000	0	2260000	2309054,6	49054,6
	Osuus yhteisöveron tuotosta	1650000	0	1650000	1738184,44	88184,44
Valtionosuudet		7235000	165000	7400000	7863093	463093
	Kunnan peruspalvelujen valtion	7235000	165000	7400000	661285	-6738715
	Verotuloihin perustuva valtion	0	0	0	5015747	5015747
	Opetus ja kulttuuritoimen muu	0	0	0	-280842	-280842
	Harkinnanvarainen valtionosuud	0	0	0	550000	550000
	Verotulomenetysten kompensaat	0	0	0	1916903	1916903
Rahoitustuotot ja -kulut		745000	0	745000	467776,50	-277223,5
	Korkotuotot	445000	0	445000	445338,51	338,51
	Muut rahoitustuotot	760000	0	760000	1268991,69	508991,69
	Korkokulut	-450000	0	-450000	-860151,76	-410151,76
	Muut rahoituskulut	-10000	0	-10000	-386401,94	-376401,94
VUOSIKATE		4213090	127000	4340090	4554928,98	214838,98
Poistot ja arvonalentumiset		-3548020	0	-3548020	-3382677,14	165342,86
	Suunnitelman mukaiset poistot	-3548020	0	-3548020	-3382677,14	165342,86
TILIKAUDEN TULOS		665070	127000	792070	1172251,84	380181,84
		0	0	0	0	0
Tilipäättösiirrot	Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		665070	127000	792070	1172251,84	380181,84

Talousarvion tuloslaskelman toteutuminen talousarviovuonna 2023

Ulkoiset		Alukperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talouarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT		5860610	152000	6012610	6578848,68	566238,68
	Myyntituotot	1199240	0	1199240	1490276,12	291036,12
	Maksutuotot	459500	0	459500	504025,66	44525,66
	Tuet ja avustukset	663000	152000	815000	875639,11	60639,11
	Muut toimintatuotot	3538870	0	3538870	3708907,79	170037,79
	Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT		-26712520	-815000	-27527520	-28402119,9	-874599,9
	Henkilöstökulut	-14991510	-640000	-15631510	-15719532,33	-88022,33
	Palvelujen ostot	-6513580	-175000	-6688580	-7607643,54	-919063,54
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2711910	0	-2711910	-2638985,02	72924,98
	Avustukset	-1658650	0	-1658650	-1488906,34	169743,66
	Muut toimintakulut	-836870	0	-836870	-947052,67	-110182,67
TOIMINTAKATE		-20851910	-663000	-21514910	-21823271,22	-308361,22
Verotulot		17085000	625000	17710000	18047330,70	337330,7
	Kunnan tulovero	13175000	625000	13800000	14000091,66	200091,66
	Kiinteistövero	2260000	0	2260000	2309054,6	49054,6
	Osuus yhteisöveron tuotosta	1650000	0	1650000	1738184,44	88184,44
Valtionosuudet		7235000	165000	7400000	7863093,00	463093
	Kunnan peruspalvelujen valti	7235000	165000	7400000	661285,00	-6738715
	Verotuloihin perustuva valti	0	0	0	5015747,000	5015747
	Opetus ja kulttuuritoimen m	0	0	0	-280842,000	-280842
	Harkinnanvarainen valtionosu	0	0	0	550000,000	550000
	Verotulomenetysten komper	0	0	0	1916903,000	1916903
Rahoitustuotot ja -kulut		745000	0	745000	467776,50	-277223,5
	Korkotuotot	445000	0	445000	445338,51	338,51
	Muut rahoitustuotot	760000	0	760000	1268991,69	508991,69
	Korkokulut	-450000	0	-450000	-860151,76	-410151,76
	Muut rahoituskulut	-10000	0	-10000	-386401,94	-376401,94
VUOSIKATE		4213090	127000	4340090	4554928,98	214838,98
Poistot ja arvonalentumiset		-3548020	0	-3548020	-3382677,14	165342,86
	Suunnitelman mukaiset poist	-3548020	0	-3548020	-3382677,14	165342,86
TILIKAUDEN TULOS		665070	127000	792070	1172251,84	380181,84
	Tilipäättösiirrot	0	0	0	0	0
	Poistoeron lisäys (-) tai vähe	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		665070	127000	792070	1172251,84	380181,84

2.3.2 Verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen

VEROTULOJEN ERITTELY 2023					
Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	13 175 000	625 000	13 800 000	14 000 092	200 092
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 650 000		1 650 000	1 738 186	88 186
Kiinteistöverotulot	2 260 000		2 260 000	2 309 056	49 056
Yhteensä	17 085 000	625 000	17 710 000	18 047 334	337 334

Kiinteistöveroprosentit

	Yleinen	Vakituinen asuinrakennus	Muut asuinrakennukset	Voimalaitokset	Yleishyödylliset yhteistöt	Rakentamaton paikka
2016	0,90	0,60	1,00	2,80	ei määr.	1,00
2017	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2018	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2019	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2020	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2021	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2022	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00
2023	0,93	0,60	1,00	3,10	ei määr.	2,00

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY					
	Alkuperäinen talousarvio	Talouarvio muutokset	Talouarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkema
Peruspavelujen valtion osuus	7 235 000	165 000	7 400 000	661 285	-6 738 715
Verotuloihin perustuva tasaus				5 015 747	5 015 747
Opetu- ja kulttuur. muut valtionosuudet				-280 842	-280 842
Verotulojen menetysten korvaukset				1 916 903	1 916 903
Harkinnanvarainen valtionosuus				550 000	550 000
Yhteensä	7 235 000	165 000	7 400 000	7 863 093	463 093

2.3.3 Investointien toteutuminen

Vuoden 2023 investointien toteutuminen sitovuustasolla

Toimiala	TA 2023	Ta-muutos	TA+muutos	TP 2023	Poikkeama
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
KIINTEISTÖT	-1 372	150	-1 222	-747	475
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet					
Menot	-1 215	150	-1 065	-459	606
Tulot	0	-		0	0
Netto	-1 215	-	-1 065	-459	606
Pienet peruskorjauskohteet ja suunnittelut					
Menot	-70	-	-70	-159	-89
Tulot	0	-		0	0
Netto	-70	-	-70	-159	-89
Talotekniikka, valvonta ja muut pienet investoinnit					
Menot	-95	-	-95	-129	-34
Tulot	8	-	8		-8
Netto	-87	-	-87	-129	-42
KADUT, PUISTOT, LIIKUNTA JA MUUT YLEISET ALUEET	-1 295	-	-1655	-1463	45
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjauskohteet					
Menot	-880	-150	-1030	-1148	-118
Tulot	0	0	0	0	0
Netto	-880	-150	-1030	-1148	-118
Pienet peruskorjauskohteet, suunnittelu ja päällystys					
Menot	-350		-350	-263	-39
Tulot	40		40	0	
Netto	-310		-390	-263	-39
Liikunta-alue tai muu liikuntarakentaminen					
Menot	-40		-40	-52	12
Tulot	10		10		0
Netto	-30		30	-52	12
Muut pienet investoinnit					
Menot	-105		-105	-68	-37
Tulot	30		30		30
Netto	-75		-75		-7
MUUT INVESTOINNIT JA PITKÄVAIKUTTEISET MENOT	-140		-140	-45	95
Menot	-140		-140	-45	95
Tulot	0		0	0	0
Netto	-140		-140	-45	95
MAANHANKINTA	-50		-50	49	99
Menot	-50		-50	0	50
Tulot	0			49	49
Netto	-50		-50	49	99
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Menot	-2 945	0	-2 945	-2 323	622
Tulot	78		78	49	-29
Netto	-2 867		-2 867	-2 274	593

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

Talousarvio rahoitusosan toteutumisvertailu 2023

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	-4 213 090	-209 110	-4 422 200	4 554 820	132 620
Vuosikate	4 213 090	209 110	4 422 200	4 554 820	132 620
Tulorahoituksen korjauserät					0
Investointien rahavirta	-2 867 000		-2 867 000	-2 312 056	554 944
Investointimenot	-2 945 000		-2 945 000	-2 433 574	511 426
Rahoitusosuudet invest.menoihin	78 000		78 000		-78 000
Pys. vastaavien hyöd. luov.tulot				121 518	
Toiminta ja investoinnit, netto	1 346 090	209 110	1 555 200	2 242 764	687 564
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys					
Antolainasaamisten vähennykset					0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 867 000	-67 000	2 800 000	2 800 000	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 739 580	89 147	-3 828 727	-3 551 210	277 517
Lyhytaikaisten lainojen muutos				-298 357	-298 357
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset				-223 574	-19 882
Vaihto-omaisuuden muutos				0	0
Saamisten muutos				950 672	950 672
Korottomien velkojen muutos				-2 206 423	-2 206 423
Oman pääoman muutokset				-5 000	-5 000
Rahavarojen muutos	473 510	231 257	526 473	708 871	386 090

2.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIIEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA											
Valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen toteutuminen 2023											
	Sito- vuus*)	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-
		talous- arvio	muutok- set	muut:n jälkeen	tuma	keama	talous- arvio	muutok- set	muut:n jälkeen	tuma	keama
KÄYTTÖTALOUS											
Toimielin											
KUNNANHALLITUS	B	4 444	0	4 444	4 325	119	517	0	517	666	149
SIVISTYSOSASTO	B	16 619	750	17 369	17 520	-151	1 290	152	1 442	1570	128
TEKNINEN OSASTO	B	5 649	65	5 714	6 399	-685	4 053	0	4 053	4358	305
Valmistus omaan käyttöön											
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		26 712	815	27 527	28 244	-717	5 860	152	6 012	6 594	582
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot	B						17 085	625	17 710	18 047	337
Valtionosuudet	B						7 235	165	7 400	7 863	463
Korkotulot	B						445	0	445	445	0
Muut rahoitustulot	B						760		760	1 269	509
Korkomenot	B	450	0	450	860	-410					
Muut rahoitusmenot	B	10	0	10	386	-376					
TULOSLASKELMAOSA YHT.		460	0	460	1 246	-786	25 525	790	26 315	27 624	1 309
INVESTOINTIOSA											
KUNNANHALLITUS											
Maan ja kiinteistöjen hankinta	B	50		50		50	0	0	0	49	49
Muut investoinnit ja pitkävaikutteiset menot	B	30		30	0	30					
TEKNINEN LAUTAKUNTA											
Kiinteistöt											
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjaukset	B	1 215	-150	1 065	459	606	0	0	0	0	0
Pienet peruskorjaukset ja suunnittelu	B	70	0	70	159	-89	0	0	0	0	0
Talotekniikka, valonta ja muut inv.	B	87	0	87	129	-42	8	0	8	0	-8
Kadut, puistot, liikunta ja muut yleiset alueet											
Uudisrakentaminen ja isot peruskorjaukset	B	880	150	1 030	1148	-118	0	0	0	0	0
Pienet peruskorjaukset ja suunnittelu	B	310	0	310	263	47	10	0	10	0	-10
Liikunta-alue tai muu liikuntarakent.	B	30	0	30	52	-22		0	0	0	0
Muut pienet investoinnit	B	75	0	75	68	7	30	0	30	0	-30
Muut investoinnit ja pitkävaikutteiset menot	B	120	0	120	45	-45					
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ		2 867	0	2 867	2 323	589	48		48	49	1
RAHOITUSOSA											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						2 837	23	2 860	2 800	-60
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	3 740	89	3 829	3 551	278					
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B	0	2 000	0	2 000	2 000	0	0	0	0	0
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ		3 740		3 829	5 551	2 278	2 837	23	2 860	2 800	-60
Määrärahat											
Tuloarviot											
		Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-	Alkup.	TA:n	TA	Toteu-	Poik-
		talous- arvio	muutok- set	muut:n jälkeen	tuma	keama	talous- arvio	muutok- set	muut:n jälkeen	tuma	keama

3 Tilinpäätöslaskemat

3.1 Tuloslaskelma

LAPINLAHDEN KUNTA, TULOSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2023		1.1.-31.12.2022	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	1 490 276,12		1 950 276,23	
Maksutuotot	504 025,66		3 548 709,38	
Tuet ja avustukset	875 639,11		1 616 785,81	
Muut toimintatuotot	3 708 907,79	6 578 848,68	1 349 634,62	8 465 406,04
Valmistus omaan käyttöön				17 140,00
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-12 688 101,76		-27 090 798,86	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-2 750 569,00		-6 126 718,20	
Muut henkilösivukulut	-280 861,57		-1 020 704,18	
Palvelujen ostot	-7 607 643,54		-32 966 281,25	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 638 985,02		-4 280 654,62	
Avustukset	-1 488 906,34		-3 086 501,96	
Muut toimintakulut	-947 052,67	-28 402 119,90	-1 319 488,24	-75 891 147,31
Toimintakate		-21 823 271,22		-67 408 601,27
Verotulot		18 047 330,70		33 275 972,89
Valtionosuudet		7 863 093,00		33 561 326,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	445 338,51		446 272,72	
Muut rahoitustuotot	1 268 991,69		1 234 973,62	
Korkokulut	-860 151,76		-295 551,80	
Muut rahoituskulut	-386 401,94	467 776,50	-616,11	1 385 078,43
Vuosikate		4 554 928,98		813 776,05
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 382 677,14		-3 273 340,49	
Arvonalentumiset		-3 382 677,14		-3 273 340,49
Tilikauden tulos		1 172 251,84		-2 459 564,44
Poistoeron vähennys				17 212,28
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		1 172 251,84		-2 442 352,16

3.2 Rahoituslaskelma

Kunnan rahoituslaskelma ilman oikaisuja

	01.01.2023-31.12.2023	01.01.2022-31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
VUOSIKATE	4 554 820,18	813 776,05
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot		
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Toiminnan rahavirta	4 554 820,18	813 776,05
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 433 573,95	-4 145 735,07
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	121 517,79	27 337,21
Investointien rahavirta	-2 312 056,16	-4 118 397,86
Toiminnan ja investointien rahavirta	2 242 764,02	-3 304 621,81
Rahoituksen rahavirta		
<u>Antolainauksen muutokset</u>		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		
Antolainauksen muutokset		
<u>Lainakannan muutokset</u>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 800 000,00	3 871 744,36
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 551 210,20	-3 331 324,44
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-298 356,86	-565 922,44
Lainakannan muutokset	-49 567,06	-25 502,52
<u>Oman pääoman muutokset</u>		
Oman pääoman muutokset	-5 000,00	
Muutokset vähemmistön osuudessa		
Oman pääoman muutokset	-5 000,00	
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-223 574,03	-11 050,00
Vaihto-omaisuuden muutos	0,00	67 167,61
Saamisten muutos	950 671,66	117 080,76
Korottomien velkojen muutos	-2 206 423,47	1 215 072,08
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 479 325,84	1 388 270,45
Rahoituksen rahavirta	-1 533 892,90	1 362 767,93
Rahavarojen muutos	708 871,12	-1 941 853,88
Rahavarat 31.12.	950 753,19	241 882,07
Rahavarat 1.1.	241 882,07	2 183 735,95

Valuuttakurssien muutosten vaikutus	0,00	0,00
Rahavarojen muutos Yritysjärjestelyssä tulleet/lähteneet rahavarat	708 871,12	-1 941 853,88

3.3 Tase

Lapinlahden kunta

TASE

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmat	32 988,22	185 500,70
Muut pitkävaikutteiset menot	1 101 710,73	1 288 763,79
	1 134 698,95	1 474 264,49
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	6 240 109,12	6 294 177,55
Rakennukset	37 513 958,18	39 129 267,57
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 043 786,47	6 147 907,48
Koneet ja kalusto	117 260,87	287 926,73
Muut aineelliset hyödykkeet	67 450,20	67 450,20
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 396 538,13	272 099,41
	51 379 102,97	52 198 828,94
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	11 693 007,71	15 620 165,54
Muut lainasaamiset	10 351 348,87	10 351 348,87
Muut saamiset	36 232,70	36 232,70
	22 080 589,28	26 007 747,11
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	121 980,44	162 055,48
Lahjoitusrahastojen varat	98 902,27	97 394,19
	220 882,71	259 449,67
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	0,00	2 148,46
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	365 031,04	935 246,96
Lainasaamiset	20 000,00	15 700,00
Muut saamiset	168 828,00	401 959,50
Siirtosaamiset	776 675,74	929 942,51
	1 330 534,78	2 282 848,97
Rahat ja pankkisaamiset	950 753,19	241 882,07
VASTAAVAA YHTEENSÄ	77 096 561,88	82 467 169,71

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	32 470 995,61	34 192 810,53
Muut omat rahastot	1 153 626,62	1 158 626,62
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-666 774,47	1 775 577,69
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 172 675,36	-2 442 352,16
	<u>34 130 523,12</u>	<u>34 684 662,68</u>
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0,00	0,00
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	121 980,44	209 334,48
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 943,18	46 969,20
Muut toimeksiantojen pääomat	148 301,86	281 062,79
	<u>275 225,48</u>	<u>537 366,47</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	32 099 962,85	31 662 317,17
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	1 953 609,82
Saadut ennakot	1 440,00	1 440,00
	<u>32 101 402,85</u>	<u>33 617 366,99</u>
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	2 000 000,00	850 000,00
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 767 910,20	3 451 513,12
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Saadut ennakot	2 971,36	16 218,16
Ostovelat	1 696 264,69	3 287 614,04
Muut velat	275 098,46	595 083,18
Siirtovelat	2 847 165,72	5 427 345,07
	<u>10 589 410,43</u>	<u>13 627 773,57</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	77 096 561,88	82 467 169,71

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernin konsolidoitu tuloslaskelma ja tase	01.01.2023-31.12.2023	01.01.2022-31.12.2022
TULOSLASKELMA		
Toimintatuotot	18 859 134,41	41 459 271,45
Toimintakulut	-41 277 296,96	-106 939 705,43
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	983 966,29	225 472,71
TOIMINTAKATE	-21 434 196,26	-65 254 961,28
Verotulot	17 949 183,63	33 164 980,23
Valtionosuudet	11 225 071,94	35 553 539,26
<u>Rahoitustuotot ja -kulut</u>		
Korkotuotot	18 498,01	19 788,26
Muut rahoitustuotot	1 293 092,22	1 249 575,25
Korkokulut	-1 169 508,57	-536 616,70
Muut rahoituskulut	-384 735,65	-33 554,94
Rahoitustuotot ja -kulut	-242 654,00	699 191,87
VUOSIKATE	7 497 405,31	4 162 750,08
<u>Poistot ja arvonalentumiset</u>		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 356 638,15	-6 852 874,88
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset	-228 048,23	-42 378,72
Poistot ja arvonalentumiset	-5 584 686,38	-6 895 253,60
Satunnaiset erät	35 412,96	0,00
TILIKAUDEN TULOS	1 948 131,90	-2 732 503,52
Tilinpäätössiirrot	118,23	-3 060,33
Tilikauden verot	-648,28	-4 598,13
Laskennalliset verot	24 164,93	-39 767,58
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	42 651,47	60 732,81
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 014 418,25	-2 719 196,76

Konsernin konsolidoitu rahoituslaskelma

	01.01.2023-31.12.2023	01.01.2022-31.12.2022
Toiminnan rahavirta		
VUOSIKATE	7 497 405,31	4 162 750,08
Satunnaiset erät	35 412,96	0,00
Tilikauden verot	-648,28	-4 598,13
Tulorahoituksen korjauserät	-1 189 155,56	-419 934,39
Toiminnan rahavirta	6 343 014,44	3 738 217,56
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 609 635,83	-8 645 029,49
Rahoitusosuudet investointimenoihin	140 849,95	10 375,83
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	356 495,58	99 753,43
Investointien rahavirta	-3 112 290,30	-8 534 900,22
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 230 724,14	-4 796 682,66
Rahoituksen rahavirta		
<u>Antolainauksen muutokset</u>		
Antolainasaamisten lisäykset	-8 355,67	-46,54
Antolainasaamisten vähennykset	9 041,40	4 153,50
Antolainauksen muutokset	685,73	4 106,96
<u>Lainakannan muutokset</u>		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3 963 069,12	8 234 302,98
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 303 646,96	-4 428 785,39
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-475 436,90	-850 495,86
Lainakannan muutokset	-816 014,74	2 955 021,74
<u>Oman pääoman muutokset</u>		
Oman pääoman muutokset	379,12	1 278,11
Muutokset vähemmistön osuudessa	-5 379,13	2 454,30
Oman pääoman muutokset	-5 000,00	3 732,40
<u>Muut maksuvalmiuden muutokset</u>		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-224 140,35	-12 386,67
Vaihto-omaisuuden muutos	-13 967,83	74 696,71
Saamisten muutos	1 263 463,38	-1 022 444,44
Korottomien velkojen muutos	-2 359 166,81	1 940 669,96
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 333 811,62	980 535,56
Rahoituksen rahavirta	-2 154 140,63	3 942 361,70
Rahavarojen muutos	1 076 583,51	-854 320,96
Rahavarat 31.12.	4 205 033,77	8 269 921,99
Rahavarat 1.1.	3 128 450,27	9 060 590,72
Valuuttakurssien muutosten vaikutus	0,00	-5 760,54
Rahavarojen muutos	1 076 583,51	-853 286,00
Yritysjärjestelyssä tulleet/lähteneet rahavarat	0,00	0,00

KONSERNIN TASE		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
<u>Aineettomat hyödykkeet</u>		
Aineettomat oikeudet	76 370,61	618 949,27
Konserniliikearvo		
Muut pitkävaikutteiset menot	1 115 577,26	1 325 849,49
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hyödykkeet		7 833,77
Aineettomat hyödykkeet	1 191 947,86	1 952 632,54
<u>Aineelliset hyödykkeet</u>		
Maa- ja vesialueet	7 303 619,22	7 571 069,03
Rakennukset	52 125 568,69	67 238 699,38
Kiinteät rakenteet ja laitteet	6 492 109,10	6 901 924,16
Koneet ja kalusto	1 264 921,31	2 961 154,83
Muut aineelliset hyödykkeet	7 871 355,57	8 426 026,64
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 827 155,68	4 105 841,12
Aineelliset hyödykkeet	76 884 729,56	97 204 715,16
<u>Sijoitukset</u>		
Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet	3 848 541,33	3 551 822,63
Muut osakkeet ja osuudet sekä osakkeiden arvonorotukset	1 253 245,57	1 395 787,30
Joukkovelkakirjasaamiset	0,00	2 296,63
Muut lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	114 198,99	149 650,48
Sijoitukset	5 215 985,89	5 099 557,05
PYSYVÄT VASTAAVAT	83 292 663,32	104 256 904,75
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>		
Valtion toimeksiannot	453 590,66	357 270,92
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	99 203,99	226 693,55
Muut toimeksiantojen varat	39 025,30	28 282,89
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	591 819,95	612 247,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
<u>Vaihto-omaisuus</u>		
Aineet ja tarvikkeet	8 196,70	309 600,75
Keskeneräiset tuotteet		
Valmiit tuotteet		
Muu vaihto-omaisuus	101 100,54	0,00
Ennakkomaksut vaihto-omaisuudesta		
Vaihto-omaisuus	109 297,24	309 600,75
<u>Saamiset</u>		
<u>Pitkäaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	1 226,60	78 087,44
Lainasaamiset		
Laskennalliset verosaamiset		
Muut saamiset	0,00	21 704,01
Siirtosaamiset	0,00	56 451,21

Pitkäaikaiset saamiset	1 226,60	156 242,66
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>		
Myyntisaamiset	904 035,12	2 820 366,87
Lainasaamiset	20 000,00	55 140,39
Laskennalliset verosaamiset		
Muut saamiset	302 576,60	996 471,02
Siirtosaamiset	480 540,96	1 543 794,01
Lyhytaikaiset saamiset	1 707 152,67	5 415 772,30
Saamiset	1 708 379,27	5 572 014,95
<u>Rahoitusarvopaperit</u>		
Osakkeet ja osuudet		
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin		
Joukkovelkakirjalainasaamiset		
Muut arvopaperit	365 080,20	265 882,06
Rahoitusarvopaperit	365 080,20	265 882,06
Rahat ja pankkisaamiset	3 839 953,57	8 004 039,93
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 022 710,28	14 151 537,69
VASTAAVAA	89 907 193,55	119 020 689,80

01.01.2023-31.12.2023

01.01.2022- 31.12.2022

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	32 470 995,61	34 192 810,53
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma		901,88
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	35 389,94	35 389,94
Muut omat rahastot	1 421 540,75	1 426 658,97
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	-1 639 395,34	1 993 037,76
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 014 418,25	-2 719 196,76
OMA PÄÄOMA	34 302 949,21	34 929 602,33

VÄHEMMISTÖOSUUDET

201 782,91

459 993,90

KONSERNIRESERVI

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset

Muut pakolliset varaukset	42 890,32	727 323,24
PAKOLLISET VARAUKSET	42 890,32	727 323,24

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	453 590,66	408 738,54
Lahjoitusrahastojen pääomat	7 009,23	180 269,58
Muut toimeksiantojen pääomat	195 201,80	317 995,58
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	655 801,70	907 003,70

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 424 725,47	55 394 251,13
Pääomalainat	0,00	1 034,96
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	2 307 824,29
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	19 310,48
Saadut ennakot	2 672,88	1 440,00
Ostovelat		
Liittymismaksut ja muut velat	999 967,71	978 347,41
Siirtovelat	0,00	46 672,73
Laskennalliset verovelat	330 357,04	354 521,98
Pitkäaikainen vieras pääoma	40 757 723,10	59 103 402,97

Lyhytaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	2 071 349,16	911 150,92
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 523 507,74	6 416 037,25
Pääomalainat		

Lainat julkisyhteisöiltä		0,00
Lainat muilta luotonantajilta	0,00	2 970,88
Saadut ennakot	130 004,60	336 662,21
Ostovelat	2 332 394,29	6 028 435,96
Liittymismaksut ja muut velat	421 156,30	781 359,77
Siirtovelat	3 467 634,22	8 386 308,32
Laskennalliset verovelat		30 438,34
Lyhytaikainen vieras pääoma	13 946 046,31	22 893 363,65
VIERAS PÄÄOMA	54 703 769,42	81 996 766,62
VASTATTAVAA	89 907 193,55	119 020 689,79

4 Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Lapinlahden kunta

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA JA ESITTÄMISTAPAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 1

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jatkosotusperiaatteet ja -menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Keskusvarasto on siirtynyt 1.1.2023 lukien Servica Oy:lle Pohjois-Savon hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Tästä periaatteesta poiketen verotulot on kirjattu tilitysajankohdan mukaisesti. Pitkäaikaiset lähes saman suuruisena vuodesta toiseen toistuvat leasingvuokrat on kirjattu maksutilikauden kuluksi.

Liitetieto 2

Tuloslaskelman esittämistavan muutos

Ei raportoitavaa

Liitetieto 3

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Ei raportoitavaa

Liitetieto 4

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Edellisen tilikauden tietoja vertailtaessa on huomioitava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä palo- ja pelastustoiminnan siirtyminen hyvinvointialueen hoidettavaksi.

Liitetieto 5

Aiempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Ei raportoitavaa

Käytetyt lyhenteet

PSL	Pohjois-Savon Liitto
PSSHHP	Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
SAKKY	Savon koulutuskuntayhtymä
YSAKK	Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä
m€	miljoonaa euroa

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviä tytäryhteisöjä on viisi: Lapinlahden Kaskihovi Oy, Lapinlahden Vesi Oy, Viitostien Ykköstilat Oy, Ki Oy Lapinlahden Virastokeskus sekä Ki Oy Varpakulma.

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltäviä kuntayhtymiä on kolme: Savon koulutusky, Ylä-Savon Koulutusky sekä Pohjois-Savon Liitto.

Kuntakonserniin yhdisteltäviä osakkuusyhteisöjä on neljä: Lapinlahden Yritystalo Oy, Ylä-Savon Vesi Oy, Ki Oy Varpaisjärven Liiketalo sekä As Oy Lapinlahden Koivukuja.

Konsernirakenteen muutokset

Asunto Osakeyhtiö Lapinlahden Koivukujan osakkeita on myyty ja myynnin vaikutuksesta yhtiö on muuttunut tytäryhtiöstä osakkuusyhteisöksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimismenetelmät

Tytäryhteisöt ovat yhdistelty rivi riviltä. Omasta pääomasta ja tilikauden tuloksesta on vähennetty vähemmistö-osuus siltä osin kuin yhtiötä omistaa konsernin ulkopuolinen omistaja. Kuntayhtymät on yhdistelty rivi riviltä tilinpäätöshetkellä olevan kunnan omistusosuuden mukaisella osuudella. Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhteisöjen laskentaperiaatteet on yhdenmukaistettu kunnan laskentaperiaatteiden mukaisiksi ennen yhdistelykirjausten tekemistä.

Sisäiset liiketapahtumat ja katteet

Konserniyhtiöiden tuloslaskelmiin merkityt olennaiset sisäiset tuotot ja kulut on vähennetty konsernin tuloslaskelmaa laadittaessa. Konsernituloslaskelman verotuloista on eliminoitu konsernin sisäiset kiinteistöverot. Konserniyhtiöiden sisäisten kiinteistöverotulojen eliminoitu osuus on -98 Teur. Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty konsernitasetta laadittaessa.

Konsernitaseesta on eliminoitu sisäisten liiketapahtumien lisäksi konsernin sisäiset maa- ja vesialueisiin kirjatut liittymismaksut.

Konsernin sisäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäisten omistusten eliminoinnit on tehty noudattaen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti käyttäen ns. sovellettua hankintamenetelmää. Omistusosuuden eliminoinneissa syntynyt omistuksen eliminointiero kirjataan hankintatilikaudella kokonaisuudessa tilikauden tulokseen tilille omistuksen eliminointiero.

Aikaisemmin perustettujen tai hankittujen tytäryhteisöjen hankinta- tai perustamisajankohdan mukaisia oman pääoman osuuksia ei ole selvitetty takautuvasti.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli-/alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaiseminen

Kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaiseksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu tuloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja

aikaisemmille tilikausille kuuluva osuus konsernitaseen edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Osakkuusyhteisöjen tilinpäätös on oikaistu tarvittavilta osin noudattamaan kunnan laskentaperiaatteita.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpitolautakunnan hyvinvointi- ja kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti kunnan ja kuntayhtymien taseessa oleva poistoero ja vapaaehtoiset varaukset merkitään konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan jaettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämään ja niiden muutos tilikauden yli- tai alijäämään. Tytäryhteisöjen poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu konsernituloslaskelmassa laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- tai alijään sekä konsernitaseessa omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Konsernitilinpäätöksen laadinnan yhteydessä osakkuusyhteisöjen yhdistely on muutettu yleisohjeen mukaiseksi. Osakkuusyhteisöjen poistot ovat yhdenmukaistettu kunnan poistojen kanssa. Laskennassa osakkuusyhteisöjen takautuvat poisto-oikaisut on huomioitu. Poisto-oikaisujen vaikutus osakkeiden arvoon on -823 t Eur. Käyttöomaisuuteen ja vaihtuviin vastaaviin liittyviä eliminointeja on oikaistu. Oikaisujen vaikutus aineellisiin hyödykkeisiin on ollut n. 150 t Eur ja vaihtuviin vastaaviin 289 t Eur.

Konsernitilinpäätöksen laadinnassa on tarkennettu sisäisen omistuksen eliminointeja. Omistuksen eliminoinneissa tehty tarkennus näkyy oman pääoman rahastojen ja edellisten tilikausien yli-/alijäämän erien välillä. Vaikutus pienentänyt muiden omien rahastojen arvoa. Edellisten tilikausien yli-/alijäämä on vahvistunut noin 850 t Eur. Saldo koostuu rahastoista siirtyneistä eliminointieristä (1,6 milj. eur) ja osakkuusyhtiöyhdistelyjen poisto-oikaisusta (-823 t eur).

Tarkennukset vieraanpääoman eliminointeihin on noin 300 t Eur. Muutosten kokonaisvaikutus taseen loppusaldoon on ollut -412 t Eur.

Hyvinvointialueelle siirtyneiden omaisuus- ja pääomaerien aiheuttamat muutokset

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (616/2021) e luku sisältää säännökset uudistuksen omaisuusjärjestelystä. Säännöstä on noudatettu tämän tilinpäätöksen laadinnassa. Omaisuusjärjestelyt vaikuttavat siihen, mitkä yhteisöt on yhdistelty kuntakonsernin konsernitilinpäätökseen ja siten myös konsernitilinpäätöksen oikaisu- ja eliminointikirjauksiin.

Voimaannpanolain mukaan hyvinvointialueelle siirtyi konserniin kuuluvista yhteisöistä Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri ja Vaalijalan kuntayhtymä. Muutoksen vaikutus konsernin avaavan taseen loppusaldoon on -27,6 milj euroa, pysyviin vastaaviin -19,7 milj. euroa ja omaan pääomaan -2,7 milj. euroa. Konsernin pitkäaikainen vieraspääoma pieneni -16,1 milj. euroa.

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtävälueittain

Toimintatuotot	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	201 740	733 198	55 960	593 803
Sosiaali- ja terveystoiminta	0	28 567 722	0	4 760 965
Opetus- ja kulttuuripalvelut	2 377 053	3 789 689	1 570 115	1 424 418
Tekniset ja ympäristöpalvelut	7 786 045	123 956	7 786 045	123 956
Muut palvelut	4 004 917	4 857 791	593 975	1 562 264
Vesiliiketoiminta	4 792 104	4 644 591	0	0
Toimintatuotot yhteensä	19 161 859	42 716 947	10 006 095	8 465 406

Liitetieto 7

Verotulojen erittely

Verotulot	2023	2022
Kunnan tulovero	14 000 092	28 091 141
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 738 184	2 789 289
Kiinteistövero	2 309 055	2 395 543
Verotulot yhteensä	18 047 331	33 275 973

Liitetieto 8

Valtionosuuksien erittely

Valtionosuudet	Kunta	
	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	661 285	19 054 625
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	5 015 747	8 705 172
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-280 842	-359 441
Harkinnanvarainen valtionosuus	550 000	0
Verotulomenetysten korvaus	1 916 903	6 160 970
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	7 863 093	33 561 326

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2023	2022
Asiakaspalvelujen ostot	1 099 230	23 387 745
Muiden palvelujen ostot	6 514 527	9 578 537
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	7 613 757	32 966 282

Liitetieto 10

Valtuustoryhmät eivät ole saaneet rahallista tukea. Tilat on luovutettu veloituksetta käyttöön.

Lapinlahden kunta

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelmamukaisten poistojen perusteista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poisto-suunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisten käyttöiän mukaan.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on enintään 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Poistomenetelmä on tasapoisto ja arvioidut poistoajat ovat:

Valtuusto § 53 15.12.2015

	Suositus	Ennen 1.1.2015 hankitut	Uudet hankinnat
Poistomenetelmä		Tasapoisto	
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	2 - 5	3	2
Aineettomat oikeudet	5 - 20	5	5
Liikearvo	2 - 5	5	2
Muut pitkävaikutteiset menot			
Atk-ohjelmistot	2 - 5	3	2
Muut	2 - 5	3	2
Muut 1.1.2013 jälkeen hankitut		5	5
Vesiosuuskuntien avustukset		5	5 - 10
Vuokra-/osakehuoneistojen peruskorjaukset		10 - 20	5 - 20
Yhteishankkeet		5	5 - 20
Khall § 39 20.2.2017 1.1.2016 alkaen			
Yhteishankkeina toteutettavat laajakaistahankkeet		✓	10
Vesiosuuskuntien avustukset		✓	10
Sairaala- ja terveydenhuoltolaitteet, röntgenlaitte		✓	10
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa		
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	20 - 50	30	20 - 30
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 - 30	20	20
Talousrakennukset	10 - 20	15	10 - 15
Vapaa-ajan rakennukset	20 - 30	20	20
Asuinrakennukset	30 - 50	30	30
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 - 20		
Torit ja puistot		15	15
Kaavatiet ja kadut		18	15
Sillat, laituit, uimalat	10 - 30	10	10
Muut maa- ja vesirakenteet	15 - 30	15	15
Vedenjakeluverkosto	30 - 40	30	30
Viemäriverkko	30 - 40	30	30
Kaukolämpöverkko	20 - 30	20	20
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaletuslaitteet	15 - 20		
Sähköjohdot, muuntoasemat		15	15
Katuvalaistusverkosto		20	15
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 - 12	10	10
Maakaasuverkko	20 - 25	20	20
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 - 20	15	15
Sähkö-, vesi-, yms. laitoskoneet ja laitteet	10 - 20		
Vesi- ja viemärlaitosten ja jv:n koneet ja kalusto		15	10
Sähkölaitosten laitoskoneet ja laitteet		10	10
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 - 20	15	15
Likenteen ohjauslaitteet	10 - 15	10	10
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 - 15	10	10
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	15 - 20	15	15
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 - 15	8	8
Muut kuljetusvälineet	4 - 7	5	4
Muut liikutuvat työkoneet	5 - 10	5	5
Muut raskaat koneet	10 - 15	10	10
Muut kevyet koneet	5 - 10	5	5
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 - 15	5	5 - 15
Atk-laitteet	3 - 5	3	3
Muut laitteet ja kalusteet	3 - 5	3	3
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa		
Perusparannusmenot			perusparannusmeno lisätään poistamattomaan hankintamenoon, ellei omaan poistosuunnitelmaan ole erityistä syytä.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on enintään 10 000 euroa, kirjataan vuosikuluksi.

Lapinlahden kunta

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	0	858 152	0	0
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	-152 971	0	0
Vastuu 31.12.	0	705 181	0	0
YSAKKn pakollinen varaus 1.1.	21 114	34 558	0	0
Lisäykset tilikaudella	27 380		0	0
Vähennykset tilikaudella	-5 604	-13 320	0	0
Vastuu 31.12.	42 890	21 238	0	0
Lapinlahden Vesi Oy, verovaraus				
Lisäykset tilikaudella	0	0	0	0
Vähennykset tilikaudella	0	0	0	0
Vastuu 31.12.	0	0	0	0
SAKKYn vuokrakohteen ennallistamisvelvoite	1 019		0	0
Lisäykset tilikaudella	0	9 684	0	0
Vähennykset tilikaudella	-1 019	-8 665	0	0
Vastuu 31.12.	0	1 019	0	0

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja tappiot

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	228 845	0	12 495	32 125
Muut myyntivoitot	5 508	0	0	10 354
Myyntivoitot yhteensä	234 352	0	12 495	42 479
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot	8 406	12 152	69 599	10 501
Muut myyntitappiot	0	0	0	0
Myyntitappiot yhteensä	8 406	12 152	69 599	10 501

Liitetieto 14

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

- ei ole

Lapinlahden kunta

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2023	2022
Osinkotuotot ja osuuskorot		
Istekki Oy	0	0
Kuntarahoitus Oyj	23 344	13 905
Metsäliitto	5 482	5 320
Savon Energiaholding Oy	1 190 218	1 190 218
Yhteensä	1 219 044	1 209 443
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		
Savon koulutuskuntayhtymä	2 244	2 244
Yhteensä	2 244	2 244

Liitetieto 16

Erittely poistoeron muutoksista

	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	0	17 212

4.4 Taseen vastaavia ja vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 17

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Ei raportoitavaa.

Liitetieto 18

Arvonkorotusten periaatteet ja arvostusmenetelmät

Ei raportoitavaa.

Littetieto 19		AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					AINEELLISET HYÖDYKKEET			
	Tietokone-ohjelmsiisot	Muut pitkävaikutteiset menot	YHTEENSÄ	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut keskeneneräiset	YHTEENSÄ
Poistamaton hankintameno 1.1.	185 500,70	1 288 763,79	1 474 264,49	6 294 177,55	39 129 267,57	6 144 131,28	196 322,38	67 450,20	272 099,41	52 103 448,39
Lisäykset tilikauden aikana			0,00	20 455,97			50 394,19		2 322 440,42	2 393 290,58
Rahoitusosuudet tilikaudella			0,00							0,00
Vähennykset tilikauden aikana			0,00	-74 524,40		-962,06				-75 486,46
Siirrot erien välillä			0,00		590 378,56	582 078,75	25 544,39		-1 198 001,70	0,00
Tilikauden poisto	-152 512,48	-187 053,06	-339 565,54		-2 205 687,95	-681 461,50	-155 000,09			-3 042 149,54
Arvonlennukset ja niiden palautukset			0,00							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	32 988,22	1 101 710,73	1 134 698,95	6 240 109,12	37 513 958,18	6 043 786,47	117 260,87	67 450,20	1 396 538,13	51 379 102,97
Arvonkorotukset										
Kirjanpitoarvo 31.12	32 988,22	1 101 710,73	1 134 698,95	6 240 109,12	37 513 958,18	6 043 786,47	117 260,87	67 450,20	1 396 538,13	51 379 102,97
PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSET										
	SIJOITUKSET		MUUT LAINASAAMISET JA MUUT SAAMISET							
		Tytäryhteisö-	Osakkuus-	Muut osakkeet	YHTEENSÄ	Saamiset tytäryhteisöi	Pääomallainnat tytäryhteisöi	Saamiset muut yhteisöi	YHTEENSÄ	
	Kuntayhtymä-	Osakkeet	Yhteisö-	ja						
Hankintameno 1.1.	437 349,06	9 968 666,84	139 484,07	1 154 217,76	11 699 717,73	138 294,37	10 213 054,50	36 232,70	10 387 581,57	0,00
Lisäykset			36 488,37	3 795,00	40 283,37					0,00
Siirrot erien välillä					0,00					0,00
Vähennykset		-46 993,39			-46 993,39					0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	437 349,06	9 921 673,45	175 972,44	1 158 012,76	11 693 007,71	138 294,37	10 213 054,50	36 232,70	10 387 581,57	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset					0,00				0,00	0,00
Arvonkorotukset					0,00				0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	437 349,06	9 921 673,45	175 972,44	1 158 012,76	11 693 007,71	138 294,37	10 213 054,50	36 232,70	10 387 581,57	0,00
	tilit	1203	1201	1205	1212	1231	1230	1246		

Liitetieto 20 - 22

Omistukset muissa yhteisöissä 31.12.2023

Lapinlahti-konsernin rakenne ja sisältö

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt	Y-tunnus	Kunnan omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
			omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tuloksesta
TYTÄRYHTEISÖT					
Lapinlahden Kaskihovi Oy	0885683-1	100,00	1 784	6 657	-27
Lapinlahden Vesi Oy	2417176-0	100,00	1 400	12 915	-21
Viitostien Ykköstilat Oy	1794534-3	100,00	4 689	868	-30
Kiinteistö Oy Lapinlahden Virastokeskus	0906217-9	61,38	1 938	57	-62
Kiinteistö Oy Varpakulma	0875203-9	55,80	272	2	0
Yhteensä			10 083	20 499	-140
KUNTAYHTYMÄT					
Savon koulutuskuntayhtymä	1852679-9	2,04	1 173	1 471	156
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä	0214765-5	10,34	2 139	462	7
Pohjois-Savon Liitto	0827616-7	3,19	46	30	6
Yhteensä			3 358	1 963	169
OSAKKUUSYHTEISÖT					
Lapinlahden Yritystalo Oy	0425368-9	46,30	172	3	0
Ylä-Savon Vesi Oy (osakkeet					
*) Lapinlahden Vesi Oy:llä)	1841779-5	36,04	3 345	1 080	58
Kiinteistö Oy Varpaisjärven Liiketalo	0572794-6	35,58	184	2	0
As Oy Lapinlahden Koivukuja	0829181-8	41,00	138	8	1
Yhteensä			3 839	1 093	59
YHDISTELEMÄTTÖMÄT OSAKKUUSYHTEISÖT					
Ei yhdistelemättömiä osakkuusyhteisöjä.					

*) Ylä-Savon Vesi ei ole minkään omistajan tytäryhteisö eikä osakkuusyhteisö, vaan kaikkiin omistajiin nähden yhteisö, jossa omistajalla on merkittävä omistusosuus, mutta ei kuitenkaan tytäryhteisöltä tai osakkuusyhteisöltä vaadittavaa vaikutusvaltaa. Yhtiö on käsitelty osakkuusyhteisön tavoin Lapinlahti-konsernissa.

Liitetiedon esittämistapaa muutettu. Kotipaikka korvattu Y-tunnuksella.

Konsernin laskennalliset verovelat ja -saamiset

	2023	2022
Laskennalliset verovelat	330 357	384 960

Liitetieto 23

Saamisten erittely

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	5 850	0	8 724
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	438 853	0	443 521
Yhteensä	0	444 703	0	452 245
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	13 730	0	16 655
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	5 080
Yhteensä	0	13 730	0	21 735
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistus-yhteisyhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	2 899	0	2 373
Lainasaamiset	0	0	0	0
Muut saamiset	0	0	0	0
Siirtosaamiset	0	0	0	0
Yhteensä	0	2 899	0	2 373
Saamiset yhteensä	0	461 332	0	476 353

Liitetieto 24

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2023	2022	2022
Pitkäaikaiset siirtosaamiset	1 227	0	184	0
Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä	1 227	0	184	0
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	438 853	438 853	0	443 518
Kelan korvaus työterveyshuollosta	81 733	74 607	179 426	179 426
EU-tuet ja avustukset, hankkeet	14 155	50 228	0	0
Palkkatuet	27 956	22 953	28 068	28 068
Puun myynti	39 444	39 444	0	0
Lääkäreiden koulutuskorvaus		0	12 936	12 936
Koulutuskorvaus	0	1 318	0	0
Tapaturmavakuutusmaksu	0	22 254	0	0
Muut tulojäämät yhteensä	306 678	127 019	1 077 209	265 995
Menoennakot	0	0	0	0
- Eliminoinnit konsernitilinpäätöksessä	-439 409		0	
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	471 864	776 676	1 297 639	929 943

Liitetieto 25
Oman pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	32 470 995,61	34 195 820,55	32 470 995,61	34 192 810,53
Lisäykset	0,00	1 565,18	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	163,21	0,00	0,00
				34 192
Peruspääoma 31.12.	32 470 995,61	34 197 548,94	32 470 995,61	810,53
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 1.1.	0,00	901,87	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat 31.12.	0,00	901,87	0,00	0,00
Arvokorotusrahasto 1.1.	35 595,29	41 944,73	0,00	0,00
Tilinpäätössiirto	0,00	-7 897,34	0,00	0,00
Lisäykset	0,00	-2 773 331,89	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	2 774 879,80	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	35 595,29	35 595,29	0,00	0,00
				1 158
Muut omat rahastot 1.1.	1 426 649,59	3 063 820,92	1 158 626,62	626,62
Siirrot rahastoon		0,00	0,00	0,00
Siirrot rahastosta	-5 000,00	-2 801,91	-5 000,00	0,00
				1 158
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	1 421 649,59	3 061 019,01	1 153 626,62	626,62
				1 775
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	-1 639 395,34	1 144 383,96	-666 774,47	577,69
Edelliseen tilikauteen kohdistuvat oikaisut *)		864,37	0,00	0,00
				1 775
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	-1 639 395,34	1 145 248,33	-666 774,47	577,69
				-2 442
Tilikauden yli-/alijäämä	2 014 418,25	-2 783 229,89	1 172 675,36	375,00
				34 684
Oma pääoma yhteensä	34 302 949,21	35 657 083,55	34 130 523,12	639,84

*) Tilinpäätössiirrot
Oman pääoman lisäys
Oman pääoman vähennys
Tyhjä

Liitetieto 26
Erittely poistoerosta

Ei raportoitavaa.

Liitetieto 27
Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
	2023	2022
Lainat rahoitus ja vakuutuslaitoksilta	18 924 930	18 114 959
Lainat julkisyhteisöiltä	0	1 645 966
Pitkäaikaiset velat yhteensä	18 924 930	19 760 925

Lapinlahden kunta

Liitetieto 28

Joukkovelkakirjalainat	Kunta 2023	Kunta 2022
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat		
277765, eräpäivä 28.2.2023	0	350 000
285411, eräpäivä 30.6.2023	0	500 000
Kuntarahoitus Oy	5 059 180	0
Joukkovelkakirjalainat yhteensä	5 059 180	850 000

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu	0	705 180	0	0
Y-S koulutuskuntayhtymä	42 890	21 238	0	0
PSSHP:n alijäämän kattaminen (siirtynyt HVA)	0	0	0	0
Lapinlahden Vesi Oy	0	0	0	0
Sakkyn vuokrakohteen ennalistamisvelv.	0	1 019		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	42 890	727 437	0	0

Liitetieto 30

Lyhyt ja pitkäaikaiset velat

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	22 021	0	7 463
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0	22 021	0	7 463
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	4 082	0	964 833
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0	4 082	0	964 833
Velat osakkuus- sekä muille omistus-yhteisyyksille				
Saadut ennakot	0	0	0	0
Ostovelat	0	179	0	781
Muut velat	0	0	0	0
Siirtovelat	0	0	0	0
Yhteensä	0	179	0	781
Vieras pääoma yhteensä				9 325 867

Vertailuvuoden tietoa muutettu

Liitetieto 31

Sekkilimitti

Pohjois-Savon Osuuspankki, limiitti 1 500 000 euroa, ei käytössä 31.12.2023.
Lapinlahden kunta

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely

ei raportoitavaa

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	0	388 222	207 981	388 222
Menojäämät				
Lomapalkkajaksotus	1 673 086	3 586 658	1 292 505	3 542 511
Korkojaksotukset	225 472	80 785	160 160	79 749
Muut siirtovelat	1 503 764	4 337 019	1 186 519	1 416 863
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 402 322	8 392 684	2 847 165	5 427 345
- Eliminoinnit konsernitilinpäätöksessä	-439 753	-439 381	0	0
Siirtovelat yhteensä	2 962 570	7 953 303	2 847 165	5 427 345

4.5 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin

	Konserni	
	2023	2022
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	7 594 857 0	7 424 382 3 895 398
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä, tytäryhteisöt	2 908 400	3 895 398

Liitetieto 35

Vakuudet omasta sekä kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen ja muiden puolesta annetuista vakuuksista

Välirahoitus

Alapitkän Nuorisoseura 20 000 euroa

Pohjois-Ollikalan kyläyhdistys 7 500 euroa

Liitetieto 38

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä	3 153 009	2 375 404	635 574	549 491
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 542 466	697 538	355 616	301 896
Siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut	0	58 201	0	0

Vuokravastuiden yhteismäärään sisältyy Hyvinvointialueelle siirtyvää osuutta

Vertailuvuoden tietoa muutettu

Liitetieto 39

Vastuusitoumukset	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	17 903 291	19 478 972	17 928 315	17 928 315
Jäljellä oleva pääoma	5 521 163	8 566 198	6 561 163	8 586 198
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	6 466 859	6 466 859	6 459 709	6 459 709
Jäljellä oleva pääoma	1 810 957	2 449 490	1 725 277	1 516 023

Liitetieto 40

Vastuut Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	
	2023	2022
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	75 483 750	70 005 507
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	60 087	40 483

Liitetieto 41

Investointi- ja taloussuunnitelmaan perustuen arvonlisäveron mahdollista palautusvastuuta ei pidetä todennäköisenä.

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni	
	2023	2022
Koronvaihtosopimus, Kaskihovi		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	1 637 000	1 637 000
Käypä arvo	94 663	94 663
Koronvaihtosopimus, jolla vaihtuva korko on muutettu kiinteäksi on tehty lainasalkun osittaiseksi suojaamiseksi		
Kiinteistöinvestointien arvonlisäveron tarkistusvastuu		
KOY Lapinlahden Virastokeskus	10 546	10 546
YSAKK	1 353 684	149 185
SAKKY	18 218 485	2 440 537
	19 582 715	2 897 616

4.6 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä

	2023	2022
Hallintokeskus	16	13
Sosiaali- ja terveysosasto	0	392
Sivistysosasto	247	244
Tekninen osasto	51	58
Henkilöstön lukumäärä yhteensä	314	707
Henkilöstön lukumäärään sisältyvät: vakinaiset, määräaikaiset, sijaiset ja työllistetyt. Kansalaisopiston tuntiopettajat eivät sisälly sivistysosaston lukuihin.		

Liitetieto 43

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	15 719 422	34 238 243
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	43 854	45 656
Lahjoitusvaroilla katetut henkilöstömenot	0	16 258
Henkilöstökulut yhteensä	15 763 276	34 300 157

Liitetieto 44

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2023	2022
Lapinlahden Kokoomus ry	946	1 079
Kristillisdemokraatit	1 096	924
Keskustan Lapinlahden kunnallisjärjestö	7 508	6 893
Lapinlahden sos.dem. ry	495	699
Lapinlahden Vasemmisto ry	2 210	1 772
Ylä-Savon Vihreät ry	698	560
Perussuomalaiset, Lapinlahti	2 724	2 070
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	15 676	13 996

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot	2023	2022
Itä-Suomen tilintarkastus Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	13 257	14 538
Tilintarkastajan lausunnot		
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	13 257	14 538

Liitetieto 46

Intressitahoihin liittyvät liiketoimet

Kaskihovi

Hankinnat

Asuntotoimen hoitopalkkio	19 824	
Toimitilavuokrat, sivistystoim	33 595	
Asuntojen vuokrat, pakolaisten vastaanotto	56 351	109 770

Luovutukset

Antolainat, korko 4 %	90 735	
Antolainat, korko 6 %	47 559	138294

Toimistohuoneet ja atk-laitteet sekä yleiset toimistosovellukset veloituksetta.

Tekninen johtaja Rami Linna toimii yhtiön toimitusjohtajana 1.11.2022 lukien.

Viitostien Ykköstilat

Hankinnat

Toimitilavuokrat	33 373	

Luovutukset

Pääomalaina, korko 4 %	460 771	

Yleiset toimistosovellukset veloituksetta.

Kiinteistöpäällikkö Mikko Rieki toimii yhtiön 1.4.2023 alkaen toimitusjohtajana.

Toimistonhoitaja Taina Turunen 51 % kunnan palveluksessa.

Vesi

Hankinnat

Vesihuolto, tavanomaisin ehdoin	99 093	

Luovutukset

Yhteiskäytössä olevat sovellukset sekä palvelujen myynti		
Pääomalaina, korko 4,5 %	9 752 284	

Toimistohuoneet ja atk-laitteet sekä yleiset toimistosovellukset veloituksetta.

Tekninen johtaja Rami Linna toimii yhtiön toimitusjohtajana.

Halosten museosäätiö

Toiminta-avustus ja kiinteistön ylläpito

- Hallituksen jäsenen: Hallintojohtaja Ulla Nikulainen

Savon Energiaholding Oy (SEH) ja Savon Voima Oyj (SV)

Energian hankinta, tavanomaisin ehdoin.

- Hallituksen puheenjohtaja (SEH): Kunnanhallituksen jäsen Ossi Martikainen 22.11.2022 saakka

- Hallituksen jäsen (SV): Kunnanhallituksen jäsen Ossi Martikainen

Ylä-Savon Osuuspankki

Pankkipalvelut, tavanomaisin ehdoin.

- Kunnanhallituksen jäsen Ossi Martikainen, hallintoneuvoston puheenjohtaja

- Valtuutettu Antti Valta, hallituksen jäsen

- Valtuutetut Sari Essayah ja Jorma Rannio, edustajiston jäsen

Kuljetus T. Heiskanen Ky

Ateriapalvelukuljetukset ja työterveyshuollon palvelut, tavanomaisin ehdoin.

- Keskusvaalilautakunnan varapuheenjohtaja Tarmo Heiskanen, yhtiömies

Lapinlahden Kirjakauppa

Toimisto- ja askartelutarvikkeiden hankinta tavanomaisin ehdoin.

Kunnanhallituksen jäsen Anu Sorjonen, yrittäjä

5 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

LAPINLAHDEN KUNTA

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Lapinlahden kunnan vuoden 2023 pääkirjanpito on suoritettu eFina taloushallinto-ohjelmistolla.

Käytetyt tilikirjat:

Pääkirjanpito	Päiväkirja	sähköinen arkisto
	Pääkirja	sähköinen arkisto
Myyntireskontra		osakirjanpito/osa pääkirjanpitoa, sähköinen arkisto
Ostoreskontra		osakirjanpito/osa pääkirjanpitoa, sähköinen arkisto
Pysyvien vastaavien kirjanpito		osakirjanpito, sähköinen arkisto
Konsernikirjanpito		osakirjanpito, sähköinen arkisto
Varastokirjanpito		
Henkilöstöhallinto- ja palkkajärjestelmä		osakirjanpito, sähköinen arkisto
Tasekirja		sidottu kirja, sähköinen arkisto, säilytys pysyvästi
Tase-erittelyt		osakirjanpito, sähköinen arkisto

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Tositelaji	Nimike	Numerointisarja
OR	Ostolaskut	
MY	Myyntilaskut	10000
KA	Kassa	20000
T1	Tiliote	30000
T2	Tiliote	40000
PA	Palkat	50000
MU	Muut (muistiot)	60000
JA	Jaksotukset	70000
HI	Historia	80000

6 Eriytetyt tilinpäätökset

**Lapinlahden kunnan
kiinteistökeskuksen
liikehuoneistojen vuokrauksen
tuloslaskelma**

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	228 986,21	220 844,68
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0
Liiketoiminnan kulut	0	0
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-101 992,91	-79 766,17
Palvelujen ostot	-26 904,02	-32 646,53
Materiaalit ja palvelut	-128 896,93	-112 412,70
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	0	0
Henkilösivukulut	0	0
Eläkekulut	0	0
Muut henkilösivukulut	0	0
Henkilöstökulut	0	0
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-105 330,94	-102 305,90
Liiketoiminnan muut kulut	-48 019,43	-32 201,77
Liikealijäämä	-53 251,09	-26 075,69
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	-53 251,09	-26 075,69

Liikehuoneistojen vuokraustoiminnan tuloslaskelmassa ovat mukana seuraavat kiinteistöt ja huoneistot: Lapinlahden meijeri, Lapinlahden vanha kunnantalo, OP-liiketalo, Pankinkulma, Satokulma, Suistamo, Teletalo, Umpikuja ja Varpakulma.

Näistä Meijerin, Kunnantalon ja Teletalon lukuihin sisältyy myös asuinhuoneistojen vuokrausta Kiinteistökohtaiset kustannukset on kohdistettu suoraan laskentakohteille.

Kiinteistönhallintapalveluja on kohdistettu 2 €/m².

Meijerin ja Umpikujan kustannusten kohdistus on tehty ulkoisten tulojen osuuden mukaisesti.

7 Allekirjoitukset ja merkinnät

Kunnan tilinpäätöksen laatimisesta vastaa kunnanhallitus. Kunnanhallituksen jäsenten lisäksi tilinpäätöksen allekirjoittaa kunnanjohtaja, joka kunnanhallituksen esittelijänä johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan taloudenhoitoa ja muuta toimintaa.

Lapinlahdella 24. päivänä kesäkuuta 2024

LAPINLAHDEN KUNNANHALLITUS

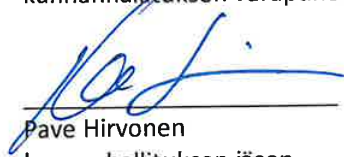
Kari Virranta
kunnanhallituksen puheenjohtaja

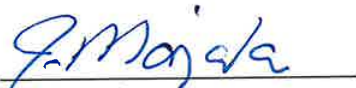
Terttu Ruotsalainen
kunnanhallituksen varapuheenjohtaja

Tiina Heikkinen
kunnanhallituksen jäsen

Pave Hirvonen
kunnanhallituksen jäsen

Jouni Majala
kunnanhallituksen jäsen

Ossi Martikainen
kunnanhallituksen jäsen

Jorma Rannio
kunnanhallituksen jäsen

Anu Sorjonen
kunnanhallituksen jäsen

Heidi Tuovinen
kunnanhallituksen jäsen

Henri Ruotsalainen
kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ:

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Lapinlahdella 12/8 2024

Itä-Suomen Tilintarkastus Oy, tilintarkastusyhteisö

Timo Nuutinen
Tilintarkastaja, HT, JHT